

શ્રી યશોવિજયજી

જ્ઞેન ગ્રંથમાળા

દાદાસાહેબ, ભાવનગર.

ફોન : ૦૨૭૮-૨૪૨૫૩૨૨

૩૦૦૪૮૪૬

૩૦૭૯

જન ગ્રંથમાળા નંબર. ૧

દેવીરમ્.

વિજયજીગણિ રચિત.

સ્તવન મૂલ તથા

ભાષાન્તર સહિત.

ચોજક.

પંચાસજી શ્રીદાનવિજયજીગણિ.

પૂજ્યપાદ પરમ ગુરુ શ્રીમદ્વાચાર્ય શ્રી વિજયનિર્મલ
સૂરીચરણના સદુપદેશથી.

પારખ નિવારી મહુમ શા. હીરાચંદ દોલતચંદના
સ્મરણથી

તેમનાં સુપુત્ર શા. મણીલાલ હીરાચંદની આર્થિક
સહાયથી.

જાપાની પ્રસિદ્ધ કરનાર.

શ્રી હેમચન્દ્રાચાર્ય જન સાક્ષા.

ગી. અમૃત્ય. (ભેટ).

શ્રીહિમચન્દ્રાચાર્ય જૈન ગ્રંથમાલા નંબર. ૧

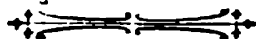
વન્દે વીરમ્.

પંડિત શ્રીપદ્મવિજયજીગણિ રચિત.
શ્રી દીવાલી સ્તવન મૂલ તથા
ભાષાન્તર સહિત.

વીસસ્થાનકની નવપદજીની જ્ઞાન પંચમીની તપની વિધિ. દીવા-
લીનું ગરજું, દીવાલીના તથા નવપદજીના ચૈત્યવંદનો, સ્તવનો,
સ્તુતિઓ, તેમજ પરમપૂજ્ય ગુરુ મહારાજ શ્રી ગૌતમ સ્વામીનો
રાસ અર્થ સહિત.

પૂજ્યપાદ પરમ ગુરુ શ્રીમદ્વાચાર્ય શ્રી વિજયનિતિ
સૂરીચરજીના સદુપદેશથી.

પાટણ નિવાસી મહુમ શા. હીરાચંદ દોલતચંદના સ્મરણાર્થે
તેમના સુપુત્ર શા. મણીલાલ હીરાચંદની આર્થિક સહાયથી.

યોજક.

પંન્યાસજી શ્રીદાનવિજયજીગણિ.

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર.

શ્રીહિમચન્દ્રાચાર્ય જૈન સલાના સેક્રેટરી.

શા. કેશવલાલ પ્રેમચંદ. બી. એ. એલ. એલ. બી.

હાઇકોર્ટ વકીલ.

હા. હાજમપટેલની પોળ-અમદાવાદ.

સંવત ૧૯૭૭. પ્રત. ૧૦૦૦. સને ૧૯૨૦ અ.વૃત્તિ. ૧ લી.

વીર સંવત ૨૪૮૭.

શ્રી 'સત્યવિજય' પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં શા. સાંકલચંદ હરીલાલે

છાપ્યું. ડે. પાંચકૂવા નવા દરવાજા-અમદાવાદ.

કી. અમૂલ્ય (ભેટ.)

અર્પણ પત્રીકા.

પૂજ્યપાદ પરમ ગુરૂ શ્રીમદ્વાચાર્ય શ્રીવિજયનિતિ સૂરીશ્વરજી
મહારાજ સાહેબના ચરણકમલમાં

આપસાહેબ. શાંત, દાંત-ગાંભીર્યાદિક અનેક ગુણોએ કરી ખીરા-
જમાન હોઇ. દેશાનું દેશ વિહાર કરી. કોઈ જાતના મત મતાંતર કે
બખેડામાં નહિં પડતાં, પોતાના અને પરના આત્માને શાંતિ આપ-
નારા છો. વલી ભવ્ય જીવેને ઉત્તમ ઉપદેશામૃત વાણી વડે સિંચન
કરી સમક્ષિતરૂપી રત્નને પ્રગટ કરાવનારા છો. મને પણ બચપણમાં
(બાલ્ય અવસ્થામાં) જ્ઞાનનો બોધ આપી અજ્ઞાનપણામાંથી
બચાવનાર પણ આપ જ છો આપણો મારા ઉપર ઘણોજ
ઉપકાર છે તે પ્રેમથી, તથા ગુરૂ ભક્તિથી આ લઘુ પુસ્તક
આપને જ અર્પણ કરું છું. તે આપ સ્વીકારશેજી.

લી. આપનો સદાનો સેવક.

શા. મણીલાલ હીરાચંદ.

અનુક્રમણિકા.

પાનું.

૧ દીવાલી સ્તવન અર્થ સંકિત. ૧-૪૩
૨ વીસ સ્થાનક વિગેરે વિધિ. ૪૪-૪૯
૩ ચૈત્યવંદનો. ૫. ૪૯-૫૧
૪ સ્તવનો. ૧૩ ૫૨-૬૨
૫ સ્તુતિઓ. ૫ ૬૨-૬૫
૬ ગૈતમ સ્વાર્મીનો રાસ અર્થ સાથે. ૬૬-૮૦

॥ ॐ नमः सिद्धम् ॥ ॐ ह्रीं श्री गुरु गौतमाय नमः ॥

श्री दीवाळी स्तवन अर्थसहित.

ढाल पहेली. राग राभगिरि.

प्रथम ओक पीडीका-जगभग दीपिका-ओ राग.

श्री श्रमण संघ तिलकोपमं गौतमं, सुगति प्रणिपत्य पादा-
रविंदं; इन्द्रभुति प्रभव महंसो मोचकं, कृत कुशल कोटि
कल्याण कंदं. १

ભાવાર્થ:—શ્રી મુનિરાજના સમુદાયમાં તિલક સરખા,
ગૌતમ ગોત્રવાળા, તેમને તથા સદ્ગતિ આપનાર છે ચરણ
કમળ, જેમના એવા તથા ઇન્દ્ર ભૂતિ ગણધર પ્રભુ પાપથી
મૂક્તવનારા, કરેલ છે કુશળ જેમણે એવા, અને કરોડો
ગમે કલ્યાણ (સુખ) ના કંદરૂપ એવા (શ્રી ગૌતમ સ્વામિ)
ને નમસ્કાર કરીને. ॥ ૧ ॥

मुनि मन रंजणो, सयल दुःख भंजणो, वीर वर्धमानो
जीणंदो; सुगति गति जीम लही, नतिम कहुं सुण सही, जीम
होए हर्ष हइडे आणंदो.

मु० २

ભાવાર્થ:—મુનિના મનને રંજન કરવા વાળા, અને સર્વ
દુઃખને ભાંગવા વાળા એવા વીર (મહા પરાક્રમી) શ્રી વર્ધ-
માન જીનેશ્વર જે રીતે મોક્ષ પામ્યા તે રીતે હું અહિં (શ્રી

મહાવીર નિર્વાણની સ્તુતિ) કહું છું તે સાંભળો કે જેથી
હૃદયમાં હર્ષ અને આનંદ ઉત્પન્ન થાય. ॥ ૨ ॥

કરીય ઉદ્દ્યોષણા દેશપુર પાટળે, મેઘ જીમ દાન જલ
બહૂલ વરસી; ધણ કણગ મોતિયા જ્ઞાનમગે જોતિયા, જીન
દેડ દાનં રૂમ એક વરસી. મુ૦ ૩

ભાવાર્થ:—ઘણા દેશ-નગરને પત્તનોમાં (નગર
વિશેષમાં) ઉદ્દ્યોષણા (બહેર) કરીને શ્રી વીરસ્વામીએ
મિઘની પેઠે દાનરૂપીજળધણુંવરસાવ્યું, તેમાં ધન સુવર્ણ
અને દેદીપ્યમાન જ્યોતિવાળાં મોતી ઇત્યાદિ વસ્તુઓનું
શ્રી જીનેશ્વરે ૧ વર્ષ સુધી દાન આપ્યું. ॥ ૩ ॥

દોયવિળ તોય ઉપવાસ આદે કરી, માગસિર કૃષ્ણ
દશમી દિહાડે; સિદ્ધિ સામ્હા થડ વીર દીક્ષા લેડ, પાપ સંતાપ
મલ દૂર કાઢે. મુ૦ ૪

ભાવાર્થ:—એટલું બધું દાન આપ્યા છતાં પણ શ્રી
વીર ભગવાને રાગ દ્વેષ રહિતપણે ઉપવાસ વિગેરે તપ કરી
આગશર વદિ ૧૦ મીને દિવસે મોક્ષની સન્મુખ થઈ શ્રી
વીર ભગવાને દીક્ષા અંગીકાર કરી પાપ રૂપી સંતાપ અને
કર્મરૂપી મેલ દૂર કરવા માંડ્યો. ॥ ૪ ॥

બહૂલ વંશજ ઘરે પારણું સાંમિષ, પુણ્ય પરમાન્ન મધ્યા ન્હ
કિયું; શ્રુવન ગુરુ પારણા પુન્યથી વંશજે, આપ અવતાર ફલ
સયલ લિયું. મુ૦ ૫

ભાવાર્થ:—ત્યાં શ્રી વીર સ્વામીએ બહુલ નામના

આદ્યજ્ઞાને ઘેર પુણ્ય વડે મધ્યાન્હ દિવસે ખીરનું પારણું
કયું, અને ત્રણ જગતના ગુરૂને પારણું કરાવ્યાના પુન્યથી
તે બહુલ પ્રાદ્યજ્ઞ પોતાના જન્મનું સર્વ શુભ ફળ ઉપા-
ર્જન કયું. ॥ ૫ ॥

કર્મચંડાલ ગોસાલ સંગમ સુરો, જીણે જીન ઉપરે ઘાત
મંડયો; એવડો વયર તેં પાપિયા સેં કર્યો, કર્મ કોડિ તુંહિજ
સંબલ દંડયો.

મુ० ૬

ભાવાર્થ:—વળી કર્મ ચંડાલ એવો ગોશાળો અને
સંગમ દેવ કે જેણે શ્રી હનુમારના ઉપર ઉપદાત. (ઉપ-
સર્ગ) પ્રારંભ્યો હતો, તો હે પાપી ગોશાળા અને સંગમ
દેવ ! તેં ભગવાન સાથે એટલી બધી ચતુવટ શા માટે
કરી? અને તેમ કરવાથી કરાડે. કર્મો વડે તમે પોતે જ
ખરી રીતે દંડાયા છો ! ॥ ૬ ॥

સહજ ગુણ રોષિઓ નામે ચંડકોષિઓ, જીનપદે સ્વાન
જિમ જેહ વિલગો; તેહને બુદ્ધિ ઉદ્યો જગપતિ, કિયલો
પાપથી અતિહો અલગો.

મુ० ૭

ભાવાર્થ:—વળી સ્વભાવથી જ ક્રોધ મુલુવાળો અંડ
ક્રોશિક નામે મહા સર્પ કે જે હનુમારના પગે સ્વાનની
પેઠે વળયો હતો (કરડયો) તેને પણ હે હનુમાર આપે
બોધ આપી ઉદ્ધાર કર્યો, અને પાપથી અતિશય વિમુખ
કર્યો ॥ ૭ ॥

વેદયામા ત્રિયામ લગેં સેદિયો, મેદિયો તુજ નવિ ધ્યાન
કુંભો; શૂલપાણિ અનાણિ અહો બુદ્ધવ્યો, તુજ કૃપા પાર પામે
ન સંભો.

મુ० ૮

ભાવાર્થ:—વળી શૂલપાણી યક્ષ તમને કદર્થના કર-
વામાં રાત્રિના ૩ પ્રહર સુધી પરિશ્રમ કરી થાક્યો પણ
તમારો ધ્યાનરૂપી ધડો ભેદાયો નહિ, અને અહો તે અજ્ઞાની
શૂલપાણી યક્ષને ઉલટો બોધ પમાડ્યો માટે તમારી દયાનો
પાર તો મહાદેવ સરખા પણ પામે નહિ. ॥ ૮ ॥

સંગમે પિડીઓ પ્રમુ સજલ લોયણે, ચિંતવે છુટચ્ચે કિમ
૧ હો; તાસ ઉપરેં દયા એવડિ શી કરી, સાપરાધે જને સબલ
નેહો.

મુ૦ ૯

ભાવાર્થ:—સંગમ દેવે જ્યારે અત્યંત દુઃખ આપવા
માંડયું ત્યારે ભગવાન આંસુ સહિત લોચન વડે ચિંતવવા
લાગ્યા કે અહો આ બિચારો જીવ શી રીતે બોધ પામશે?
તો હે પ્રભુ ! અપરાધી જન ઉપર એટલો બધો પ્રબળ
સ્નેહ શા માટે ? ॥ ૯ ॥

इम उपसर्ग सहेतां तरणि मित वरस, सार्द्ध उपर अधिक
पक्ष एके; वीर केवल लहुं कर्म दुख सवि दहुं, गहगहुं सुर
करनि नर अनेके.

મુ૦ ૧૦

ભાવાર્થ:—એ પ્રમાણે અનેક ઉપસર્ગ સહન કરતાં
સૂર્ય જેટલાં (૧૨) વર્ષને ઉપરાન્ત ૦૧ વર્ષને એક પખ-
વાડીયું (૧૨૧ વર્ષને ૧૫ દિવસ) વ્યતીત થયે શ્રી
વીર ભગવાન કેવલજ્ઞાન પામ્યા અને સર્વ ઘાતિ કર્મનું
દુઃખ ખાડયું, અને દેવનો સમૂહ તથા અનેક મનુષ્યો અતિ
હર્ષ પામ્યા. ॥ ૧૦ ॥

इंद्रभूति प्रमुख सहस चउदश मुनि, साहुणी सहस छत्रीस

વિહસી; ઓગણસઠ સહસ એક લાખ શ્રદ્ધાલુઆ, શ્રાવિકા
ત્રિલેખ અઠાર સહસી. મુ૦ ૧૧

ભાવાર્થ:—ત્યારબાદ ગૌતમ પ્રમુખ ૧૪૦૦૦ સુનિ,
નિર્મોહી એવી ૩૬૦૦૦ સાધ્વી ૧૫૯૦૦૦ શ્રાવક ને
૩૧૮૦૦૦ શ્રાવિકા ઇત્યાદિ શ્રી વીર સ્વામીનો પરિવાર
થયો. ॥ ૧૧ ॥

ઇમ અશ્વિલ સાધુ પરીવારશું પરવરચો, જલધિ અંગમ
જીશ્યો ગુહિર ગાજે; વિચરતા દેશ પરદેશ નિય દેશના, ઉપ-
દેશો સયલ સંદેહ માંજે. મુ૦ ૧૨

ભાવાર્થ:—એ પ્રમાણે સર્વ સાધુઓના પરિવારે
પરિવરેલા, જંગમ સમુદ્રની માફક ગર્જના કરતા, અને
દેશ પરદેશમાં વિહાર કરતા શ્રી વીર ભગવાન પોતાની
દેશના વડે ઉપદેશ આપતા છતા સર્વ જીવોના સંશય દૂર
કરે છે ॥ ૧૨ ॥

હાલ ખીજ.

વિવાહવાની દેશી.

હવે નિયત્રાય અંતીમ સમે, જાણિય શ્રી જિતરાયરે;
નયરી અપાપાણ આવીયા, રાય સમાજને ઠાયરે.
હસ્તિપાલગરાયે દીઠલા, આવિયહા અંગણ બારરે;
નયણ કમલ દોય વિહસીઆ, હસીલા હડ્ડા રજારરે. ૧૩
ભાવાર્થ:—હવે શ્રી જીનેશ્વર પોતાના આયુષ્યનો

અન્ય સમય બાણી અપાપા નગરીમાં રાજ્યશાળાને સ્થાને
પધાર્યાં તે વખતે હસ્તિ પાળ રાજાએ પોતાના આંગણાને
દ્વારે આવેલા દેખી રાજાનાં બન્ને નયન કમળ પ્રકુલિત
થયાં અને હૃદયમાં ઘણું હર્ષ પામ્યા. ॥ ૧ ॥

મલે મલે પ્રભુજી પધારીયા, નયન પાવન કિધાં રે;
જનમ સફલ આજ અમ તળો, અમ્હ ઘરે પાડલાં દીધારે.
રાણી રાય જિન પ્રણમીયા, મોટે મોતિયડે વધાવિરે;
જિન સનમુખ કર જોડીય, બેઠલા આગલે આવિરે. ૧૪

ભાવાર્થ:—હે પ્રભુજી આપ લલે લલે પધાર્યાં, અમારાં
નેત્ર આજ પવીત્ર કીધાં, અને અમારો જન્મ પણ આજે
સફળ થયો કે અમારે ઘેર આપનાં પગલાં થયાં એ પ્રમાણે
ભાવના ભાવી રાજા અને રાણી બન્નેએ નમસ્કાર કરીને
શ્રોષ્ટ મોતી વડે વધાવ્યા, અને જીનેશ્વર સન્મુખ હાથ
બેડી આજળ આવીને બેઠા. ॥ ૨ ॥

ધન અવતાર અમારડો, ધન દિન આજુનો એહોરે;
સુરતરુ આંગળે મોરિઓ, મોતિયડે વૂટલો મેહોરે;
આઃયું અમારડે એવડો, પૂરવ પુન્યનો નેહોરે;
હૈડલો દેજે હરસિઓ, જો જિન મલિઓ સંજોગોરે. ૧૫

ભાવાર્થ:—હે પ્રભુ ! અમારો અવતાર ધન્ય છે,
આજનો આ દિવસ ધન્ય છે, અમારે આંગણે કલ્પવૃક્ષ
ફલ્યો, મોતીએ મેહ વરસ્યા, અહો અમારે આટલો બધો
પૂર્વ પુન્યનો સંબંધ કે અમને શ્રી જીનેશ્વરનો સંભોગ
મળ્યો. ॥ ૩ ॥

અતિ આદર અવધારિ, ચરમ ચોમાસલુ રહિયારે;
 રાય રાણી સુરનર સવે, હિયડલા માંહે ગહગહિયારે.
 અમૃતથી અતિ મીઠડી, સાંભલી દેશના જિનનીરે;
 પાપ સંતાપ પરો થયો, શાતા થઈ તન મનનોરે. ૧૬

ભાવાર્થ:—શ્રી જીનેશ્વર પણ રાજાનો અત્યંત આદર
 જાણીને છેલ્લું ચોમાસું અપાપાપુરીમાં રહ્યા, તેથી રાજા
 રાણી દેવ અને મનુષ્ય સર્વે પોતાના હૃદયમાં હર્ષ પામ્યા.
 હવે ત્યાં અમૃતથી પણ અત્યંત મધુર એવી શ્રી જીનેશ્વરની
 વાણી સાંભળીને સર્વનાં પાપ અને સંતાપ દૂર થયા અને
 શરીરને તથા મનને ઘણી શાતા ઉત્પન્ન થઈ ॥ ૪ ॥

ઈંદ્ર આવે આવે ચંદ્રમા, આવે નરનારીના ઘંટરે;
 ત્રિણ પ્રદક્ષણા દેઈ કરી, નાટિક નવ નવે હંદોરે;
 જિનમુખ વચનનાં ગોઠડી, તિહાં હોયે અતિ ઘણાં મીઠીરે;
 તે નર તેહજ વરણવે, જીણે નિજ નયણલે દીઠીરે. ૧૭

ભાવાર્થ:—ત્યાં અપાપાપુરીમાં શ્રી વીરજીનેશ્વરને
 વંદન કરવા માટે ઈન્દ્ર આવે છે, ચન્દ્રાદિ આવે છે, અને સ્ત્રી
 પુરુષોના સમુદાય આવે છે, તેઓ ત્રણ પ્રદક્ષિણા દઈને નવા
 નવા છંદ (=ગાયન) પૂર્વક નાટા રંગ કરે છે અને ત્યાં
 જીનેશ્વરના મુખના વચનની વાતો તે ઘણી જ મીઠી લાગે
 છે. અને તે વચનની વાત તો તેજ મનુષ્ય વર્ણવી શકે
 કે જેણે પોતાની નજરે દેખી હોય (=સાક્ષાત્ સાંભળી
 હોય તેજ લગવાનની વાણીની મીઠાશ જાણી શકે.) ॥૫॥

ઈંમ આણંદે અતિક્રમ્યા, શ્રાવણ માદ્રવો આસોરે;
 કૌતિક કોડિલો અનુક્રમે, આવિયડો કાર્તિક માસોરે.

પાશ્વિ પર્વ પન્હોતલું, પોહતલું પુન્ય પ્રવાહિરે;
રાય અઢાર તિહાં મિલ્યા, પોસહ લેવા ઉછાંહિરે. ૧૮

ભાવાર્થ—એ પ્રમાણે અતિ આનંદ પૂર્વક શ્રાવણ-
ભાદ્રપદ—ને આસો માસ તો વ્યતીત થયો ને હવે અનુ-
ક્રમે કૌતુકવાળો ને કોડીલો એવો કાર્તિક માસ આવ્યો,
ને પનોતું તથા પુન્યના પ્રવાહવાળું એવું પાશ્વિક પર્વ
પણ આવી પહોચ્યું, તે વખતે ઉત્સાહ પૂર્વક પૌષઠ વ્રત
અહણ કરવા માટે ત્યાં ૧૮ રાત્રીઓ આવી મળ્યા ॥ ૬ ॥
ત્રીભોવન જન સર્વિ તિહાં મિલ્યા, શ્રી જિન વંદન કામોરે;
સહેજ સંકિરણ તિહાં થયો, તિલ પડવા નહિ ઠામોરે.
ગોયમ સ્વામિ સમોવડી, સ્વામિ સુધર્મા તિહાં વેઠારે;
ધન ધન તે જિણે આપણે, લોચણે જિનવર દિઠારે. ૧૯

ભાવાર્થ—તથા શ્રી જીનેશ્વરને વંદના કરવા માટે
ત્રણે ભુવનના અનેક જન સમુદાય ત્યાં આવી મળ્યા, તેથી
ત્યાં સ્વાભાવિક રીતે એટલી બધી સંક્રાંશ થઈ કે એક
તલનો દાણો પડવા જેટલું પણ સ્થાન બાકી રહ્યું નહિ,
ત્યાં ગૌતમસ્વામી સરખા શ્રી સુધર્મા સ્વામિ (પોસહ
ઉચરાવવા બેઠા, અહો આપણા સર્વમાં તેઓને ધન્ય છે
કે જેણે શ્રી જીનેશ્વરને સાક્ષાત્ નજરથી દેખ્યા હશે ॥ ૭ ॥
પૂરણ પુન્યના ઓષઠ, પોષઠ વ્રત વેગે લિધારે;
કાર્તિક કાલી ચંડદશે, જિન મુખે પચ્ચાણ કિધારે.
રાય અઢાર પ્રમુખ ઘણે, જિન પગે વાંદણાં દિધારે;
જીન વચનામૃત તિહાં ઘણે, ભવિયણે ઘટ ઘટ પીધારે. ૨૦

ભાવાર્થ—હવે ૧૮ રાજઓએ સંપૂર્ણ પુન્યના ઔષધરૂપ પોસહ વ્રત શિઘ્ર લીધું અને કાર્તિક વદિ ચતુર્દશીને દિવસે (=ગુજરાતી આસો વદિ ૧૪ ને દિવસે) શ્રી જીનેશ્વરને મુખે પોસહનાં પચખાણુ ઉચાર્યાં, તથા ૧૮ રાજ વિગેરે ઘણા જન સમુદાયે શ્રી જીનેશ્વરને ચરણકમળે વાંદણાં દીધાં, ને ત્યારબાદ ત્યાં ઘણા ભવ્ય જનોએ શ્રી જીનેશ્વરના વચન રૂપી અમૃતને ઘુંટડે ઘુંટડે પીધું (=અર્થાત્ શ્રી જીનેશ્વરની દેશના સાંભળી) ॥ ૮ ॥

ઢાલ ૩ જી.

॥ રાગ મારુ ॥.

શ્રી જગદીશ દયાલુ દુઃખ દૂર કરેરે, કૃપા કાંઠિ તુજ જોડી;૨૧
જગમારે જગમારે કહિં કેહને વીરજારે.

ભાવાર્થ—હે શ્રી જગતના ઈશ્વર હે દયાળુ જેણે તારી કૃપા મેળવી છે તે પોતાનાં દુઃખ દૂર કરે છે, હવે જગતમાં હે વીર ! હે વીર ! એમ કોને કહીએ ! ॥ ૧ ॥

જગ જનને કુગ દેશે એહવી દેશનારે, જાણિ નિજ નિરવાણ;
નવ રસરે નવ રસરે સોલ પહોર દિયે દેશનારે. ૨૨

ભાવાર્થ—હે પ્રભુ પોતાનો નિર્વાણ સમય નજીક જાણી જગતના જીવોને આવી દેશના કોણુ આપશે ? હે પ્રભુ ! આપે તો નવ રસ યુક્ત દેશના ૧૬ પ્રહર સુધી દીધી છે. ॥ ૨ ॥

પ્રબલ પુન્ય ફલ સંસુચક સોહામનારે, અઙ્ગયણાં પળ પન્ન;
કહિયારે કહિયારે મહિયાં સુખ સાંભલિ હોણે. ૨૩

ભાવાર્થ—તે દેશનામાં પ્રબલ પુન્યના ફળને સૂચવનારાં ને શોભીતાં ૫૫ અધ્યયન કહ્યાં કે જે સાંભળીને પૃથ્વીમાં સર્વ જીવોને સુખ ઉત્પન્ન થાય ॥ ૩ ॥

પ્રબલ પાપ ફલ અઙ્ગયણાં તિમ તેટલારે, અળ પુછ્યાં છત્રીસ;
સુણતારે સુણતારે મળતાં સવિસુખ સંપજેરે. ૨૪

ભાવાર્થ—પુનઃદેશનામાં પ્રબલ એવા પાપના ફળવાળાં ૫૫ તેટલાંજ અધ્યયન કહ્યાં ને નહિં પૂછેલાં એવાં ૩૬ અધ્યયનો કહ્યાં તે સાંભળતાં સર્વ જીવોને સુખ ઉત્પન્ન થાય છે ॥ ૪ ॥

પુણ્યપાલ રાજા તિહાં ધર્મ કથાંતરેરે, કહો પ્રભુ પ્રતક્ષ દેવ;
મુજનેર (૨) સુપન અર્થ સવિ સાચલોરે. ૨૫

ભાવાર્થ—હવે ત્યાં ધર્મકથાની વચમાં પુણ્યપાલ રાજાએ કહ્યું કે હે પ્રભુ ! હે પ્રત્યક્ષ દેવ ! મને જે સ્વપ્ન આવ્યાં છે તેનો સત્ય અર્થ કહો ॥ ૫ ॥

૧ ૨ ૩ ૪ ૫ ૬ ૭ ૮

ગજ વાનર સ્ત્રીર દ્રુમ વાયસ સિંહ ઘડોરે, કમલબીજ રૂપ આઠ;
દેશિરં (૨) સુપન સમય મુજ મન હુઓરે. ૨૬

ભાવાર્થ—હસ્તિ-વાનર-સ્ત્રી-વૃક્ષ-કાગ-સિંહ-ઘડો ને કમળનું બીજ એ આઠ સ્વપ્ન દેખીને મારું મન લય શ્રાન્ત થયું છે ॥ ૬ ॥

ઉસર બિજ કમલ અસ્થાનકે સિંહનુંરે, જીવ રહિત શરીર;
સોવનરેકુંભ મલિન એ શું ઘટેરે. ૨૭

ભાવાર્થ—પુનઃ એ સ્વપ્નોમાં ઉપર ક્ષેત્ર (=ખાર
ભૂમિ) રૂપ અસ્થાન કે કમળનું બીજ (ઉગેલું) દેખ્યું,
અને સિંહનું જીવરહિત શરીર દેખ્યું, અને સોનાનો ઘડો
પણ મલિન દેખ્યો તો તેનો અર્થ શું ઘટે છે તે કૃપા
કરી કહો ॥ ૭ ॥

વીર મળે મુપાલ સુળો મન થીર કરીરે, સુંમિળ અર્થ સુવિચાર;
હૈંદે રે (૨) ધરજ્યો ધર્મ ધુરંધરુરે. ૨૮

ભાવાર્થ—ત્યારે શ્રી વીર સ્વામિએ કહ્યું કે હે રાજા
ચિત્ત સ્થિર કરીને સાંભળો અને તે અર્થ સાંભળી હૃદ-
યમાં ધુરંધર એવો ધર્મ ધારણ કરજો (પણ નકામો વિ-
ષાદ કરશે નહિં. ॥ ૮ ॥

ઢાલ ૪ થી.

શ્રાવક સિંધુર સારિલા, જીન મતના રાગી,
ત્યાગી સહ ગુરુ દેવધર્મ, તત્વે મતિ જાગિ;
વિનય વિવેક વિચારવંત, પ્રવચન ગુણ પુરા,
એહવા શ્રાવક હોયસે, મર્તિમંત સનુરા. ૨૯

ભાવાર્થ—હવે આ ઢાલમાં પુણ્યપાલ રાજાએ પૂ-
છેલા સ્વપ્નનો અર્થ શ્રી વીર ભગવાન કહે છે કે હે
પુણ્યપાલ રાજા ! જૈનધર્મના રાગી એવા શ્રાવકો તે હસ્તિ

સરખા જાણુવા, તેઓ વ્રત પ્રત્યાખ્યાન વાળા તથા દેવ
ગુરુ ધર્મ રૂપ તત્વપર જેની મતિ જાગૃત થઈ છે એવા,
પુનઃ વિનય વિવેકને વિચારવાળાને જૈનશાસનના ગુણમાં
પૂરા, એવા મતિમાન ને તેજવાન શ્રાવકો થશે ॥ ૧ ॥

લાલચે લાગા થોડિલે, સુર્વે રાચિ રહિયા,
ઘરવાસે આશા અમર, પરમારથ દૂહિયા
વ્રત વચરાગ થકિ નહિ, કોઈ લેશે પ્રાયેં,
ગજ સુપને ફલ એહ, નેહ નવિ માંહોમાંહે. ૩૦

ભાવાર્થ—તે શ્રાવકો થોડા લોકમાં વળગી રહીને
સુખમાં રાચી રહેશે, ને જીવંત સુખી ગૃહવાસમાં રહેવાની
ચંચળાવાળાને પરમાર્થમાં દુખીયા (=પરમાર્થ વિશેષ નહિ
કરવાવાળા) તથા કે શ્રાવકોમાથી વૈરાગ્ય પામીને પ્રાયઃ
કોઈકજ ચારિત્ર અંગીકાર કરશે (બાકી ઘણાખરા દુઃખના
નિમિત્તે ચારિત્ર લેશે) અને માંહોમાંહે રનેહ પણ નહિ
એવું કૃણ હસ્તિના સ્વપ્નનું જાણવું. ॥ ૨ ॥

વાનર ચંચલ ચપલ જાતિ, સરખા મુનિ મોટા,
આગલ હોસ્યે લાલચિ, લોભી મન સ્વોટા;
આચારજ તે આચારહિણ, પ્રાયેં પરમાદિ,
ધર્મ મેદ કરસ્યે ઘણા, સહજે સ્વારથ વાદી. ૩૧

ભાવાર્થ—વાનર જેમ ચંચળ અને ચપલ સ્વભાવી
છે, તેમ તેના સરખા મોટા મુનીઓ પણ આગળ ચંચળને
ચપલ સ્વભાવી થશે, તેમજ લાલચુ લોભી અને ખોટા મન-

વાળા થશે. તથા આચાર્યો તે આચારવિનાના ને પ્રાયઃ પ્રમાદી થશે, ધર્મમાં ઘણા ભેદ પાડશે, અને સહજ વાતમાં સ્વાર્થનું ખોલનાર થશે, ॥ ૩ ॥

કો ગુણવંત મહંત સંત, મોહન મુનિ રુઢા;

મુખ મીઠા માયાવિયા, મનમાંહે કુઢા.

કરસ્યે માંહોમાંહે વાદ, પર વાદે નાસે;

બીજા સુપન તણો વિચાર, ઇંમ વીર પ્રકાશે. ૩૨

ભાવાર્થ—તથા કોઈકજ મુનિ ગુણવંત મહાત્મા સંત જગતને મોહ પમાડનાર એવા ભલા મુનિ થશે, બાકી ઘણા ખરા તો મુખે મિષ્ટ ખોલનારા હૃદયમાં પ્રપંચવાળા ને મનમાં ખોટા એવા તે મુનિઓ માંહોમાંહે વાદ વિવાદ કરશે, અને અન્યદર્શનીના વાદ સમયે નાસી જશે એ પ્રમાણે ખીલ સ્વપ્નનો વિચાર શ્રી વીરસ્વામિએ પ્રગટ કહ્યો ॥ ૪ ॥

કલ્પવૃક્ષ સરિલા હોસ્યે, દાતાર ભલેરા;

દેવ ધર્મ ગુરુ વાસના, વરિ વારિના વેરા.

સરલ વૃક્ષ સવિને દીઐ મનમાં ગહગહતા,

દાતા દુરલભ વૃક્ષ, રાજ ફલ ફુલે વ્રહ્તા. ૩૩

ભાવાર્થ—ભલા એવા દાતાર પુરૂષો કલ્પવૃક્ષ સરખા થશે, તેઓ દેવ ગુરુ ધર્મની વાસનાવાળા ઉત્તમ જળના પ્રવાહ સરખાને સરળ વૃક્ષની પેઠે સર્વને દાન દેવાથી મનમાં હર્ષ પામતા એવા દુર્લભ દાતાર રૂપ વૃક્ષરાજ (=કલ્પવૃક્ષ) રૂળ અને કુલના ભારવડે નમી જનારા થશે ॥ ૫ ॥

કપટી જિનમતલિગિયા, વઢી બબુલ સરિહ્વા,
 સ્ત્રીર વૃક્ષ આઢા થયા, જીમ કંટક તિહા;
 દાન દેયંતાં વારસી, અન્ય પાવન પાત્રી,
 ત્રિજા સુપન વિચાર કહ્યો, જિન ધર્મ વિધાત્રી. ૩૪

ભાવાર્થ—વળી કપટી એવા જૈનમુનિના વેષને ધારણ કરનારા તે બાવળ સરખા થશે, અને કાંટા વડે તીક્ષ્ણ એવાં ક્ષીર વૃક્ષ જેમ આડાં થયાં તેમ પવિત્ર પાત્રને દાન દેતાં પણ ખીબા નિવારણ કરશે, એ પ્રમાણે જૈનધર્મના નાયક શ્રી વીરજીનેશ્વરે ત્રીબા સ્વપ્નનો અર્થ કહ્યો ॥૬॥

સિંહ કલેવર સારિહો, જિનશાસન સબલો,
 અતિ દુર્દાંત અગાહનિય, જિનવાયક જમલો;
 પરશાસન સાવજ અજ, તે દેસ્વી કંપે,
 ચડથા સુપન વિચાર ઇમ, જિનમુસ્વયી જંપે. ૩૫

ભાવાર્થ—સખળ એવું જૈનશાસન તે સિંહના કલેવર સરખું છે, કારણ કે જૈન સિદ્ધાંત અતિ દુર્દાંત (=ખીબે કોઈ ન દબાવી શકે એવું) ખીબથી અવગાહન ન થઈ શકે (=સમ્યક્ સ્વરૂપ ન સમજાય) એવું જખરું છે, છતાં પણ અન્યદર્શન રૂપી સાવજથી બકરાની માફક કંપાયમાન થશે, એ પ્રમાણે શ્રી વીરજીનેશ્વરે પોતાના મુખથી ચોથા સ્વપ્નનો અર્થ કહ્યો ॥ ૭ ॥

ગચ્છ ગંગાજલ સારીહો, મૂકી મતિ હિણા,
 મુનિ મન રાવે છિલ્લરે, જીમ વાયસ દીણા.

વંચક આચારજ અનેક, તિણે શુલવિયા;

તે ધર્માતર આદરે, જદમતિ બહુ ભવિયાં.

૩૬

ભાવાર્થ—ગંગાજળ સરખો પોતાનો ગચ્છ (ગુરુકુલવાસ) મુકીને મતિહીન એવા મુનિઓનું મન હીન કાગડાઓ જેમ ખાખોચીયાંમાં આનંદ પામે તેમ એકલા વિહારમાં આનંદ પામશે. વળી અનેક જે પ્રપંચી આચાર્યો થશે તેઓએ બુલાવેલા ધણા જડમતિવાળા લવ્ય હવે બીજા ધર્મનો આદર કરશે ॥ ૮ ॥

પંચમ સુપન વિચાર एह, सुणीओ राजाने;

छठे सोवन कुंभ दीठ, मइलो सुणि काने.

को को मुनि दरसण चारित्र, ग्यान पूरण देहा;

पाले पंचाचार चारु, छंडि निज गेहा.

૩૭

ભાવાર્થ:—એ પ્રમાણે પાંચમા સ્વપ્નનો અર્થ રાબાને સાંભળાવ્યો હવે છઠું સ્વપ્ન સુવર્ણનો ધડો મલિન દેખ્યો તેનો અર્થ સાંભળ ! કોઈ કોઈ મુનિ પોતાના ઘર કુટુંબનો ત્યાગ કરી દર્શન-જ્ઞાન-ને ચરિત્ર વડે પરિપૂર્ણ દેકવાળા થઈ મનોહર પાંચ પ્રકારનો આચાર પાળશે ॥ ૯ ॥

को कपटी चारित्र वेष, लेइ विप्रतारे;

मइलो सोवन कुंभ जीम, पिंढ पापे भारे.

छठा सुपन विचार एह, सातमे इंदिवर;

उकरहे उत्पति यह, ते शुं कहो जिणवर.

૩૮

ભાવાર્થ:—અને કેટલાક કપટીઓ ચારિત્રનો વેષ

ધારણ કરી બીજાને ઠગશે અને જેમ સુવર્ણનો ઘંટો મેલો
 દેખ્યો તેમ પાપ વડે પોતાનું ઉદર ભરશે એ છઠ્ઠા સ્વ-
 પ્નનો અર્થ કહ્યો. હવે સાતમે સ્વપ્નને જે ઉકરડામાં ઠમળ
 ઉગેલું દેખ્યું તેનો શું અર્થ ? તે હે જીનેશ્વર આપ પ્રકાશ
 કરો, ત્યારે શ્રીવીર જીનેશ્વર કહે છે કે ॥ ૧૦ ॥

પુણ્યવંત પ્રાણિ હુસ્યં, માર્હિ મધ્યમ જાતિ;
 દાતા ભાક્તા ઋદ્ધિવંત, નિરમલ અવદાત.
 સાધુ અસાધુ જતિ વદે, તવ સરીઆ કિજે;
 તે બહુ મટક મવિયણે, સ્યો ઉલંખો દીજે. ૩૯

ભાવાર્થ:—પ્રાયઃ મધ્યમ જાતિના જીવો ધણા પુન્ય-
 વંત થશે, તેઓ દાતા-ભોક્તા-ઋદ્ધિવાન-ને નિર્મલ ચરિત્ર
 વાળા થશે, વળી સાધુ અસાધુ એવા મુનિઓને સરખા
 ગણીને ધણા ભદ્રિક ભવ્યો વંદના નમસ્કાર કરશે તે સર્વને
 શું ઉપાલંભ (=ઠપકો) અપાય ! ॥ ૧૧ ॥

રાજા મંત્રિપરે સુ સાધુ, આપોષું ગોપી;
 ચારિત્ર સુધુ રાખસ્યે, સવિ પાપ વિલોપી.
 સત્તમ સુપન વિચારવીર, જિનવરે ઇમ કહિયો;
 અઠમ સુપન તણો વિચાર, સુંણિ મન ગહગહિઓ. ૪૦

ભાવાર્થ:—જાણી જોઈને ગાંડા થયેલા રાજા અને
 પ્રધાનની માફક સુસાધુઓ પોતાનો ભાવ ગોપવી અને
 સર્વ પાપનો નાશ કરી શુદ્ધ ચારિત્ર પાળશે, એ પ્રમાણે
 શ્રીવીરજીનેશ્વરે સાતમા સ્વપ્નનો અર્થ કહ્યો, અને હવે

આઠમા સ્વપ્નનો અર્થ સાંભળી રાજા પોતાના મનમાં અતિ
હર્ષ પામ્યો ॥ ૧૨ ॥

ન લહે જિન મત માત્ર જેહ, તેહ પાત્ર ન કહિં;

દિધાનું પરમવ પુણ્ય ફલ, કાંઈ ન લહિયે.

પાત્ર અપાત્ર વિચાર મેદ, મોલા નવિ લહેસ્યે;

પુણ્ય અર્થે તે અર્થ, આથ કુપાત્રે દેહસ્યે.

૪૧

ભાવાર્થ:—તે આઠમા સ્વપ્નનો અર્થ આ પ્રમાણે—
જેઓ જૈનધર્મ માત્રને પણ પામ્યા નથી તેઓ પાત્ર ન
કહેવાય, અને તેઓને દાન આપવાથી પરલવનું પુન્યફળ
કંઈ પણ પ્રાપ્ત થાય નહિં. એ પ્રમાણે પાત્ર અપાત્રનો
વિચાર ભદ્રિક જીવો સમજશે નહિં, અને કુપાત્રને પણ
પુણ્ય થશે એમ ધારી ધન લક્ષ્મી વિગેરેનું દાન આ-
પશે. ॥ ૧૩ ॥

ઉત્તર ભૂમિ દૃષ્ટ વિજ, તેહનો ફલ કહિં;

અષ્ટમ સુપન વિચાર ઇંમ, રાજા મન ગ્રહિયે.

एह अनागत सवि सरूप, जाणि तिणे काले;

दीक्षा लीखी वीर पास, राजा पुन्य पाले.

૪૨

ભાવાર્થ:—એ ઉપર ભૂમિમાં દેખેલું (=ઉગેલું) જે
બીજ તેનું ફળ કહેવાય. એ પ્રમાણે આઠમા સ્વપ્નનો અર્થ
હે રાજન ! તારા મનમાં જાણજે. અહો ! આ ભગવાન
ભવિષ્યકાળનું પણ કેવું સત્ય સ્વરૂપ જાણે છે ! એમ જાણી
પુન્યપાલ રાજાએ તેજ વખતે શ્રીવીરભગવાનની પાસે દીક્ષા
અંગીકાર કરી. ॥ ૧૪ ॥

॥ ઢાલ ૫ મી. રાગ ગોડિ ॥

ઇંદ્રભૂતિ અવસર લહિરે, પુછે કહો જિનરાય;
સ્તું આગલ હવે હોયસ્યેરે, તારણ તરણ જીહાજો રે.
કહે જીન વીરજી.

૪૩

ભાવાર્થ—હવે શ્રી ગૌતમસ્વામી અવસર પામીને શ્રી
વીરને પૂછે છે કે હે જીનેશ્વર ! હે સંસાર સમુદ્રથી તાર-
વાને અને તરવાને બહાણુ સમાન શ્રી વીર જીનેશ્વર ! હવે
આગળના કાળમાં શું શું થશે ? તે કૃપા કરીને કહો. ॥૧॥

મુજ નિરવાણ સમય થકીરે, ત્રિહૂ વરસે નવ માસ;
માઠેરો તિહાં વેસસ્યેરે, પંચમ કાલ નિરાસોરે. કહે૦ ૪૪

ભાવાર્થ—ત્યારે શ્રી વીર જીનેશ્વર કહે છે કે હે
ગૌતમ ! મારા નિર્વાણના સમયથી ત્રણ વર્ષને નવમાસે
ઘણું માઠો અને નિરાસ (=ઉદ્દાસીન કરનારો) એવો પાં-
ચમેઃ આરો બેસશે ॥ ૨ ॥

ચારે વરસ્યે મુજ થકીરે, ગૌતમ તુજ નિરવાણ;
સોહમ વીશે પામશેરે, વરસે અઘય સુખ ઠાંણોરે. કહે૦ ૪૫

ભાવાર્થ—મારા નિર્વાણથી ૧૨ વર્ષે હે ગૌતમ ! તું
મોક્ષે જઈશ. અને સુધર્મા ગણધર ૨૦ વર્ષે અઘય સુખ
રૂપ મોક્ષ સ્થાન પામશે ॥ ૩ ॥

ચંડસઠ વરસે મુજ થકીરે, જંઝૂને નિરવાણ;
આયમસે આદિત્ય થકીરે, અધિકું કેવલ નાંણો રે. કહે૦ ૪૬
ભાવાર્થ—મારા નિર્વાણથી ૬૪ વર્ષે જંઝૂસ્વામિ

મોક્ષે જશે અને સૂર્યથી પણ અધિક પ્રકાશ કરનાર કેવ-
ળજ્ઞાન અસ્ત પામશે (=વિચ્છેદ જશે) ॥ ૪ ॥

મન પજ્જવ પરમાવધિરે, ક્ષપકોપશમ મન આંણ;
સંયમ ત્રિણ જિન કલ્પનીરે, પુલાગાહારગદાંણરે. કહે૦ ૪૭

ભાવાર્થ—પુનઃ મનઃ પર્યવસાન=પરમાવધિજ્ઞાન-
ક્ષપકત્રેણિ-ઉપશમ શ્રેણિ-પરિહારવિશુદ્ધિ-સૂક્ષ્મસંપરાય-ને
યથાખ્યાતએ ૩ ચારિત્ર-જનકરૂપ-પુલાહલખિષ્ઠ-ને આહારક
લખિષ્ઠ એટલી વસ્તુઓ વિચ્છેદ પામશે એમ બાણુવું ॥૫૫॥

સિજ્ઞંભવ અઠાંણવેરે, કરસ્યે દસ (વૈ) આલિય;
ચત્ત પૂર્વિ ભદ્ર બાહુથીરે, થાસ્યે સયલ વિલિઓરે. કહે૦ ૪૮

ભાવાર્થ:—મારા નિર્વાણથી ૯૮ વર્ષે શ્રી શચ્ચંલ-
વસૂરિ દશવૈકાલિક નામનું સૂત્ર રચ્યશે, અને ચૈદ પૂર્વી
શ્રી ભદ્રબાહુ સ્વામિથી ચાર પૂર્વનો અર્થ વિચ્છેદ જશે
(=ભદ્રબાહુ સ્વામિ સુધી ૧૪ પૂર્વનો અર્થ રહેશે અને
ત્યારબાદ ૧૦ પૂર્વ અર્થ સહિત અને ચાર પૂર્વ મૂળ
રહેશે.) અથવા શ્રી ભદ્રબાહુ સ્વામિથી સંપૂર્ણ શ્રુતજ્ઞા-
નનો વિનાશ થશે. ॥ ૬ ॥

દોયશત પન્નરે મુજ્ઞ થકિરે, પ્રથમ સંઘયણ સંઠાણ;
પૂવણુંગતે નવિ હૂસ્યે, મહાપાણ નવિ જ્ઞાંણોરે. કહે૦ ૪૯

ભાવાર્થ:—મારા નિર્વાણથી ૨૧૫ વર્ષે પ્રથમ સંઘ-
યણ અને પ્રથમ સંસ્થાન (=૧જીર્ણનારાય સંઘયણને સ-
મયતુરસ્ત્ર સંસ્થાન) તથા મહા પ્રાણ નામનું ધ્યાન પ્રથમ
પ્રહરના પ્રારંભે વિચ્છેદ પામશે. ॥૭૧॥

ચતુત્રયપને મુઝ થકિરે, હોસ્યે કાલિક સુર;
કરસ્યે ચતુર્થી પજુસળેરે, વરગુણ રયણનો પૂરોરે. કહે૦ ૫૦

ભાવાર્થ:—મારા નિર્વાણથી ૪૫૩ વર્ષે શ્રી કાલિ-
કાચાર્ય થશે તે ઉત્તમ ગુણુ રત્નનો ભંડાર આચાર્ય ચો-
થનાં પબ્જસણુ (=સંવત્સરી) કરશે. ॥ ૮ ॥

મુઝથી પળ ચોરાશિયેરે, હોસ્યે વયર કુંમાર;
દસ પૂર્વિ અધિકાલિઓરે, રહસ્યે તિહાં નિરધારોરે. કહે૦ ૫૧

ભાવાર્થ:—મારા નિર્વાણથી ૫૮૪ વર્ષે શ્રી વળ-
કુમાર નામના આચાર્ય થશે તેમનામાં (અથવા ત્યાં સુધી)
કંઈક અધિક ૧૦ પૂર્વતું જ્ઞાન નિશ્ચય રહેશે ॥ ૯ ॥

મુઝ નિર્વાણ થકિ છસેરે, વિસ પછી વનવાસ;
મુકી કરસે નગરમારે, આર્ય રક્ષિત મુનિ વાસોરે. કહે૦ ૫૨

ભાવાર્થ:—મારા નિર્વાણથી ૬૨૦ વર્ષે પછી શ્રી
આર્યરક્ષિત સૂરિ વનવાસ મૂકીને નગરમાં વાસ કરશે ॥૧૦॥

સહસે વરસે મુઝ થકિરે, ચડદ પૂરવ વિચ્છેદ;
જોતિષ અળ મિલતાં હૂસેરે, બહૂલ મતાંતર મેદોરે. કહે૦ ૫૩

ભાવાર્થ:—મારા નિર્વાણથી ૧૦૦૦ વર્ષે ચોદે પૂર્વનો
વિચ્છેદ જશે, અને જ્યોતિષનાં ગણિત ખરાખર સાચાં નહિં
પડે, અને ઘણા મતમતાન્તર ને ઘણા ધર્મભેદ થશે. ॥૧૧॥

વિક્રમથી પંચ પંચ્યાશિણેરે, હોસ્યે હરિભદ્ર સૂરિ;
જિન શાસન અજુવાલસેરે, જેહથી દૂરિયાં સવિ દૂરોરે. કહે૦ ૫૪

ભાવાર્થ:—વિક્રમથી ૫૮૫ વર્ષે શ્રીહરિભદ્ર સૂરિ

થશે, તેઓ જૈન શાસનની શોભા વધારશે, અને જેનાથી
સર્વ પાપો પણુ દૂર રહેશે ॥ ૧૨ ॥

દ્વાદશ સત્ત સત્તર સમૈરે, મુજથી મુનિ મુર હિર;
ચપ્પભટ્ટ મુરિ હોયસેરે, તે જિન શાસન વીરરે. કહે૦ ૫૫

ભાવાર્થ:—મારા નિર્વાણથી ૧૨૭૭ વર્ષે શ્રી જૈન-
શાસનના વીર એવા શ્રી હીર સૂરિ અને શ્રી બપ્પભટ્ટ
સૂરિ થશે. ॥ ૧૩ ॥

મુજ પ્રતિવિંચ ભરાવસ્યેરે, આંમરાય મૂપાલ;
સાર્દ ત્રિકોટી સોવન તળોરે, તાસ વચળથી વિશાલોરે. કહે૦ ૫૬

ભાવાર્થ:—શ્રી બપ્પભટ્ટ સૂરિના વિશાળ ઉપદેશથી
આમ રાજા મારી ૩૥ ક્રોડ સુવર્ણની પ્રતિમાઓ
ભરાવશે ॥ ૧૪ ॥

ષોડસ શત ઓગળોતરેરે, વરસે મુજથી મુર્ણિદ;
હેમસૂરિ ગુરુ હોયસ્યે રે, શાસન ગચળ દિળંદોરે. કહે૦ ૫૭

ભાવાર્થ:—મારા નિર્વાણથી ૧૬૬૯ વર્ષે જૈનશા-
સનરૂપી આકાશમાં સૂર્ય સમાન એવા અને મુનિઓમાં
ધન્દ્રસમાન એવા હેમચંદ્ર ગાચાર્ય થશે ॥ ૧૫ ॥

હેમસૂરિ પડિબોહીસે રે, કુમારપાલ મૂશાલ;
જીન મંડિત કરસ્યે મહીરે, જિન શાસન પ્રતિપાલોરે. કહે૦ ૫૮

ભાવાર્થ:—તે હેમચંદ્રાચાર્ય કુમારપાળ રાજાને પ્ર-
તિબોધ કરશે અને તે જૈનશાસનનો પ્રતિપાલ કુમારપાલ
રાજા પૃથ્વિને જૈન ચૈત્યોથી શણગારશે ॥ ૧૬ ॥

ગૌતમ નબળા સમયથીરે, મુઝ શાસન મન મેલ;
માંહોમાંહે નવિ હોસ્યે રે, મચ્છ ગલાગલ કેલોરે. કહે૦ ૫૯

હે ગૌતમ ! સમય નબળો હોવાથી મારા શાસનમાં
મનને મેલ વધશે, અને માંહોમાંહે મચ્છ ગલાગલની કી-
ડનો ન્યાય થશે, (=મોટો મચ્છ જેમ નાના મચ્છને ગળી
બાય તેમ શાસનમાં જે જખરો થાય તે નબળાને દબા-
ણમાં રાખે ને તુચ્છ ગણે ઇત્યાદિ.) ॥ ૧૭ ॥

મુનિ મોટા માયાવિયારે, વેદીગારા વિશેષ;
આપ સવારથ વસી થયારે, એ વિટંબદયે વેષોરે. કહે૦ ૬૦

ભાવાર્થ—મુનિઓ ઘણા માયાવીને વિશેષતા: વેદી
ગારા (=કલેશ કરનારા) થશે અને પોતાના સ્વાર્થને વશ
થઈ મુનિ વેષને વિટંબણા પમાડશે. ॥ ૧૮ ॥

લોભિ લલ્લપતિ હોયસ્યેરે, જમ સરિલા મૂપાલ;
સજન વિરોધિ જન હૂસેરે, નવિ લજ્જાલુ દયાલોરે. કહે૦ ૬૧

ભાવાર્થ—લક્ષાધિપતિઓ તે લોભીયા થશે, રાજાઓ
તે જમ સરખા થશે, લોકો સજનનની સાથે વિરોધ ભાવ
રાખશે, તેમજ લાજ મર્યાદાવાળા કે દયાળુ નહિ
થાય ॥ ૧૯ ॥

નિરલાંભિ નિરમાઈયારે, સુયા ચારિત્રવંત;
ચોડા મુનિ મઠિયલે હૂસેરે, સુળ ગૌતમ ગુણવંતરે. કહે૦ ૬૨

ભાવાર્થ—વળી હે ગુણવંત ગૌતમ ! સાંભળ—હવે
આ પૃથ્વિમાં નિર્લોભી નિષ્કપટી ને શુદ્ધ ચારિત્રવાળા એવા
મુનિ થોડાજ થશે ॥ ૨૦ ॥

ગુરુભગતિ શિષ્ય થોડલારે, શ્રાવક ભગતિ વિહીળ;
માત પિતાના સુત નહીરે, તે મહિલાના આધિનોરે. કહે૦ ૬૩

ભાવાર્થ—પુનઃ ગુરૂની ભક્તિ કરનારા શિષ્ય પણ
થોડા થશે, શ્રાવકો ભક્તિ રહિત થશે, પુત્રો માતપિતાના
નહિં રહે પણ સ્ત્રીને આધીન થશે ॥ ૨૧ ॥

દુપસહ સૂરિ ફલગુસિરીરે, નાયલ શ્રાવક જાંળ;
સચ્ચસિરિ તિમ શ્રાવિકારે, અંતિમ સંગ વચાળ્યોરે. કહે૦ ૬૪

ભાવાર્થ—પુનઃ છેલ્લામાં છેલા શ્રી દુપ્પસહ સૂરિ-
ફલગુશ્રી સાધ્વી-નાગિલ શ્રાવકને સત્યશ્રી શ્રાવિકા એ
ચતુર્વિધ સંઘ કહ્યો છે ॥ ૨૨ ॥

વરસ સહસ્ર એકવીસતેરે, જિન શ સન વિખ્યાત;
અવિચલ ધર્મ ચલાવશેરે, ગૌતમ આગમ વાતોરે. કહે૦ ૬૫

ભાવાર્થ—હે ગૌતમ (૨૧૦૦૦) વર્ષ સુધી પ્રખ્યાત
એવા જૈન શાસનમાં ધર્મ અચલ રહેશે એ પ્રમાણે ભવિ-
ષ્યની વાતો છે ॥ ૨૩ ॥

દૂપમે દૂપમા કાલનીરે, તે કહિયે શી વાત;
કાયર કંપે હૈડલોરે, જે સુણતાં અવદાતોરે. કહે૦ ૬૬

ભાવાર્થ—વળી દુષમ દુષમ નામના છટ્ટા આત્માની
તો વાતજ શું કહેવી ! કારણકે જેનું વૃત્તાંત સાંભળતાં
કાયરનાં તો હૃદયજ કંપી ઉઠે છે ॥ ૨૪ ॥

ઢાલ ૬ ઢી.

પિઙ્ગોઢા ધરે આવે, ઁ દશી.

મુઙ્ગમું અવિહઢ નેહ બાંધ્યો, હેઙ હૈઢા રંગે;
 દઢ મોહ બંધણ સબલ બાંધ્યો, વઙ્ગ ઝિમ અમંગ;
 અલગા થયા મુઙ થકિ ંહને, ઉપઙસેરે કેવલ નિય અંગકે;
 ગૌતમરે ગુણવંતા. ૬૭

ભાવાર્થ—ગૌતમસ્વામિ કહે છે કે શ્રી વીર લગવાન સાથે મારે દઢ રનેહ બંધાયો, ને હૃદય રંગાઈ જવા પૂર્વક મને હર્ષ ઉપજતો, ને દઢ ઁવા મોહના બંધન વડે હું વજની પેઢે ભેદ ન પામે તેવી રીતે અત્યંત બંધાયો તો પણ ઁ શ્રી વીર લગવાન મને કેવળ જ્ઞાન ઉપજશે ઁમ ધારી મારાથી અલગા થયા ઁ પ્રમાણે પ્રશસ્તરાગથી વિલાપ કરતા ઁવા ગુણવંત ગૌતમ સ્વામિ જયવંત વર્તો ॥ ૧ ॥

અવસર જાણિ ઙિનવરે, પુછિયા ગોયમ સ્વામ;
 દોહગ દુઃખિયા ઙીવને, આવિયે આપણ કામ.
 દેવ સર્મા બંધણો, જડ બુઙવોરે ંણે હુંકડે ગાંમકે. ગૌં ૬૮

ભાવાર્થ—શ્રી વીર લગવાને પોતાનો નિર્વાણ સમય જાણીને શ્રી ગૌતમ સ્વામિને કહ્યું કે આપણે દુર્ભાગ્યવાળા અને દુઃખી જીવને ઉપકાર કરવાના કામમાં આવવું જોઈએ માટે અહિં નજીકના ગામમાં જઈ દેવશર્મા નામના બ્રાહ્મણને પ્રતિજ્ઞા આપો ॥ ૨ ॥

સાંભલી વયળ જિણંદનું, આણંદ અંગ ન માય;
 ગૌતમ બે કર જોડિ, પ્રણમ્યાં વિર જિનના પાય.
 પાંગરચા પુરવ પ્રીતથી, ચડનાંણિરે મનમાં નિરમાયકે. ગૌ૦૬૯

ભાવાર્થ--એ પ્રમાણે શ્રી વીરજીનેશ્વરનું વચન
 સાંભળીને શ્રી ગૌતમ સ્વામિના મનમાં હર્ષ સમાતો નથી
 ને શ્રી ગૌતમ સ્વામિએ બે હાથ બેડીને શ્રી વીરજીનેશ્વરના
 ચરણ કમળને નમસ્કાર કર્યો, અને માયા રહિત એવા
 ચતુર્જાની શ્રી ગૌતમસ્વામિ પૂર્વની પ્રાણિ સંભારીને તે દે
 વશમાં આહ્વાજીને ગામ ગયા ॥ ૩ ॥

ગૌતમ ગુરુ તિહાં આવિયા, વંદાવિઓ તે વિપ્ર;
 ઉપદેશ અમૃત ટીંધલો, પીંધલો તિણે ક્ષિપ્ર.
 અસમસ કરતાં વંમણે, કમાડ વાગ્યે થઈ વેદન વિપ્રકે. ગૌ૦૭૦

ભાવાર્થ--હવે શ્રી ગૌતમસ્વામિ તે ગામમાં આવ્યા
 ને વિપ્રે ગૌતમગુરુને વંદના કરી, ગુરુએ પણ ઉપદેશરૂપી
 અમૃત આપ્યું તે વિપ્રે શિદ્ર પીધું (=ઉપદેશ સાંભળ્યો)
 પણ આહ્વાજી ધખમખ કરતાં બારી વાગવાથી અત્યંત ખીડ
 થઈ આવી ॥ ૪ ॥

ગૌતમ ગુરુનાં વયળલાં, નવિ ધર્યાં તિણે કાન;
 તે મરી સ્નાને શીર કૃમિ થયો, કામનીને એક તાંન;
 ડઠિયા ગાંયમ જાંણિઓ, તસ ચરીયોરે પોતાને જ્ઞાનકે. ગૌ૦૭૧

ભાવાર્થ--પુનઃ અશુભોદયથી તે વિપ્રે શ્રી ગૌતમ
 ગુરુનાં વચન કાને ન ધર્યાં, અને તે વિપ્ર મરણ પામી

સ્ત્રીના એક ધ્યાનથી તેના મસ્તકમાં કૃમિ (=જૂ) થયો-
ત્યારબાદ શ્રી ગૌતમસ્વામી પણ પોતાના જ્ઞાનથી તેને મરણ-
પામેલો જાણીને ઉઠી ચાલતા થયા ॥ ૫ ॥

ઢાલ ૭ મી. ॥ રાગ રામગિરિ ॥

ચોસઠ મળનાં તે મોતિ જગમગેરે, ગાજે ગુહિર ગંભિર સિરેરે;
પુરાં તેત્રીસ સાગર પૂરવે રે, નાદે લિળા લવસતમિયા સૂર રે;
વીરજી વચાણેરે જગ જન મોહિયોરે. ૭૨

ભાવાર્થ—ચોસઠ મળનું ૧ મોતી ઉપર ચંદ્રવાના
મધ્ય ભાગમાં ઝળ હળે છે, અને મસ્તકપર અતિ ગંભીર
અવાજે ગર્જના કરે છે એવા નાદમાં લવ સત્તમીયા (=સ-
ર્વાર્થસિદ્ધ વિમાનના) દેવો સંપૂર્ણ ૩૩ સાગરોપમનું
આયુષ્ય પૂર્ણ કરે છે, શ્રી વીરભગવાન ઉપદેશ આપે છે
કે એવા દેવાદેવનાં સુખમાં આ જગ જન મોહ પામી
રહ્યો છે પણ તે સર્વ અસાર અને અસ્થિર
છે. ॥ ૧ ॥

અમૃતથી અધિકિ મીઠી વાંળીરે, સુળતાં સુખડો જે મનડે સંપજેરે;
તે લહેસ્યે જે પોહોચસ્યે નિર્વાણરે. વીં ૭૩

ભાવાર્થ—એવી શ્રી વીરજીનેશ્વરની વાણી અમૃતથી
પણ અધિક મીઠ છે, કે જે સાંભળતાં મનમાં સુખ ઉત્પન્ન
થાય છે. તે વાણીનો સાર જે પામશે તેજ મોક્ષ સુખ પણ
પામશે ॥ ૨ ॥

વાંણિ પડછંદે સુર પડિવોહીયારે, સુળતાં પામે સુખ સંપત્તિની કોડરે.
વિજા અડલ ઉલટથી ઘણારે, આવી બેઠા આગલ બે કરજોડરે.
વીં ૭૪

ભાવાર્થ—શ્રી વીરની વાણીના પ્રતિધ્વનીથી દેવે પણ પ્રતિબોધ પામ્યા છે, અને જે વાણી સાંભળતાં કરોડો ગમે સુખ સંપદા પ્રાપ્ત થાય છે, એવી શ્રી વીરની વાણી સાંભળવા (દેવો અને) બીજા જનો પણ અત્યંત ઉમંગથી આવી બે હાથ બેડી બેઠા છે ॥ ૩ ॥

સોહમ ઇંદો જ્ઞાસન મોહીયોરે, પૂછે પરમેસરને તુમ આયરે;
વે ઘડિ વધારો સ્વાતિ થકી પરહુંરે,તો મસ્મગ્રહ સઘલો દૂર જા-
યરે વીં ૭૫

ભાવાર્થ:—શ્રી જૈનશાસન ઉપર અત્યંત રાગવાળો સૌધર્મ ઇન્દ્ર શ્રી વીરભગવાનને પૂછે છે કે હે ત્રણ જગતના નાથ ! આપનું આયુષ્ય માત્ર બે ઘડી જેટલું વધારો તો નિર્વાણ નક્ષત્ર સ્વાતિ ઉપર બેઠેલો ભસ્મગ્રહ સર્વથા દૂર થઈ જાય ॥ ૪ ॥

જ્ઞાસન શોભા અધિકિ વાધસ્યેરે. સુખીઆ હોશે મુનિવરના ઘંદરે;
સંઘ સયલને સવિ સુખ સંપદારે,હોશે દિનદિનથી પરમાનંદરે.
વીં ૭૬

ભાવાર્થ—અને તે દૂર થવાથી આપના શાસનની શોભા અધિક વૃદ્ધિ પામશે, સાધુનો સમુદાય સુખી થશે, સર્વ સંઘને સર્વ પ્રકારની સુખ સંપદા પ્રાપ્ત થશે, અને દિવસે દિવસે મહા આનંદની વૃદ્ધિ થશે. ॥ ૫ ॥

ઈંદા ન કદાં રે કહિણ કેહવુંરે, કેળે સાંધ્યું નવિ જાણ આયરે;
માવિ પદારથ ભાવે નિપજેરે,જે જિમ સરજ્યો તે તિમ થાયરે.
વીં ૭૭

ભાવાર્થ—હે ઇન્દ્ર એમ કદી પણ કોઈને કહેવાય.

નહિ, કારણ કે આયુષ્ય કોઈનાથી પણ વધારી શકાય નહિ, અને ભાવી પદાર્થ પોતાના સ્વભાવ પ્રમાણે થયા કરે છે, જેણે જેવી રીતે કર્મ બાંધ્યું છે તેને તેવીજ રીતે ઉદયમાં આવે છે માટે આયુષ્ય વધારવાની વાત મિથ્યા છે ॥ ૬ ॥

સોલ પહોરની દેતા દેશનારે, પરધાનકનામા રુઅડો અઙ્ગીયણરે;
કહેતાં કાતિવદિ કહું પરગડિરે, વીરજી પોહોતા પંચમી ગતિ રય-
ણરે વી૦ ૭૮

ભાવાર્થ—હવે શ્રી વીરભગવાન ૧૬ પ્રહરની દેશના દેતાં, અને પ્રધાનક નામનું ભલું અધ્યયન પ્રરૂપતાં કાર્તિક વદિ અમાવાસ્યાને દિવસે (=ગુજરાતી આસો વદિ અમાવાસ્યાને દિવસે) શ્રી વીરજીનેશ્વર શ્રેષ્ઠ એવી પાંચમી ભોક્ષ ગતિને પ્રાપ્ત થયા ॥ ૭ ॥

જ્ઞાન દીવોરે જવ દૂરે થયો રે, તવ કિધિ દેવે દીવાની શ્રેણિરે,
તિમરે ચિહ્ન વરણે દીવા કિધલારે; દિવાલી કહિએ છે કારણ તેણરે.
વી૦ ૭૯

ભાવાર્થ—જ્યારે શ્રી વીર રૂપી જ્ઞાનનો ભાવ દીવો દૂર થયો ત્યારે દેવેએ દીવાઓની (દ્રવ્ય દીપકની) શ્રેણિ કરી અને તેવી રીતે ચારે વરણના લોકોએ પણ દીવા કર્યા તે કારણથી દીવાલિ દીવાની આલિ એટલે પંક્તિ તે દીવાલિ કહેવાય છે ॥ ૮ ॥

આમ્ પરિપૂરણ નયણ, આંખંડલોરે, મૂંકી ચંદનની ચેહમાં અંગરે;
દિધો દેવે દહન સંચલે મિલિજીરે, હા ધિગ ધિગ, સંસાર વિંગરે;
વી૦ ૮૦

ભાવાર્થ:—હવે આંસુ વડે પરિપૂર્ણ એવા નેત્રવાળે
સૌધર્મેન્દ્ર ચંદનકાષ્ઠની ચિતામાં લગવાનનું શરીર સ્થાપી
સર્વ દેવોએ મલી લગવાનને અગ્નિ સંસ્કાર કર્યો. હા
ધિક્કાર છે ધિક્કાર સંસારના વિરંગને (વિપરિત રંગને)
કે આવા ત્રણ જગતના પૂજ્ય પરમાત્માઓની કાયા પણ
અસ્થિર હોય છે ! ॥ ૯ ॥

ઢાલ ૮ મી.

રાગ વિરાગ.

વંદેસુ વેગે જડ વીરો, ઇંમ ગૌતમ ગહગહતા
મારગે આવતાં સાંભલિડં, વીર મુગતિ માંહે પોહતારે;
જિનજી તું નિસનેહી મોટો, અવિહડ પ્રેમ હતો તુજ ઉપરે,
તે તૈં કિયો સ્વોટોરે જીનજી. ૮૧

ભાવાર્થ:—હવે દેવશર્મા વિપ્રના ગામથી પાછા
વળતાં શ્રી ગૌતમસ્વામિ હર્ષ પામતા વિચાર કરે છે કે
હમણાં શિવ જઈને શ્રી વીરલગવાનને વાંદીશું, પણ માર્ગ-
માં આવતાંજ સાંભળ્યું કે શ્રી વીર તો મોક્ષમાં પહોંચ્યા
એમ સાંભળતાંજ શ્રી ગૌતમસ્વામિ વિલાપ કરવા લાગ્યા કે
હે જીનેશ્વર તું ઘણુંજ નિઃસ્નેહી છે, મારો પ્રેમ તારા
ઉપર અતિ ગાઢ હતો પણ તે પ્રેમ તેં ખોટો કર્યો. ॥ ૧ ॥

હૈ હૈ વીર કર્યો અણઘટતો, મુજ મોકલિઓ ગાંમેં;
અંતકાલે બેઠાં તુજ પાસે, હું સ્યે નાવત કામરે. જી૦ ૮૨

ભાવાર્થ:—હે વીર ! મને તમે ગામ મોકલ્યો તે અહુ અઘટિત કર્યું, અન્ત્ય સમયમાં હું તારી પાસે બેઠો હોત તો શું કંઈ કામમાં ન આવત ? ॥ ૨ ॥

ચોદ સહસ મુજ સરિલા તાહરે, તુજ સરિલો મુજ તુંહિ;
વિશ્વાસી વીરે છેતરીઓ, તે સ્યા અવગુણ મુંહિરે. જી૦ ૮૩

ભાવાર્થ:—હે વીર ! તારે તો મારા સરખા ૧૪૦૦૦ મુનિ છે પણ મારે તો તું એકજ છે, શ્રી વીરે મને વિશ્વાસીને છેતરી ગામ મોકલ્યો તો એવો મારામાં શું અવગુણ હતો ? ॥ ૩ ॥

કો કેહને છેહડે નવિ વલગે, જો મિલતો હોણ સવલો;
મિલતાસ્યું જેણે ચિત્ત ચોર્યો, તે તિણે કર્યો નિવલોરે. જી૦ ૮૪

ભાવાર્થ:—કોઈ કોઈને ઘણો મળતો (=સ્નેહ વાળો) હોય તો પણ તે તેને છેડે વળગતો નથી, અને મળતાની સાથે જેણે ચિત્ત ચોર્યું (=સ્નેહીથી જેણે આંતરો રાખ્યો) તો તેણે તેને નિર્બંધ કર્યો જાણવો. ॥ ૪ ॥

નિઠુર હૈંડા નેહ ન કિજે, નિસનેહો નર નિરલ્લી;
હૈંડાં હેજે મિલે જિહાં હરલ્લી, તે પ્રીતલલિ સરીલ્લિરે. જી૦ ૮૫

ભાવાર્થ:—હે હૃદય હવે તું ધીકું થઈને નિઃસ્નેહી માણસ બેઈને તું તેની સાથે સ્નેહ ન કર, જ્યાં બંનેનાં હૃદય હેતથી હર્ષ પામીને મલે તેજ સરખી પ્રીતિ કહેવાય ॥૫॥

તેં મુઝને મનડો નવિ દીધો, મુજ મનડો તેં લીધો;
આપ સવારથ સઘણો કિધો, મુગતિ જડને સિદ્ધોરે. જી૦ ૮૬

ભાવાર્થ—હે વીર ! તેં તારૂં મન મને ન આપ્યું
 (=તારા મનની વાત મને જણાવી નહિં) પણ મારૂં મન
 તેં લીધું (=મારા મનની વાત તેં જાણી લીધી) અને
 તેં પોતાનો સર્વ સ્વાર્થ સાધી લીધો કે જેથી મોક્ષમાં
 જઇને બેઠો ॥ ૬ ॥

આજ લગે તુજ મુજસું અંતર, સુપનંતર નવિ હુંતો;
 હૈંડા હેજે હિયાલિ છંડી, મુજને મુકયો રોવંતો રે. જી૦ ૮૭

ભાવાર્થ—આજ સુધી તારે ને મારે સ્વપ્નમાં પણ
 અનંતર નહોતું, પણ આજે તેં હૃદયના હેતથી હેતાલપણું
 છોડી મને રૂદ્ધ કરતો મુકયો ॥ ૭ ॥

કો કેહશું बहु प्रेम म करश्यो प्रेम विटवण विरुइं;
 प्रेमे परवश जे दूख पामे, ते कथा घणु गिरुइरे. જી૦ ૮૮

ભાવાર્થ:—અહો જગતમાં કોઈ કોઈની સાથે પ્રેમ ન
 કર્યો, પ્રેમની વાત બહુ વાંકી-વિપરીત છે, વળી પ્રેમને
 પરવશ થયેલાઓ જે દુઃખ પામે છે તેની વાત પણ ઘણી
 મોટી છે ॥ ૮ ॥

निसनेही सुखिया रहे सघले, स सनेही दुख देखे,
 तेल दुग्ध परे परनी पीडा; पामे नेह विशेषेरे. જી૦ ૮૯

ભાવાર્થ—ખરેખર જગતમાં સર્વત્ર સ્નેહવિન્યાનાં
 મનુષ્યોજ સુખ દેખે છે, અને સ્નેહની સાંકળવાળા મનુષ્યો
 દુઃખજ દેખે છે, વળી સ્નેહના વિશેષપણાથી તેલ અને
 દૂધની પેઠે પરથી પીડા પામે છે ॥ ૯ ॥

સમવસરણ કહિએં હવે હોસે, કહો કુંળ નયણેં જોશે;
દયા ધેનુ પુરી કુંળ દોહસ્યે, વૃષ દધિ કુંળ ઢિલોસેરે. જી. ૯૦

ભાવાર્થ—ઝડો હવે સમવસરણ ક્યારે થશે ! અને
હવે નયનથી ભગવાનને ક્યારે ભેઘશ ! દયા રૂપી ગાયને
સંપૂર્ણ કોણ દોહસ્યે, અને ધર્મ રૂપી દહિ કોણ વલો-
વશે ? ॥ ૧૧ ॥

ફળ મારગ જે વાલ્હા જાવે, તે પાછા નવિ આવે;
મુજ હૈંડો દુઃખડે ન સમાઈ, તે કહો કુંળ સમાવેરે. જી. ૯૧

ભાવાર્થ—વળી જે સ્નેહિઓ એ મારગે જાય છે તેઓ
ફરી પાછા આવતા નથી, માટે મન દુઃખથી સમાતું નથી
તે માટે દુઃખી મન કોણ શમાવી શકશે ? ॥ ૧૧ ॥

ઘો દરિસણ વીરા વા'લાને, જે દરિસણના તરસ્યારે;
જો મુહને કેવારે દેખસું, તો દુઃખ દુરે કરેશું રે. જી. ૯૨

ભાવાર્થ—હો વીર ! જે આપના દર્શનના તરસ્યા
છે એવા આપના સ્નેહિને એકવાર દર્શન આપે, જે કોઈ
વખત સ્વપ્ને પણ આપનાં સાક્ષાત્ દર્શન થશે તો પણ હું
માટે દુઃખ દૂર કરીશ ॥ ૧૨ ॥

પુણ્ય કથા હવે કુંળ કેલવશે, કુંળ વાલ્હા મેલવશે;
મુજ મનહો હવે કુંળ ચેલવશે, કુમતિ જિમતિમ લવસેરે. જી. ૯૩

ભાવાર્થ—હવે ધર્મ કથા કોણ કેળવશે ! મારા
સ્નેહિ વીરને કોણ મેળવશે ! હવે માટે મન કોણ રંજન
કરશે ! અને હવે કુમતિઓ કાવે તેમ બોલશે ॥ ૧૩ ॥

કુળ પુછ્યાનો ઉત્તર દેશે, કુંળ સંદેહ ભાંજશે;

સંઘ કમલ વન કિમ વિકસસે, હું છદ્મસ્થા વેસેરે. જી૦ ૧૪

ભાવાર્થ—હવે પૂછ્યાનો ઉત્તર કોણ આપશે ! મનનો સંદેહ કોણ ભાગશે ! સંઘરૂપી કમળનું વન કેવી રીતે પ્રકુલિત થશે ! હે પ્રભુ ! હું તો હજી છદ્મસ્થના વેષમાં છું ॥ ૧૪ ॥

હું પરાપુરવસું અજાણ, મેં જિન વાત ન જાણિ;

મોહ કરે સવિ જગ અનાળી, એહવી જીનજીની વાળીરે. જી. ૧૫

ભાવાર્થ—માટે પૂર્વાપર વાતો હું શું બાણું ? હે જીનેશ્વર મેં આપના મનની વાત ન બાણી, અને મોહ સર્વ જગતને અજ્ઞાની બનાવે છે, હે જીનેશ્વર ! આપની એવીજ વાણી છે ॥ ૧૫ ॥

એહવે જિન વચ્ચે મન વાપ્યો, મોહ સબલ બલ કાપ્યો;

ઈંણ ભાવે કેવલ સુખ આપ્યો, ઈંદ્રે જિનપદ થાપ્યોરે. જી૦ ૧૬

ભાવાર્થ—એટલામાં શ્રી જીનેશ્વરની વાણીમાં મન લાગ્યું, રાગને અસાર બણ્યો ને ભાવના બળમાં વધતાં મોહના બળવાન સૈન્યને હઠાવી એજ ચઢતે ભાવે શ્રી ગૌતમ સ્વામીએ કેવળજ્ઞાન રૂપી સુખ પ્રાપ્ત કર્યું, અને ઈંદ્રે પણ શ્રી ગૌતમ સ્વામીને શ્રી વીરનેપદે સ્થાપ્યાં ॥ ૧૬ ॥

ઈંદ્રે જુહારયા મટારક જુહાર મટારક તેજે;

પર્વ પન્હોતું જગમાં વાપ્યું, તે કિજે સવિ કેળેરે. જી૦ ૧૭

ભાવાર્થ—શ્રી ગૌતમસ્વામિ ભટારકને ઈંદ્રે જુહા-

ચાં તેથી જુહાર લટારક એવું પનોતું પર્વ જગતમાં ફેળાયું
તે સર્વ કોઈ કરે છે ॥ ૧૭ ॥

રાજા નંદિવર્દન નુતરીઓ, માઈ બહિનર બીજે;
તે માવડ બીજ હૂઈ જગ સઘલે, બેહેન બહૂપરે કિજેરે. જિ૦ ૧૮

ભાવાર્થ:—ખીજને દિવસે નંદિવર્ધનનો શોક ટાળવા
માટે નંદિવર્ધનની ખેડેને નંદિવર્ધન લાઇને જમવા નોત-
ર્યો તેથી સર્વ જગતમાં લાવડ ખીજ (—લાઈખીજ) ના-
મનું પર્વ પ્રવર્ત્યું, તે પર્વ સઘળી ખેડેનો ઘણું પ્રકારે
કરે છે ॥ ૧૮ ॥

ઢાલ ૯ મી.

વિવાહલાની.

પહિરીએ નવરંગ ફાલડીએ, માંડિ મૃગમદ કેસર માલડીએ,
ઝવ્ર ઝવ્રકે શ્રવણે ઝાલડીએ, કરિ કંઠે મુગતાફલ માલડીએ. જિ૧૧

ભાવાર્થ:—લલાટમાં કરતુરી ને કેશરનું મંડન કરી
નવરંગ ચીર ખેરીયે, ઝળહળતાં કુંડળ કાને ખેરીયે, ને
ગળામાં મોતીની માળા ખેરીયે ॥ ૧ ॥

ઘર ઘર મંગલ માલડીએ, જપે ગોયમ ગુણ જપમાલડીએ;
પહોતલો પરવ દીવાલડીએ, રમે રસ ભર રામત બાલડીએ. ૧૦૦

ભાવાર્થ:—એ પ્રમાણે ઘેરેઘેર મંગળમાળા પૂર્વક
જપમાળાવડે (=નવકાશવલિવડે) શ્રી ગૌતમ સ્વામીના
ગુણ જપીયે, કારણ કે દિવાળી પર્વ આવી પહોંચ્યું છે,
તે અવસરે બાળકો પણ હુર્ષ લઈયાં થઈ રમતો રમે ॥૨૧॥

શોક સંતાપ સવિ કાપીઓએ, ઇંદ્રે ગોયમ વીરપદે થાપીઓએ;
નારી કહે સાંમલ કંતડાએ, જપો ગોયમ નામ એકંતડાએ. ૧૦૧

ભાવાર્થ:—શ્રી ગૌતમ સ્વામિને કેવળ જ્ઞાન થવાથી શ્રી વીર
સંખંધિ શોક સંતાપ સર્વે દૂર કર્યો, અને સૌધર્મેન્દ્રે શ્રી
ગૌતમપ્રભુને શ્રી વીરને પદે સ્થાપ્યા, સ્ત્રી પોતાના પતિને
કહે છે કે હે સ્વામિ ! એવા શ્રી ગૌતમસ્વામિનું નામજ
એકાન્તે જપો ॥ ૩ ॥

લ્યો લખ લાખ લખેશરીએ, લ્યો મંગલ કોડી કોડેશરીએ;
જાપ જપો થડ સુતપેસરીએ, જીમ પામીએ ઋદ્ધિ પરમેસરીએ. ૧૦૨

ભાવાર્થ:—શ્રી ગૌતમ સ્વામિનું નામ જપવાથી લ-
ખપતિઓ લાખોના લાલ મેળવે, કોઠપતિઓ કરોડો મંજ-
ળિક પ્રાપ્ત કરે, માટે અત્યંત તપેશ્વરી થઈ (=તપ કરવા
પૂર્વક) શ્રી ગૌતમ સ્વામિનો જાપ જપો કે જેથી પરમે-
શ્વરની ઋદ્ધિ પામીએ (=પરમાત્મ પદ મેળવીએ) ॥ ૪ ॥

લહિં દિવાલડી દાઢલો એ, એતો પુણ્યનો ટ્વકો ટાલુ
ઓએ; સુકૃત સિરિ દઢ કરો પાલડીએ, જિમ ઘર હોય નિત્ય
દિવાલડીએ. ૧૦૩

ભાવાર્થ:—દિવાળીનો દિવસ આવે તે તો પનોતું પુ-
ન્યનું ટખકું (=ટાણું-અવસર) છે, તે દિવસે પુન્ય રૂપી
લક્ષ્મીની પાળ દ્રઢ કરો કે જેથી પોતાને ઘેર નિત્ય દી-
વાલિ વર્તે ॥ ૫ ॥

ઢાલ ૧૦ મી.

હવે મુનિ સુવ્રત સીસોરે, જેહની સબલ જગીસો;
તે ગુરુ ગજપુરે આવ્યારે, વાદી સવિ હાર મનાવ્યા. ૬

ભાવાર્થ—હવે શ્રી મુનિસુવ્રત લગવાનના શિષ્ય કે
જેનું મહાત્મ્ય જગતમાં સખળ છે, તે મુનિરાજ ગજપુર
નગરમાં પધાર્યા, ને સર્વ વાદીઓને હાર મનાવી ॥ ૧ ॥
પાવસ ચંડમાસું રહિયારે, મવિયળ હડ્ડે ગહગહીઆરે;
નમુંચિ ચક્રવર્તિ પદ્મરે, જસુ હિયડે નવિ છદ્મ. ૨

ભાવાર્થ—તે નગરમાં મુની વર્ષાઓમાસુ રહ્યા અને
તેથી લવ્ય જનોનાં હૃદય હર્ષ વાળાં થયાં, તે અવસરે તે
નગરમાં પદ્મ નામે ચક્રવર્તિ છે, ને તેનો નમુચિ નામે પ્ર-
ધાન છે, તેમાં ચક્રવર્તિ સરળ હૃદયનો છે ॥ ૨ ॥
નમુંચિ તસ નામે પ્રધાનરે, રાજા દિયે બહુ માન;
તિગે તિહાં રિદ્ધવી રાયરે, માગિ મોટો પસાય. ૩
લિધો ષટ સ્વંદ રાજરે, સાત દિવસ માંડિ આજ;
પૂર્વે મુનિસું વિરોધ્યોરે, તે કિણે નવિ પ્રતિબોધ્યો. ૪

ભાવાર્થ—તે રાજા પોતાના નમુચી પ્રધાનને બહુ
માન સત્કાર કરે છે, તે પ્રધાને પણ રાજાનું ચિત્ત રંજન
કરી એક મોટું પણ (=વચન) માગ્યું, તે વચનબંધથી
રાજા પાસે તે દિવસથી માંડીને ૭ દિવસ સુધીનું રાજ્ય
લીધું, અને પ્રથમ તે મુનિવર સાથે એ પ્રધાને જે ઘણો
વિરોધ કર્યો છે તે હજી સુધી કોઈનાથી પ્રતિબોધ પામી

પોતાનો વિરોધ ટાળ્યો નહોતો ॥ ૩ ॥ ૪ ॥

તે મુનિ સું કહે બંડોરે, મુજ ધરતિ સવિ છંડો;

વિનવિઓ મુનિ મોટોરે, નવિ માને કર્મિ સ્વોટો. ૫

ભાવાર્થ—હવે તે વિરોધ સંભારીને તે મુનિની સાથે તેણે કલેશ માંડ્યો અને પોતે સાત દિવસનો રાજા હોવાથી મુનિને આજ્ઞા કરી કે મારા તાબાની સર્વ પૃથ્વી છોડીને તમે સર્વ મુનિઓ મારા રાજ્યથી બહાર નિકળો, એ વખતે આચાર્યે અને ઘણા વિનવ્યો (=સમજાવ્યો) પણ તે કૂરકમીએ કંઈ પણ માન્યું નહિ. ॥ ૫ ॥

સાઠસયાં વર્ષ તપ તપિઓરે, જે જિન કિરીયાનો સ્વપીઓ;

નામે વિષ્ણુ કુમારે, સયલ લવધિનો મંડાર. ૬

ભાવાર્થ—આચાર્યે વિચાર કર્યો કે આ રીતે સમજાવ્યાથી આ પ્રધાન સમજતો નથી માટે જેણે ૬૦૦૦ વર્ષ તપ કર્યો છે, અને જૈનક્રિયાનો ખપી (=રૂચિવાળો), અને અનેક લવ્ધિનો ભંડાર છે તેને મેરૂ પર્વતપરથી અહિં ખેલાવીએ એમ વિચારી આચાર્યે પોતાના શિષ્ય મોકલી વિષ્ણુકુમાર મુનિને ખેલાવ્યો ॥ ૬ ॥

ઊઠ ક્રમ ભૂમિ લેવારે, જોવા માંડીની સેવા;

ત્યૂં ત્રિપદિ ભૂમિ દાનરે, મલે મલે આવ્યા મગવાન. ૭

ભાવાર્થ—હવે વિષ્ણુ કુમાર મુનિએ આવી મુનિને ઉપદ્રવ સાંભળી રાજ સભામાં જઈ નમુચિની ભક્તિ બાણવા માટે, અને સૂરિનો ઉપદ્રવ ટાળવા માટે ૩૫ પગલાં ભૂમિ માગી, ત્યારે નમુચિએ કહ્યું કે ભલે આપ ભગવાન પધાર્યા

છો તો માત્ર ૩ પગલાં જેટલી ભૂમિ આપું છું તેટલામાં
સર્વ મુનિઓએ રહેવું. ॥ ૭ ॥

इणे वयणे धडहडीओरे, ते मुनि बहू कोपे चढिओ;
किधो अदभूत रुपरे, जोयण लाख सरुप. ८

ભાવાર્થ—ઈત્યાદિ અનેક વડ વચનોથી વિષ્ણુકુમાર
મુનિ ધડ ધડયા અને અત્યંત ક્રોધે ભરાયા, પોતાનું લાખ
યોજન ઉંચું અદ્ભૂત રૂપ વિકુન્થું. ॥ ૮ ॥

प्रथम चरण पूर्वे दीघोरे, बिजो पश्चिमे किधो;
त्रिजो तस पुंठे थाप्योरे, नमुंचि पातालें चांप्यो. ९

ભાવાર્થ—ત્યાં પ્રથમ પગલું પૂર્વ દિશામાં (જંબુ-
દ્વીપના પૂર્વ કિનારે) અને બીજું પગલું પશ્ચિમ દિશામાં
મેલ્યું, અને કહ્યું કે બોલ હવે ત્રીજું પગલું જમીન કઈ
આપે છે ? કંઈ પણ જવાબ નહિં આપવાથી ત્રીજું
પગલું તે પાપી નમુચીની પીઠ ઉપર ધરી નમુચિને પાતા-
ળમાં ચાંપ્યો. ॥ ૯ ॥

थरहरीओ त्रिभूवन्नरे, खलभलिओ सवि जन;
सलसलिओ सुर दिन्नरे, पडयो नवि सांभलिए कन्न. १०

ભાવાર્થ—આ મહા ઉત્પાત થવાથી ત્રણે ભુવન
કંપાયમાન થયાં, સર્વ લોક ખળભળી ઉઠ્યો, દેવલોક પણ
સળસળી ઉઠ્યો, અને કાને પડ્યું પણ સંભળાય નહિં
એવો શોર મચી રહ્યો. ॥ ૧૦ ॥

ए उत्पात अत्यंतरे, दूरि करो भगवंत;
है है स्युं हवे थासे रे, बोले बहू एक सासे. ११

ભાવાર્થ—આ ધણે ભાટે ઉત્પાત થયે તે હે ભગવન
દૂર કરે, અરે અરે હવે શું થશે ! એમ બહુ લોક એકી-
શ્વાસે બેઠવા લાગ્યે. ॥ ૧૧ ॥

કરણે કિન્નર દેવા રે, કડુઆ ક્રોધ સમેવા;
મધુર મધુર ગાણ ગિતરે, બે કર જોડિ વિનીત. ૧૨

ભાવાર્થ—સૌધર્મેન્દ્રે આ ઉત્પાત શાન્ત કરવા માટે
દેવ દેવીઓને મોકલ્યા તે કિન્નર દેવોએ શ્રીવિષ્ણુ કુમારનો
કડવો ક્રોધ શમાવવા માટે તેમના કાનમાં મીઠાં મીઠાં ગીત
ગાવા પૂર્વક બે હાથ જોડીને વિનંતિ કરવા લાગ્યા. ॥ ૧૨ ॥
વિનય થકી વેગે વલિઓરે, એ જિન શાસન વલિઓ;
દાનવ દેવે સ્વમાવ્યો રે, નર નારીએ વધાવ્યો. ૧૩

ભાવાર્થ—એ પ્રમાણે દેવોના અત્યંત વિનયથી મુનિને
ક્રોધ શિથિ થમી ગયો એ જીનશાસનમાં વિનય મહા
બળવાન છે, ક્રોધ શમેલા વિષ્ણુ કુમાર મુનિને દેવ દાન-
વોએ ખમાવ્યા અને સ્ત્રી પુરૂષોએ વધાવી લીધા. ॥ ૧૩ ॥
ગાવલડી મેંસ મડકી રે, જે દેસી દુરે તડકી રે;
તે જતને ગ્રહિ છે રે, આરતિ ઉતારી મેરડા રે. ૧૪

ભાવાર્થ—ગાયો અને ભેંસો વગેરે ભડકીને જે
મુનિનું રૂપ દેખી દોર તોડાવી દૂર નાસી ગઈ હતી તે પણ
જતના પૂર્વક પાછી ઠેકાણે આણી, અને લોકોએ મેરડા-
યાથી ઉપદ્રવ શમ્યાની આરતિ ઉતારી ॥ ૧૪ ॥

નવલે અવતારે આવ્યા રે, જીવિત ફલ લહિ ફાવ્યા;
શેવ સુંહાલિ કંસાર રે, ફલ લ્યું નવે અવતાર રે. ૧૫

ભાવાર્થ—નવો અવતાર પામ્યા અને જીવતરનું ફળ પામીને ફાળ્યા છીએ એમ વિચારી લોકોએ હર્ષથી સેવો સુંડાળી અને કંસાર વિગેરે મંગલિક જમણો કર્યાં અને નવો અવતાર પામ્યાનું ફળ લીધું. ॥ ૧૫ ॥

છગણ તળો ઘરબાર રે, નમુંચિ લલ્લયું ઘર નારે;

તે જીમ જીમ સ્વેરુ થાય રે, તિમ તિમ દૂઝ દૂરે જાય રે. ૧૬

ભાવાર્થ—હવે ઘરોઘર ઘરને ખારણે સ્ત્રીઓએ છાણનો નમુચિ બનાવ્યો તે છાણનો નમુચી જેમ જેમ ક્ષય પામતો જાય તેમ તેમ દુઃખ પણ ક્ષય પામતું જાય એમ માનવા લાગ્યા. ॥ ૧૬ ॥

મંદિર મંડાળ માંડયા રે, દાલિદ્ર દુઝ દુરે છાંડયા;

કાતિ હુદિ પડવે પરવેરે, ઇંમ એ આદરીઓ સર્વે. ૧૭

ભાવાર્થ—ઉત્પાત શમ્યાના હર્ષથી લોકોએ પોતાનાં ઘરો શણગારવા માંડ્યાં, અને દારિદ્ર દુઃખ વિગેરે સહુ દૂર થયું એમ માનવા લાગ્યા, એ પ્રમાણે આ પવં કાર્તિક સુદિ પડવાને દિવસે સર્વ લોકોએ આદર્યું ॥ ૧૭ ॥

ષુણ્યે નરભવ પાંમિ રે, ધર્મ પુન્ય કરો નરધાંમી;

પુન્યે ઋદ્ધિ રસાલિ રે, નિત નિત પુન્યે દિવાલી. ૧૮

ભાવાર્થ—ઘણા પુણ્યથી આ મનુષ્યનો ભવ પામી હે મનુષ્યો સર્વ સુખનું સ્થાન એવું ધર્મ પુન્ય કરો, પુન્યથી રસાલ રૂદ્ધિ પ્રાપ્ત થાય છે, અને પુન્યથી જ ઘેર નિત્ય નિત્ય દિવાળી વર્તે છે ॥ ૧૮ ॥

કૃળશી.

જિન તું નિરંજણ સજલ રંજણ, દુઃખ મંજણ દેવતા;
 દ્યો સુખ સાંમિ મુગતિ ગાંમિ, વીર તુંજ પાયે સેવતા.
 તપ ગચ્છ ગયણ દિણંદ દહ દિસે, દીપતો જગ જાંણિં;
 શ્રી હીરવિજય સુંરિંદ સહગુરુ, તાસ પાટ વચાણીયે. ૧૯

ભાવાર્થ—હે જીનેશ્વર ! તું નિરંજન (કર્મરૂપ
 અંજનથી રહિત,) તેજવંત, ત્રણ ભુવનના ચિત્તને રંજન
 કરનાર, અને સર્વનું દુઃખ ભાગનાર દેવ છે, માટે મોક્ષ
 ગતિમાં ગયેલા હે વીર જીનેશ્વર ! અમને સુખ આપો,
 અમો આપના ચરણ કમળની સેવા કરીએ છીએ, તપગચ્છ
 રૂપી આકાશમાં સૂર્ય સમાન દશે દિશામાં દીપતો અને
 જગતમાં પ્રખ્યાત એવા શ્રી હીર વિજયસૂરિ સદ્ગુરુ તેમની
 પ્રશંસા કરવા યોગ્ય પાટે (આ સ્તવનના રચનાર કોણ છે તે
 કહેવાય છે.) ॥ ૧ ॥

શ્રીવિજયસેન સુરિસ સહ ગુરુ, વિજયદેવ સૂરિસરુ;
 જે જપે અહનિશ નામ જેહનો, વર્દમાન જિણેશ્વરુ.
 નિર્વાણ તવન મહિમા ભવન, વીર જિનનો જે મળે;
 તે લહે લિલાલલિધિ લલ્છી, શ્રી ગુણ હર્ષ વધામળે. ૨૦

ભાવાર્થ—શ્રી વિજયસેન સૂરિ સદ્ગુરુ થયા, તેમની
 પાટે શ્રી વિજય દેવ સૂરિ થયા કે જેઓ રાત્રિ દિવસ
 શ્રી વર્ધમાન જીનેશ્વરનું નામ જપે છે, એ પ્રમાણે શ્રી
 વીર જીનેશ્વરના મહિમાના મંદિર રૂપ આ નિર્વાણ સ્તવન

જે કોઈ ભણે ગણે તે લીલા પૂર્વક લખિયો અને લક્ષ્મી
 પામે એમ શ્રીગુણહર્ષ નિર્વાણ મહિમાને વધાવે છે.
 વીર હમણે આવે છે મારે મંદિરીય, મંદિરીયે વીર મંદિરીય, વીં
 પાયે પડીને મૈતો ગોદ વિછાડ, નિત નિત વીનતડી કરીય. વીં ૧
 સજન કુટુંબ પુત્રાદીકને, હરખે ઇણિ પેરે ઉચ્ચરિય. વીં ૨
 જબ પ્રભુ આંગણે વીર પધારે, તવવચ્છ સનમુખ ડગ ભરીય. વીં ૩
 સયણા સુણોને ભવિયણ, પડિલામિ જે તો ભવસાયર તરીય. વીં ૪
 અપ્રતિબંધ પળે મહાવીરજી, ઘર ઘર ભીક્ષાને ફરીય. વીં ૫
 અભિનવ શેઠ તળે ઘેર પારણું, કિંધું ફરતાં ગોચરીય વીં ૬
 હમ ભાવના કરતાં શ્રવણે સુણી, દેવ દંદૂભીરે ચિત્ત ભરીય. વીં ૭
 બારમા કલ્પે જિરણ આયુવાંધ્યું, વીરજિનને ઉત્તમચિત્તધરીય. વીં ૮
 તસપદ પદ્મની સેવા કરતાં, સેજે શિવ સુંદરી વરીયેરે. વીં ૯

ભાવાર્થ—જીરણ શેઠની ભાવનાનું આ સ્તવન છે—

શ્રી વીર ભગવાન હમણાંજ મારે માન્દરે પધારશે, તે વ-
 ખતે હું પગે પડીને ખોળા પાથરીશ, ને નિત્ય નિત્ય વિ-
 નંતિ કરીશ ॥ ૧ ॥ પુનઃ મારા સ્વજન કુટુંબ અને પુ-
 ત્રાદિ પરિવારને હર્ષ પૂર્વક એ પ્રમાણે કહીશ કે ॥ ૨ ॥
 જ્યારે વીર પ્રભુ આપણે આંગણે પધારે ત્યારે હે પુત્રો
 તમે કેટલાંક ઠગલાં સુધી સહામા જાઓ, ॥ ૩ ॥ વળી હે
 ભવ્ય સ્વજનો તમે સાંભળો કે એ શ્રી વીર પ્રભુને પ્રતિ
 લાલ દૃષ્ટિએ (= હોરાવીયે) તો આપણે આ ભવ સમુદ્રનો
 પાર પામીયે ॥ ૪ ॥ શ્રી વીર ભગવાન તો અપ્રતિબંધ
 પણે (= કોઈના ઉપર રાગ રાખ્યા વિના) ઘેરેઘેર ભિક્ષા

ફરે છે ॥ ૫ ॥ પણ શ્રી વીર સ્વામિએ ગોચરીએ ફરતાં
 અભિનવ શેઠને ઘેર પારણું કયું, ॥ ૬ ॥ એ પ્રમાણે જી-
 રણુ શેઠ ભાવના ભાવતાં ભાવતાં ચિત્તના ઉદ્ધાસ પૂર્વક
 દેવ હંદુભિ વાગતી કાને સાંભળી, ॥ ૭ ॥ ને તેજ વખતે
 જીરણુ શેઠે ૧૨ મા કલ્પનું આયુષ્ય બાંધ્યું. હવે કાવ્ય
 કર્તા કહે છે કે ઉત્તમ એવા વીર જીનેશ્વરને ચિત્તમાં સ્મ-
 રણુ કરીયે (બીજો અર્થ—ચારિત્રમાં પરાક્રમી એવા શ્રી જી-
 નવિજયજી અને તેમના શિષ્ય શ્રી ઉત્તમ વિજયજીને
 ચિત્તમાં સ્મરણુ કરીયે.) ॥ ૮ ॥ તેમના ચરણ રૂપી પદ્મ-
 ની=કમળની સેવા કરતાં (બીજો અર્થ—તેમની એટલે શ્રી
 ઉત્તમ વિજયજીની પાઠે થયેલા શ્રી પદ્મવિજયજી કહે છે
 કે તેમના ચરણ કમળની સેવા કરતાં લોલા માત્રમાં મુક્તિ
 રૂપી સ્ત્રીને વરીયે (=મોક્ષમાં જઈએ.) ॥ ૯ ॥

વીશ સ્થાનક તપમાં ખમાસમણ દેતાં બોલવાના

કુંડા.

જે જે પદનાં જેટલાં ખમાસમણ દેવાનાં હોય ત્યારે તે પદનો કુંડો દરેક વખત બોલીને ખમાસમણ દેવાં.

૧ પહેલું પરમ પંચપરમેષ્ઠીમાં, પરમેશ્વર લગવાન;
અરિહંતપદ. ચ્યાર નિષ્કેપે ધ્યાઈએ, નમોનમો જિનભાણુ. ૧

૨ બું ગુણુ અનંત નિર્મળ થયા, સહજ સ્વરૂપ ઉજાશ;
સિદ્ધપદ. અષ્ટકર્મ મળક્ષય કરી, ભયે સિદ્ધ નમો તાસર.

૩ બું. ભાવામય ઓષધ સમી, પ્રવચન અમૃત વૃષ્ટિ;
પ્રવચનપદ. ત્રિભુવન જીવને સુખકરી, જયજય પ્રવચન દૃષ્ટિ. ૩

૪ થું. છત્રીશ છત્રીશી ગુણે, યુગ પ્રધાન મુણીદ;
આચાર્યપદ. જિનમત પરમત જાણુતા, નમોનમો તે સૂરીદ. ૪

૫ મું. તજી પરપરિણતી રમણુતા, લહે નિજભાવ સ્વરૂપ;
થિવિરપદ. સ્થિર કરતા ભવિ લોકને, જયજય થિવિર અનૂપ. ૫

૬ હું. બોધ સૂક્ષ્મ વિણુ જીવને, નહોય તત્ત્વ પ્રતીત;
ઉપાધ્યાયપદ. ભણે ભણાવે સૂત્રને, જયજય પાઠક ગીત. ૬

૭ મું. સ્યાદ્વાદ ગુણુ પરિણમ્યો, રમતા સમતા સંગ;
સાધુ પદ. સાધે શુદ્ધાનંદતા. નમો સાધુ શુભ રંગ. ૭

૮ મું. અધ્યાતમ જ્ઞાને કરી, વિઘટે ભવ ભ્રમ ભીતિ;
જ્ઞાન પદ. સત્ય ધર્મ તે જ્ઞાન છે, નમોનમો જ્ઞાનની રીતિ. ૮

૯ મું. લોકાલોકના ભાવ જે, કેવલિ ભાષિત જેહ;
દર્શન પદ. સત્ય કરા અવધારતો, નમો નમો દર્શન તેહ. ૯

૧૦ મું. શૌરા મૂળથી મહા ગુણી, સર્વ ધર્મનો સાર;
વિનય પદ. ગુણુ અનંતનો કંદએ, નમો વિનય આચાર. ૧૦

- ૧૧ મું. રત્ન ત્રયો વિષ્ણુ સાધના, નિષ્કુળ કહી સદીવ;
ચરિત્રપદ. ભાવરચણનું નિધાન છે, જયજય સંજમ ૯૫.૧૧
- ૧૨ મું. જિનપ્રતિમા જિનમંદિરાં, કંચનનાં કરે જે જેહ;
અક્ષયર્થપદ. અક્ષયતથી બહુ ફળ લહે, નમો નમો શીયલ સુદેહ. ૧૨
- ૧૩ મું આત્મ બોધ વિષ્ણુ જે ક્રિયા, તે તો બાળક ચાલ;
ક્રિયા પદ. તત્વારથથી ધારીયે, નમો ક્રિયા સુવિશાલ. ૧૩
- ૧૪ મું કર્મ ખપાવે ચીકણાં, ભાવ મંગલ તપ બાણ;
તપ પદ. પચ્ચાસ લખિ ઉપજે, જય જય તપ ગુણ બાણ. ૧૪
- ૧૫ મું છઠ્ઠું છઠ્ઠું તપ કરે પારણું, ચઉ નાણી ગુણ ધામ;
ગોયમ પદ. એ સમ શુભ પાત્ર કો નહિ, નમો નમો ગોયમસ્વામ. ૧૫
- ૧૬ મું દોષ અઢારે ક્ષય ગયા, ઉપન્યા ગુણ જસ અંગ;
જિન પદ. વેચાવચ્ચ કરીયે મુદા, નમો નમો જિન પદ સંગ. ૧૬
- ૧૭ મું શુદ્ધાત્મ ગુણમે રમે, તણ ઇંદ્રિય આશંશ;
સંયમ પદ. ચિર સમાધિ સંતોષમાં, જય જય સંજમ વંશ. ૧૭
- ૧૮ મું જ્ઞાનવૃક્ષ સેવો ભવિક, ચરિત્ર સમક્રિત મૂળ;
અભિનવ જ્ઞાન અજર અમર પદ ફળ લહે, જિન વર પદવી કુલ. ૧૮
- ૧૯ મું વક્તા શ્રોતા યોગથી. શ્રુત અનુભવ રસ પીન;
શ્રુત પદ. ધ્યાતા ધ્યેયની એકતા, જય જય શ્રુત સુખલીન. ૧૯
- ૨૦ મું તીર્થ યાત્રા પ્રભાવ છે, શાસન ઉન્નતિ કાજ;
તીર્થ પદ. પરમાનંદ વિલાસતાં, જય જય તીર્થ જહાજ. ૨૦

શ્રી વીશ સ્થાનક તપ-વિધિ.

ક્રમ	વીશ-પદનાં નામો.	નવ કાર વાલી	કાઉસ ગના લોગસ્સ	ખમાસ મણ	પ્રદ- ક્ષિણા	
૧	નમો અરિહંતાણું	૨૦	૨૪	૨૪	૨૪	આ તપમાં દરેક પદના
૨	સિદ્ધાણું	૨૦	૧૫	૧૫	૧૫	વીશ વીશ ઉપવાસ કરી
૩	પવયણસ્સ	૨૦	૪૫	૪૫	૪૫	આપવા જોઇએ, એમ
૪	આયરિયાણું	૨૦	૩૬	૩૬	૩૬	અકેક પદની અ-
૫	થેરાણું	૨૦	૧૦	૧૦	૧૦	કેક ઓલી વીશ પદ
૬	ઉવજાયાણું	૨૦	૨૫	૨૫	૨૫	વીશ ઓલી પૂર્ણ
૭	લોએસવ	૨૦	૨૭	૨૭	૨૭	થાય તે અકેક ઓલી ૭
૮	સાહણું					મહિનામાં છેવટ પુરી ક-
૯	નાણસ્સ	૨૦	૫	૫	૫	રવી જોઇએ એટલે દશ
૧૦	દંસણસ્સ	૨૦	૬૭	૬૭	૬૭	વર્ષે વીશ ઓલી પૂર્ણ
૧૦	વિણસ્સ	૨૦	૧૦	૧૦	૧૦	થાય.
૧૧	અરિત્તસ્સ	૨૦	૭૦	૭૦	૭૦	વીશ વીશ ઉપવાસ
૧૨	અભવયધારિણું	૨૦	૯	૯	૯	સુધી એક એક પદનું
૧૩	કિરિયાણું	૨૦	૨૫	૨૫	૨૫	આરાધન કરવું એટલે
૧૪	તવસ્સ	૨૦	૧૨	૧૨	૧૨	અકેક પદનું વીશ વાર
૧૫	ગાયમસ્સ	૨૦	૨૮	૨૮	૨૮	ગણણું કાઉસસગ ખમા-
૧૬	જિણાણું	૨૦	૨૦	૨૦	૨૦	સણ આદિ કરવાં.
૧૭	સંયમધારિણું	૨૦	૧૭	૧૭	૨૭	
૧૮	અભિનવ	૨૦	૫૧	૫૧	૫૧	
	નાણસ્સ					
૧૯	સુયસ્સ	૨૦	૧૨	૧૨	૧૨	
૨૦	તિથસ્સ	૨૦	૫	૫	૫	

નવ પદ આરાધનમાં દરેક પદે ધ્યાતવાના હુકા.

- ૧ હું. અરિહંત પદ ધ્યાતો થકો, દંબહ ગુણ પન્નભયરે,
અરિહંતપદ. ભેદ છેદ કરી આતમા, ઋદ્ધિ મળે સવિ આધરે;
વીર જિનેશ્વર ઉપદિશે, સાંભળજો ચિત્ત લાધરે,
આતમ ધ્યાને આતમા, ઋદ્ધિ મળે સવિ આધરે.વી.૧
- ૨ જી. રૂપાતીત સ્વભાવ જે, કેવળ દંસણ નાણીરે;
સિદ્ધપદ. તે ધ્યાતા નિજ આતમા, હોય સિદ્ધગુણ ખાણીરે.વી૦૨
- ૩ જી. ધ્યાતા આચારજ ભલા, મહામંત્ર શુભ ધ્યાનીરે;
આચાર્ય પદ.પંચ પ્રસ્થાને આતમા, આચારજ હોય પ્રાણીરે.વી૦૩
- ૪ થું. તપ સજ્જાએ રત સદા, દ્વાદશ અંગનો ધ્યાતારે;
ઉપાધ્યાયપદ. ઉપાધ્યાય તે આતમા,જગ બધેવજગ જ્ઞાતારે.વી૦૪
- ૫ મું. અપ્રમત્ત જે નિત્ય રહે, નવિ હરખે નવિ સોચેરે;
સાધુ પદ. સાધુ સુધા તે આતમા, શું મૂંડે શું લોચેરે.વી૦૫
- ૬ હું. શમ સંવેગાદિક ગુણા, ક્ષય ઉપશમે જે આવેરે;
દર્શન પદ. દર્શન તેહિજ આતમા, શું હોય નામ ધરાવેરે.વી૦૬
- ૭ મું. જ્ઞાનાવરણી જે કર્મ છે, ક્ષય ઉપશમ તસ થાયરે;
જ્ઞાન પદ. તો હુએ એહિજ આતમા, જ્ઞાન અખોધતાબ્ધરે.વી૦૭
- ૮ મું. બ્રહ્મ ચારિત્ર તે આતમા, નિજ સ્વભાવમાં રમતોરે;
ચારિત્ર પદ. લેશ્યા શુદ્ધ અલંકર્યો, મોહવને નવિ ભમતોરે.વી૦૮
- ૯ મું. ઇચ્છા રોધે સંવરી, પરિણતિ સમતા યોગેરે;
તપ પદ. તપ તે એહિજ આતમા,વતો નિજ ગુણ લોગેરે.વી૦૯

શ્રી સિદ્ધચક્ર (નવપદ) ઓળી વિધિ.

ક્રમં	પદનાં નામો.	નવકારવાળી.	કાઉસ્સગનાં લોગરસ.	પ્રમાસમણં.	પ્રદક્ષિણં.	વર્ણં	ભોજન કઈ જાત.
૧	ઑઁ હ્રીં નમો અરિહંતાણું	૨૦	૧૨	૧૨	૧૨	શ્વેત	ચોખા, પ્રમુખ
૨	„ નમો સિદ્ધાણું	૨૦	૮	૮	૮	રક્ત	ધઉં, પ્રમુખ
૩	„ આયરિયાણું	૨૦	૩૬	૩૬	૩૬	પીત	ચણા, પ્રમુખ
૪	„ ઉવજગ્રાયાણું.	૨૦	૨૫	૨૫	૨૫	નીલ	મગ, પ્રમુખ
૫	„ લોઐ સવસાહુણું	૨૦	૨૭	૨૭	૨૭	કૃષ્ણ	અડદ, પ્રમુખ
૬	„ દંસણુસ્સ	૨૦	૬૭	૬૭	૬૭	શ્વેત	ચોખા, પ્રમુખ
૭	„ નાણુસ્સ	૨૦	૫૧	૫૧	૫૧	„	„
૮	„ ચરિત્તસ્સ	૨૦	૭૦	૭૦	૭૦	„	„
૯	„ તવસ્સ	૨૦	૧૨	૧૨	૧૨	„	„

આ તપ આશો અને ચૈતરની શુદ્ધ ૭ થી ૧૫ સુધી રોજ આંખેલથી કરવો. એમ વર્ષમાં બે વાર કરતાં સાડાચાર વર્ષે નવ ઓળી પૂરી કરવી; અને યંત્ર મુજબ ક્રિયા, ગણણું વિગેરે કરવાં, ત્રિકાલ દેવવંદન, પૂજા, પડિસેહણા, પડિકમણાદિ ક્રિયા કરવી.

જ્ઞાનપંચમી તપવિધિ.

જો શક્તિ હોય તો દરેક માસની દર પંચમી અથવા અજવાલી પાંચમ કે છેવટ કાર્તિક શુદ્ધિ પાંચમે તો જરૂર તેનું આરાધન કરવું. તે દિવસ “નમો નાણુસ્સ” એ પદની ૨૦ નવકારવાલી ગણવી, પાંચ અથવા એકાવન લોગસ્સનો કાઠિસ્સગ કરવો. ને ખમાસમણુ તેટલાં દેવાં વિગેરે દરેક તપની વિશેષ વિધિ અન્ય સ્થલેથી જાણી લેવી.

દીવાલીનું ગરણું.

- ૧ શ્રી મહાવીરસ્વામિ સર્વજ્ઞાય નમઃ એ પદની નવકારવાલી વીશ ગણવી
- ૨ શ્રી મહાવીરસ્વામિ પારગતાય નમઃ ” ” ”
- ૩ શ્રી ગૌતમસ્વામિ સર્વજ્ઞાય નમઃ ” ” ”

“શ્રી નવપદજ્ઞાના—ચૈત્યવંદન, સ્તવન, સંગ્રહ.”

૧

શ્રી સિદ્ધચક્ર નમસ્કાર ચૈત્યવંદન.

જો ધુરી સિરિ અરિહંત, મૂલ દૃઢ પીઠ પઠક્રિયો;
 સિદ્ધ સરી ઉવજાયા સાહુ, ચીહું પાસ ગરીક્રિયો. ૧
 હંસણુ નાણુ ચરિત્ત તવ હી, પડિસાહા સુંદર;
 તત્તખખર સરવજા લલિ, ગુરૂપયદલ ઈંખર, ૨
 દિસીપાલ જખખ જખખીણિ, પમુક સુર કુસુમેહિં અલં;
 સો સિદ્ધચક્ષ ગુરૂ કખપતરૂ, અમ મન વંછિય ફલ દીયો. ૩

૨

ખાર ગુણે અરિહંત દેવ, પ્રણમીજે ભાવે;
 સિદ્ધ આઠ ગુણ સમરતાં, દુખ દોહગ ભાવે. ૧

આચારજ ગુણ છત્રીશ, પચવીશ ઉવજ્જાય;
સતાવીશ ગુણ સાધુના, જપતાં શીવસુખ થાય; ૨
એમ અઠલોત્તર ગુણ મળીએ, એમ સમરો નવકાર;
ધીરવિમલ પંઠિતતણે, નય પ્રણમે નિત્ય સાર. ૩

૩

“ સામાન્ય જિન ચૈત્યવંદન. ”

જય જય તું જિનરાજ આજ, મળીઓ મુજ સ્વામી;
અવિનાશી અકલંક રૂપ, જગ અંતરજામી. ૧
રૂપારૂપી ધર્મદેવ, આતમ આરામી;
ચિદાનંદ ચેતન અચિંત્ય, શીવલીલા પામી. ૨
સિદ્ધ બુદ્ધ તું વંદતાં, સકળ સિદ્ધિ વર બુદ્ધ;
રામ પ્રભુ ધ્યાને કરી, પ્રગટે આતમ ઋદ્ધ. ૩
કાળ બહુ સ્થાવર ગમ્યો, લમીયો લવમાંહી;
વિકલોદ્રિય માંહી વસ્યો સ્થિરતા નહિ ક્યાંહી. ૪
તિર્યંચ પંચેદ્રિયમાંહી દેવ, કરમે હું આબ્યો;
કરી કુકર્મ નરકે ગયો, તુમ દરીશન નહી પાચો. ૫
એમ અનંતકાળે કરીએ, પામ્યો નર અવતાર;
હવે જગતારક તુંહી મળ્યો, લવજલ પાર ઉતાર ૬

૪

શ્રી પાર્શ્વજિન ચૈત્ય વંદન.

જય ચિંતામણિ પાર્શ્વનાથ, જય ત્રિભુવનસ્વામી;
અષ્ટકર્મ રિપુ છતીને, પંચમી ગતિ પામી ૧
પ્રભુ નામે આનંદ કંદ, સુખ સંપતિ લહીએ;
પ્રભુ નામે લવલય તણાં, પાતક સખ દહીએ. ૨

ઝાં હ્રી વર્ણુ જોડી કરીએ, જપીએ પાર્શ્વ નામ;
વિષ અમૃત થઈ પરગમે, લહિએ અવિચલ ઠામ. ૩

જિન પૂજનનું ચૈત્યવંદન.

પ્રભુમી શ્રી ગુરુરાજ આજ, જિન મંદિર કેરો,
પૂન્ય લાણી કરશું સફલ; જિન વચન લલેરો.

દેહરે બાવા મન કરે; ચોથાણું ફળ પાવે;

જિન જીહારવા ઉઠતાં, છટ્ટ પોતે આવે;

જઈશું જિનવર લાણીએ માર્ગ ચાલંતાં;

હોવે દ્વાદશતણું પૂન્ય, લક્ષિત માલંતા;

અધપંથ જિનવર તણેએ, પંદરે ઉપવાસ;

દીઠો સ્વામીતણો ભુવન, લહીએ એક માસ.

જિનવર પાસે આવતા, છમાશી ફળ સિદ્ધ આવવા જિન-

વર ખારણે વર્ષી તપ ફળ લીધ ॥ સો વર્ષ ઉપવાસ પુન્ય

પ્રદક્ષિણા દેતાં ॥ સહસ્ર વર્ષ ઉપવાસ પુન્ય, જે નજરે જો-

તાં ॥ ફલ ઘણે કુલની માલ, પ્રભુ કંઠે ઠવતાં ॥ પાર ન

આવે ગીત નાદ, કેરાં ફલ થુંણતાં ॥ શિર પૂજી પૂજા ક-

રોએ, સૂર ધૂપતણો ધૂપ ॥ અક્ષત સાર તે અક્ષય સુખ,

દીપ તનું રૂપ ॥ નિર્મલ તન મને કરીએ, ચુલ્લતાં ઈંદ્ર જ-

ગીશ ॥ નાટ્યક લાવના લાવતાં, પામે પદવી જગીશ ॥

જિનવર લક્ષિત વલીએ, પ્રેમે પ્રકાશી ॥ સુણી શ્રી ગુરુ વ-

ચણુ સાર, પૂર્વ રૂપિ લાખી ॥ અષ્ટ કર્મને ટાળવા, જિન

મંદિર જઈશું ॥ ભેટી ચરણુ લગવંતના, હવે નિર્મલ થઈશું

॥ કિર્તિ વિજય ઉવજાચનો, વિનય કહે કરબોઠ ॥ સફલ

હોલો મુજ વિનતિ, જિન સેવાનું કોઠ ॥ ઇતિ ॥

॥ અથ શ્રી સિદ્ધચક્રનું સ્તવન. ॥

॥ દેશી આછેલાલની ॥ સમરી શારદા માય, પ્રણમી
 નિજગુરૂ પાય ॥ આછે લાલ ॥ સિદ્ધચક્ર ગુણ ગાયશું ॥ ૧ ॥
 એ સિદ્ધચક્ર આધાર, લવિ ઉતરે લવ પાર ॥ આં ॥ તે
 ભણી નવપદ ધ્યાયશું ॥ ૧ ॥ સિદ્ધચક્ર ગુણગેહ, જસ
 ગુણ અનંત અચ્છેહ ॥ આં ॥ સમરયાં સંકટ ઊપસમે
 ॥ લહિયેં વંછિત લોગ, પામી સવિ સંજોગામના ॥
 મુર નર આવી બહુ નમે ॥ ૨ ॥ કષ્ટ નિવારે એહ,
 રોગ રહિત કરે દેહ ॥ આં ॥ મયણા સુંદરી શ્રી પાલને
 ॥ એ સિદ્ધચક્ર પસાય, આપદા દૂરેં જાય ॥ આં ॥
 આપે મંગલ માલનેં ॥ ૩ ॥ એ સમ અવર નહીં કોઈ,
 સેવે તે સુખીઓ હોય ॥ આં ॥ મન વચકાયા વશ કરી
 ॥ નવ આંબિલ તપસાર, પડિછમણું દોય વારાઆં ॥
 દેવવંદન ત્રણ ટંકના ॥ ૪ ॥ દેવ પૂજે ત્રણ વાર, ગ-
 ણણું તે દોય હજાર ॥ આં ॥ સ્નાન કરી નિર્મલ પણે
 ॥ આરાધે સિદ્ધચક્ર, સાન્નિધ્ય કરે તેની શકે ॥ આં ॥
 જિનવર જન આંગેં લણે ॥ ૫ ॥ એ સેવા નિશ દીસ,
 કહીયેં વીસવા વીશ ॥ આં ॥ આલજંજલ સવિ પરિ-
 હરે ॥ એ ચિંતામણિ રત્ન, એહનાં કીજેં જતન ॥ આં ॥
 મંત્ર નહીં એહ ઊપરેં ॥ ૬ ॥ શ્રી વિમલેસેર જક્ષ,
 હોજો મુઝપરતક્ષ ॥ આં ॥ હું કિંકર છું તાહરે ॥
 પામ્યો તુંહીજ દેવ, નિરંતર કરે હવે સેવ ॥ આં ॥ દિ-
 વસ વલ્યો હવે આહરે ॥ ૭ ॥ વિનતિ કરે છું એહ, ધર-
 ને મુજશું નેહ ॥ આં ॥ તમને શું કહિયેં વલી વલી

ૐ ॥ શ્રી લક્ષ્મીવિજય ગુરુ રાય, શિષ્ય કેસર ગુણુ ગાય
 ॥ આં ॥ અમર નમે તુજ લલી લલી ૐ ॥ ૮ ॥
 ॥ ઇતિ ॥ ૧૪ ॥

॥ અથ સિદ્ધચક્ર સ્તવન. ॥

॥ અવસર પામીને રે, કીજે' નવ આંખિલની ઓલી ॥
 ઓલી કરતાં આપદ જાયે, ઋદ્ધિ સિદ્ધિ લહિયે' બહુલી
 ॥ આં ॥ ૧ ॥ આશોને ચૈત્રે' આદરશું, સાતમથી સં-
 શાલીરે ॥ આલસ મેહલો આંખિલ કરશે, તસ ઘર નિત્ય
 દીવાલી ॥ અં ॥ ૨ ॥ પૂનમને દિન પૂરી થાતે, પ્રેમેશું
 પખાલો રે ॥ સિદ્ધચક્રને શુદ્ધ આરાધી, જપ જપે જપ
 માલી ॥ અં ॥ ૩ ॥ દેહેરે જઇને દેવ જુહારો, આદે-
 સર અરિહંત રે ॥ ચોવીશે ચાહીને પૂજે, લાવેશું ભગ-
 વંત ॥ અં ॥ ૪ ॥ બે ટંકે' પડિલ્લમણું બોલ્યા, દેવ
 વંદન ત્રણ કાલરે ॥ શ્રી શ્રી પાલ તણીપરે' સમજી, ચિ-
 ત્તમાં રાખો ચાલ ॥ અં ॥ ૫ ॥ સમકિત પામી અંતર
 જામી, આરાધો એકાંત રે ॥ સ્યાદ્વાદપથે' સંચરતાં, આવે
 ભવનો અંત ॥ અં ॥ ૬ ॥ સત્તર ચોરાણુયે' શુદ્ધિ ચૈ-
 ત્રીયે', બારશે' બનાવી રે ॥ સિદ્ધચક્ર ગાતાં સુખ સંપત્તિ,
 ચાલીને ઘેર આવી ॥ અં ॥ ૭ ॥ ઉદયરતન વાચક
 ઊપદેશે', જે નર નારી ચાલે રે ॥ ભવની ભાવઠ તે ભાં-
 જીને. મુક્તિ પુરિમાં માણે ॥ ૮ ॥ ॥ ઇતિ ॥

॥ અથ આંખેલની ઓળીનું સ્તવન. ॥

॥ ઓ ભવિ પ્રાણીરે સેવો ॥ સિદ્ધચક્ર ધ્યાન સમે

નહીં મેવો ॥ ઓ ભવિં ॥ એ આંકણી ॥ જે સિદ્ધચક્રને
 આરાધે, તેની કીર્તિ જગમાં વાધે ॥ ઓ ભવિં ॥ ૧ ॥
 પેહેલે પદેરે અરિહંત, ધીજે સિદ્ધ બુધ ધ્યાન મહંત ॥
 ત્રીજે પદેરે સૂરીસર, ચોથે ઊવઝાયને પાંચમે મુનિસર ॥
 ઓ ભવિં ॥ ૨ ॥ છઠું દરશન કીજે, સાતમે જ્ઞાનથી
 શિવ સુખ લીજે ॥ આઠમે ચારિત્ર પાળો, નવમે તપથી
 મુક્તો બવો ॥ ઓ ભવિં ॥ ૩ ॥ ઓળી આંખેલની કીજે,
 નોકારવાળી વીશ ગણીજે ॥ ત્રણે ટંકનારે દેવ વાંદી જે,
 પલેવણ પડિકમણ કીજે, ॥ ઓ ભવિં ॥ ૪ ॥ ગુરૂ મુખ
 કિરિયારે કીજે, દેવ ગુરૂ ભક્તિચિત્તમાં ધરીજે ॥ એમ કહે
 રામનો શિષ્ય, ઓળી ઊજવળે જગ દીશ ઓ ભવિં ॥ ૫ ॥

॥ અથ ત્રી સિદ્ધચક્રનું સ્તવન. ॥

॥ સાંભળરે તું સજની મારી, રજની કયાં રમીઆવી-
 જી રે ॥ એ દેશી ॥ શ્રી વીર પ્રભુ ભવિજનને એમ કહે,
 ભાવ દયા દિલ આણીજીરે ॥ સુરતરૂ સમ સિદ્ધચક્ર આ-
 રાધો, વરવા શિવ વધૂ રાણી ॥ સુભવિયા સુણજોજીરે ॥
 શિવ કાર્યનું મુખ્ય કારણ નવપદ, છે ગુણી ગુણ પણ ચાર
 જી રે ॥ અરિહંત સિદ્ધ સૂરિ ઊવઝાયે, સાધુવર દરશન
 ધાર ॥ સુભવિયાં ॥ ૨ ॥ જ્ઞાન ચારિત્ર તપ એ નવપદનું,
 આરાધન એણી પદે કીજેજીરે ॥ આસો ચૈત્ર શુદ્ધિ સાત-
 મથી, આંખિલ ઓળી માંડીજે ॥ સુભવિયાં ॥ ૩ ॥ ચૈ-
 ત્ય પૂજા ગુરૂ ભક્તિ કરીએ, પડિકમણાં દોય ધારો જી ॥
 ત્રણ કાળ દેવ વંદન કરીએ, બ્રહ્મચર્ય ભૂમિ સંધારો ॥

મુલવિયા૦ ॥ ૪ ॥ નોકારવાળી વીશ ગણીએ, એકેક પદની
રંગેજીરે ॥ પઠહ અમાર સદા વજડાવી, સુણે આગમ ગુરુ
સંગે ॥ મુલવિયા૦ ॥ ૫ ॥ કહે ધર્મચંદ સિદ્ધચક્ર સેવતાં,
લહીએ મંગળ માળજીરે ॥ રાન્ય રિદ્ધ રમણી મુખ પામ્યો,
જેમ નરપતિ શ્રીપાળ ॥ મુલવિયા૦ ॥ ૬ ॥

॥ અથ દીવાળીનું સ્તવન. ॥ ૨ ॥

॥ મારે દીવાળી રે થઈ આજ, પ્રભુ મુખ જોવાને ॥
સરયાં સરયાં રે સેવકનાં કાજ, ભવ દુઃખ જોવાને ॥ એ
આંકણી ॥ મહાવીર સ્વામી મુકતે પોહોતા ને, ગૌતમ
કેવળ જ્ઞાનરે ॥ ધન્ય અમાવસ્યા ધન્ય દીવાળી મારે, વીર
પ્રભુ નિવારણ ॥ જિન મુખ૦ ॥ ૧ ॥ ચારિત્ર પાળ્યાં નિ-
રમણાંને. ટાળ્યાં તે વિષય કષાયરે ॥ એવા મુનિને વાંદી-
એં તો, જિતારે ભવ પાર ॥ જિન મુખ૦ ॥ ૨ ॥ બાકુળ
વોહોરયા વીરજી ને, તારી ચંદન બાળા રે ॥ કેવળ લઈ
પ્રભુ મુકતે પોહોતા, પામ્યા ભવનો પાર ॥ જિન મુખ૦
॥ ૩ ॥ એવા મુનિને વાંદીએં જે, પંચ જ્ઞાનને ધરતાંરે ॥
સમવસરણ હઈ દેશનારે, પ્રભુ, તારયાં નર ને નાર ॥ જિન
મુખ૦ ॥ ૪ ॥ ચોવીશમાં જિનેસરૂં ને, મુક્તિ તણા દાતા-
રે ॥ કરજોડી કવિયણું એમ લણેરે, પ્રભુ, ભવનો ફેરો
ટાળ ॥ જિન મુખ૦ ॥ ૫ ॥

॥ અથ શ્રી સિદ્ધચક્રજીનું સ્તવન; ॥

॥ કુંવર ગંભારો નજરે દેખતાં જી ॥ એ દેશી ॥

સેવો ભવિયા સિદ્ધચક્રને ॥ ચિત્ત ચંચળતા નિવારીરે ॥
 ગુણીને સેવ્યા ગુણ સંપન્ને ॥ એમ મન માંહે વિચારીરે ॥ સેવો ॥ ૧ ॥ ત્રિજગ પૂજ્ય અરિહંત પ્રભુજી,
 ચોસઠ ઇંદ્ર જેના દાસરે ॥ નાથને પંચ કલ્યાણકેજી,
 સકળ જીવને હોએ ઉદ્ધાસરે ॥ સેવો ॥ ૨ ॥ કર્મ ક્ષયે સિદ્ધપદ લહ્યુંજી, વિશેષ સામાન્ય ઉપયોગીરે ॥ રૂપી
 અરૂપી ષટ દ્રવ્યનોજી, ખેલ દેખે જે અન્નેગીરે ॥ સેવો ॥
 ૩ ॥ પંચ પ્રસ્થાને આચારજી ભલાજી, મુનિ મન વિ-
 શ્રામ ઠામરે ॥ છત્રીશ છત્રીશીએ શોભતાજી, ગચ્છપતિ
 શ્રી પૂજ્ય નામરે ॥ સેવો ॥ ૪ ॥ ગુણ પચવીશ ઊવ-
 ગ્ગાયનાજી, સૂત્રદાની ઊપમા શોળરે ॥ જીવરાજ પરે ગચ્છ
 ચિંતા કરેજી, મીઠા ઇક્ષુસમ ખોલરે ॥ સેવો ॥ ૫ ॥
 સાધ્યું મન તે સાધુ ભલાજી, ચરણ કરણ ગુણ ખાણરે ॥
 નવ કલ્પી વિહાર જે આદરીજી, ભવિનું ટાલ્યું અનાણરે ॥
 સેવો ॥ ૬ ॥ મલ ઉપશમ ક્ષય ઊપશમેજી ક્ષયથી
 ત્રિવિધે હોએ જેહરે ॥ શઠશઠ ખોલે સોહામણોજી, પ્ર-
 ભુમું દર્શન તેહરે ॥ સેવો ॥ ૭ ॥ પાંચ ભેદે જ્ઞાનીએ
 જ્ઞાન કહ્યુંજી, પ્રત્યક્ષ પરોક્ષ ભેદ સહિત રે ॥ અનર્પિત
 અર્પિત નયવળીજી, જે વિસંવાદ રહિત રે ॥ સેવો ॥
 ૮ ॥ સંજમ સત્તર ભેદે હુવેજી, જેહ આદરે દુઃખ નાય
 રે ॥ દિશા જાગરણ ઈડાં કહીજી, સુરવધૂ નમે વળી પા-
 ચરે ॥ સેવો ॥ ૯ ॥ દ્વાદશ ભેદે જે તપ ભણ્યોજી, તે
 બાહ્ય અભ્યંતરથી હોએ રે ॥ ક્ષમા સહિત આરાધતાજી,
 પાતિક ન રહે કોયરે ॥ સેવો ॥ ૧૦ ॥ એમ નવ પદ
 ગુણ રત્નનોજી, પારન લહે મતિમંતરે ॥ ધર્મચંદ્ર કર

ઝેડીનેજ, કહે તારજો ભગવંતરે ॥ સેવો ॥ ૧૧ ॥

॥ અથ શ્રી સિદ્ધચક્રજનું સ્તવન. ॥

॥ શીખ સાસુજ દેહેરે વહુજ રહો ઢંગે ॥ એ
દેશી ॥ સિદ્ધચક્રને ભજીએરે ॥ કે ભવિયજી ભાવ ધરી ॥
મદ મનને તજીએરે ॥ કે કુમતા દૂરકરી ॥ એ આંકણી ॥
પેહેલે પદે રાજેરે, કે અરિહંત શ્વેતતણું ॥ બીજે પદે
છાજેરે, કે સિદ્ધ પ્રગટ ભણું ॥ સિદ્ધ ॥ ૧ ॥ ત્રીજે પદે
પીળારે, કે આચારજ કહીએ ॥ ચોથે પાઠ કરે, કે નીળ-
વરજી લહીએ ॥ સિદ્ધ ॥ ૨ ॥ પાંચમે પદે સધુરે, કે તપ
સંજમ સૂરા ॥ શામ વરજી સોહરે, કે દર્શન ગુણ પૂરા ॥
સિદ્ધ ॥ ૩ ॥ દર્શન નાણુ ચારિત્રરે, કે તપ સંજમ
શુદ્ધ વરો ॥ ભવિ ચિત્ત આણીરે, કે હૃદયમાં ધ્યાન ધરો ॥
સિદ્ધ ॥ ૪ ॥ સિદ્ધચક્રને ધ્યાનેરે, કે સંકટ ભય ન
આવે ॥ કહે ગૌતમ વાણીરે, કે અમૃત પદ પાવે ॥
સિદ્ધ ॥ ૫ ॥

॥ અથ શ્રી સિદ્ધચક્રજનું સ્તવન. ॥

॥ નિદ્રડી વેરજી હુધ રહી ॥ એ દેશી ॥ શ્રી સિદ્ધ-
ચક્ર આરાધિયે, જિમ પામો હો ભવિ કોડિ કલ્યાણ કે ॥
શ્રી શ્રીપાલ તણી પરે, સુખ પામો હો લહો નિર્મલ ના-
ણુકે ॥ ૧૧ ॥ નવ પદ ધ્યાન ધરો સદા ॥ ચોથે ચિત્તે
હો આણી બંદુ ભાવ કે ॥ વિધિ આરાધન સાચવો, જિમ
જગમાંહો હોયે જસનો જમાવકે ॥ નવ ॥ ૨ ॥ કેશર
ચંદન કુસુમશું, પૂજીને હો જીવેખીયે ધૂપ કે ॥ કુંદરં

અગરને અરગળ, તપ દીનતા હો કીજે' ધૃત દીપકે ॥
 નવ૦ ॥ ૩ ॥ આશો ચૈત્ર શુકલ પક્ષે, નવ દિવસ હો
 તપ કીજે' એહકે ॥ સહજ સોભાગ સુસંપદા, સોવન સમ-
 હો જલકે તસ દેહકે ॥ નવ૦ ॥ ૪ ॥ જાવ જીવ શકતે
 કરો જિમ પામો હો નિત્ય નવલા ભોગ કે ॥ ચાર વરસ
 સાઠા તથા, જિન શાસન હો એ મોહોટો યોગકે ॥ નવ૦
 ॥ ૫ ॥ શ્રી વિમલદેવ સાન્નિધ્ય કરે, ચક્રકેસરી હો હોએ
 તાસ સહાયકે ॥ શ્રી જિનશાસન સોહિયે', એહ કરતાં હો
 અવિચલ સુખ થાય કે ॥ નવ૦ ॥ ૬ ॥ મંત્ર તંત્ર મણિ
 ઔષધિ, વશ કરવા હો શિવરમણિ કાજકો ॥ ત્રિભુવન તિલક
 સમોવડી, હોયે તે નરહો કહે નય કવિ રાજકે ॥ નવ૦
 ॥ ૭ ॥ ॥ ઇતિ ॥

॥ અથ શ્રી દીવાલીનું સ્તવન. ॥

॥ વાલ્હાજીની વાટડી અમે' જોતાંરે ॥ એ દેશી ॥

॥ જય જિનવર જગ હિતકારીરે, કરે સેવા સુર
 અવતારીરે, ગૌતમ પમુહા ગણધારી ॥ ૧ ॥ સનેહી વી
 રજી જયકારીરે ॥ અંતરંગ રિપુને ત્રાસેરે, તપ કોપાટોપે
 વાસેરે, લલ્યું કેવલ નાણુ ઊલ્લાસે ॥ સ૦ ॥ ૨ ॥ કટિલં
 કે' વાહ વહાયરે, પણ જિનસાથે' ન ઘટાયરે, તેણું હરિ-
 લંછન પ્રભુ પાય ॥ સ૦ ॥ ૩ ॥ સર્વ સુરવહુ થેઈ થેઈ
 કારારે, જલપંકજની પરે' ન્યાસરે, તજી તૃષ્ણા ભોગ વિ-
 કારા ॥ સ૦ ॥ ૪ ॥ પ્રભુ દેશના અમૃત ધારારે, જિનધર્મ
 વિષે રથાકારારે, જેણું તારયા મેઘ કુમારા ॥ સ૦ ॥ ૫ ॥

ગૌતમને કેવલ આલીરે, વરચા સ્વાંતિયે શિવ વરમાલીરે,
કરે જિત્તમ લોક દીવાલી ॥ સં ॥ ૬ ॥ અંતરંગ અલ-
અ નિવારીરે, શુભ સજ્જનને ઊપગારીરે, કહે વીર પ્રભુ
હિતકારી ॥ ૦ ॥ ૭ ॥ ॥ ઇતિ ॥ ૧૬ ॥

॥ અથ શ્રી વીરપ્રભુનું દીવાલીનું સ્તવન. ॥

॥ મારગ દેશક મોક્ષનોરે, કેવલ જ્ઞાનનિધાન ॥ ભાવ
દયાસાગર પ્રભુરે, પર ઊપગારી પ્રધાનોરે ॥ ૧ ॥ વીર
પ્રભુ સિદ્ધ થયા ॥ સંઘ સકલ આધારોરે, હવે ઇચ્છુ ભરત-
માં ॥ કોણુ કરશે ઊપગારોરે ॥ વીરં ॥ ૨ ॥ નાથ વિ-
હુણું સૈન્ય જયુંરે, વીર વિહુણારે જીવ ॥ સાધે કોણુ આ-
ધારથીરે, પરમાનંદ અભંગોરે ॥ વીરં ॥ ૩ ॥ માત
વિહણુ બાલ જયૂરે, અરહો પરહો અથડાય ॥ વીર વિહણુ
જીવડારે, આકુલ વ્યાકુલ થાયરે ॥ વીરં ॥ ૪ ॥ સંશય
છેદકવીરનોરે, વિરહ તે કેમ ખમાય ॥ જે દીઠે સુખ જિ-
પજેરે, તે વિણુ કેમ રહેવાયોરે ॥ વીરં ॥ ૫ ॥ નિર્યા-
મક ભવ સમુદ્રનોરે, ભવઅડવિ સથ્થ વાહ ॥ તે પરમેશ્વર
વિણુ મલેરે, કેમ વાધે ઊત્સાહોરે ॥ વીરં ॥ ૬ ॥ વીર-
ચકાં પણ શ્રુત તણોરે, હતો પરમ આધાર ॥ હવે ઇહાં
શ્રુત આધાર છે રે, અહો જિનમુદ્રા સારોરે ॥ વીરં ॥
૭ ॥ ત્રણુ કાલે સવિજીવનેરે. આગમથી આણુંદ ॥ શેવો
ધ્યાવો ભવિજનારે, જિન પડિમા સુખકંદોરે ॥ વીરં ॥
૮ ॥ ગણુધર આચારજ મુનિરે, સદ્દને એણીપરે સિદ્ધિ ॥
ભવ ભવ આગમ સંગથીરે, દેવચંદ્ર પદ લીધરે ॥ વીરં
॥ ૯ ॥ ॥ ઇતિ ॥

॥ અથ દીવાલીનું સ્તવન. ॥

॥ પ્રભુ ઠંઠે ઠવિ કુલની માલા ॥ એ દેશી ॥

॥ રમતી ગમતી હમુને સહેલી, બેહુ મલી લીજીયેં
એક તાલીરે સખિ આજ અનોપમ દીવાલી ॥ લીલ વિ-
લાસેં પૂરણ માસેં, પોષ દશમ નિશિ રઢીયાલીરે ॥ સં
॥ ૧ ॥ પશુ પંખી વસીઆં વનવાસેં, તે પણ સુખીયાં
સમકાલીરે ॥ સં ॥ એણી રાત્રેં ઘેર ઘેર આચ્છવ હોશે,
સુખીયાં જગતમાં નર નારીરે ॥ સં ॥ ૨ ॥ ઉત્તમ અહ
વિશાખા જોગેં, જન્મ્યા પ્રભુજી જયકારીરે ॥ સં ॥
સાતે નરકેં થયાં અજવાલાં, થાવરને પણ સુખકારીરે ॥
સં ॥ ૩ ॥ માતા નમી આઠે દિગકુમરી, અઘોલોકની
વસનારીરે ॥ સં ॥ સૂતી ઘર ઈશાનેં કરતી, જોજન
એક અશુચિ ટાલીરે ॥ સં ॥ ૪ ॥ ઉધ્વં લોકની આઠ
જ કુમરી, વરસાવે જલ કુસુમાલીરે ॥ સં ॥ પૂરવ રૂચક
આઠ દર્પણુ ધરતી, દક્ષિણની અઠ કલશાલીરે ॥ સં ॥
॥ ૫ ॥ અઠ પચ્છમની પંખા ધરતી, ઉત્તર આઠ ચમર
ઢાલીરે ॥ સં ॥ વિદિશીની ચણ દીપક ધરતી, રૂચક
દીપની ચણ ખાલીરે ॥ સં ॥ ૬ ॥ કેલતણુ ધર ત્રણ
કરીને, મહાન સ્નાન અલંકારીરે ॥ સં ॥ રક્ષા પોટલી
આંધી બેહુને, મંદિર મેહેલ્યાં શણગારીરે ॥ સં ॥ ૭ ॥
પ્રભુ મુખ કમલેં અમરી ભમરી, રાસ રમતી લટકાલીરે ॥
સં ॥ પ્રભુ માતા તું જગતની માતા, જગ દીપકની ધર-
નારીરે ॥ ૮ ॥ માજી તુજ નંદન ધણું જીવો, ઉત્તમ

જીવને જીવગારીરે ॥ સ૦ ॥ જીવન દિગ કુમરી ગુણ
ગાતી, શ્રી શુભવીર વચન શાલીરે ॥ સખિ૦ ॥ ૯ ॥
॥ ઇતિ ॥ ૮૦ ॥

॥ નવપદ સ્તવન.

વીરજીવંદની વાણી, ચિત્ત ધરજો અભિજ્ઞસમાણી;
હો ભવીયાં, નવપદ નિત્ય નિત્ય સેવો. ॥ ૧ ॥
અરિહંત પદ સુખકારી, બીજે સિદ્ધ નમો હિતકારી;
હો ॥ ભ૦ ॥ ન૦ ॥ ૨ ॥

આચારજ સુવિચારી, ઉવજાય તે શ્રુત ઉપકારી હો;
॥ ભ૦ ॥ ન૦ ॥ ૩ ॥

સત્તાવીશ ગુણધારી, એસે સાધુ નમો બ્રહ્મચારી હો;
॥ ભ૦ ॥ ન૦ ॥ ૪ ॥

દંસણ નાણ નમીજે, વલી ચારિત્ર મહા તપ લીજે હો;
॥ ભ૦ ॥ ન૦ ॥ ૫ ॥

કર્મ ગહન તપ કાપે, એતો મનવંછીત સુખ આપે હો;
॥ ભ૦ ॥ ન૦ ॥ ૬ ॥

સમયા સંકટ ભાજે, જસુ દિન દિન મંગળ છાજે હો;
॥ ભ૦ ॥ ન૦ ॥ ૭ ॥

નવપદ જે નર ધ્યાવે, તે તો સુરનર શિવસુખ પાવે હો;
॥ ભ૦ ॥ ન૦ ॥ ૮ ॥

ભક્તિ વિલાસે જે ગાવે, તેતો સુરનર શિવસુખ પાવે હો;
॥ ભથ ન૦ ॥ ૯ ॥

શ્રી પદ્મવિજયણ કૃત શ્રી સિદ્ધચક્ર સ્તવન.

સિદ્ધચક્ર વર સેવા કીજે, નરભવ લાહો લીજેજીરે,
વિધિ પૂર્વક આરાધન કરતા, ભવભવ પાતીક છીજે,
ભવિજન ભજીયેજીરે, અવર અનાદિની ચાલ,
નિત્ય નિત્ય તજીયેજીરે. એ આંકણી ॥ ૧ ॥

દેવનો દેવ દયાકર ઠાકર, ચાકર સુરનર ઇંદ્રજી,
ત્રિગટે ત્રિભુવન નાયક બેઠા, પ્રભુમો શ્રી જિનચંદ. ભ. ૨
અજ અવિનાશી અકળ અજરામર, કેવળ દંસણ નાણીજી,
અવ્યાબાધ અનંત વીર્યજ, સિદ્ધ પ્રભુમો ગુણુખાણી. ભ. ૩
વિદ્યા સૈભાગ્ય લક્ષ્મી પીઠ. મંત્ર રાજયોગ પીઠજી,
સુમેરૂ પીઠ એ પંચ પ્રસ્થાને, નમો આચારજ ઇંદ. ભ. ૪

શ્રી સિદ્ધચક્ર સ્તુતિ ॥

વીર જીનેશ્વર અતિ અલવેસર, ગૌતમ ગુણુના દરિયાજી.
એક દિન આણી વીરની લઈને, રાજગ્રહી સંચરીયાજી.
શ્રેણિક રાજ વંદન આવ્યા, ઉલટ મનમાં આણીજી;
પર્ષદા આગલ બાર બિરાડે, હવે સુણો ભવી પ્રાણીજી. ૧
માનવ ભવ તુમે પુન્યે પામ્યા, શ્રી સિદ્ધ ચક્ર આરાધોજી;
અરિહંત સિદ્ધ સૂરિ ઉવ્વગ્યા, સાધુ દેખી ગુણુ વાધેજી.
હરસણ નાણુ ચારિત્ર તપ કીજે, નવપદ ધ્યાન ધરીજેજી;
ધુર આસોથી કરવા આંખિલ સુખ સંપદા પીમીજેજી. ૨
શ્રેણીકરાય ગૌતમને પૂછે, સ્વામીએ તપ કેણે કીધોજી;
નવ આંખિલ તપ વિધિશું કરતાં, વંછિત સુખ કેણે લીધોજી

૧મધુરી ધ્વની બોલ્યા શ્રી ગોતમ સાંભળો શ્રેણિકરાંચ વચણાંજી;
 રોગ ગયો ને સંપદા પામ્યા, શ્રી શ્રીપાળ ને મૃત્યુણાંજી. ૩
 રૂમ ઝુમ કરતી પાચે નેઉર. દીસે દેવી રૂપાલીજી;
 નામ ચક્રકેસરીને' સિદ્ધાઈ, આદિ જીનવર રખવાલીજી.
 વિઘ્ન કોડ હરે સહુ સંઘનાં, જે સેવે એના પાયજી;
 જાણુવિજય કવિ સેવક નય કહે, સાનિધ કરજો માયજી. ૪

॥ સિદ્ધચક્ર સ્તુતિ

શ્રી સિદ્ધચક્ર સેવો સુવિચાર, આણી હૈયડે હરખ અપાર,
 જીમ લહો સુખ શ્રીકાર, મન શુદ્ધે ઓલી તપ કીજે;
 અહોનિશ નવપદ ધ્યાન ધરીજે, જિનવર પૂજા રચિને
 પડિભ્રમણાં દોય ટંકના કીજે, આઠે શુધ્ધએ દેવ વંદીજે.
 ભુમિ સંચારો કીજે, મૃષા તણે કીજે પરિહાર,
 અંગે શિયલ ધરીજે સાર, દીજે જ્ઞાન અપાર ૧
 અરિહંત સિદ્ધ આચાર્ય નમીજે, વાચક સર્વે સુધુ વંદીજે,
 હંસજી નાજી સુણીજે, ચારિત્ર તપનું ધ્યાન ધરીજે;
 અહોનિશ નવપદ ગણું ગણીજે, નવ આંખિલ પણ કીજે,
 નિશ્ચલ રાખી મન હો નિશ્ચે, જપીએ પદ એક એક ઇશ;
 નોકારવાલી વીશ; છેલ્લે આંખિલ મોટો તપ કીજે,
 સત્તરભેદી જિન પુજા રચીજે, માનવ ભવ લાહો લીજે. ૨
 સાતસે' કુષ્ઠિયોના રોગ, નાઠા યંત્ર નમણુ સંભોગ,
 દૂર હુઆ કર્મના ભોગ, અઢારે કષ્ટ દુરે ભાજે;
 દુઃખ દોહગ દુર પલાજે, મન વંછિત સુખ થાય,

૧ મીઠી વાણી.

નિરધેનીયાને દે બહુધન, અપુત્રિયાને દે પુત્ર રતન.
 સેવે શુદ્ધ મન, નવકાર સમો નહી કોઈ મંત્ર;
 સેવો ભવિ હરખંત. ૩

જિમ સેવ્યાં મયણાં શ્રીપાળ, ઊમર રોગ ગયો સુખ રસાલ,
 પામ્યા મંગળમાળ, શ્રીપાલતણી પેરે જે અરાધે;
 દીન દીન દોલત તસ ઘર વાધે, અતિ શિવ સુખ સાધે,
 વિમલેશ્વર યક્ષ સેવા સારે, આપદા કષ્ટને દૂર નિવારે;
 દોલત લક્ષ્મી વાધે, મેઘવિજય કવિયણુના શિષ્ય.
 આણી હૈયડે ભાવ જગદીશ, વિનય વદે નિશદીશ. ૪

શ્રી સિદ્ધચક્રની સ્તુતિ.

જિનશાસન વાંછીત પુરણ દેવ રસાલ,
 ભાવે ભવી ભણીયે, સિદ્ધચક્ર ગુણમાલ;
 તિહું કાલે એહની, પુજા કરે ઉજમાલ,
 તે અમર અમરપદ, સુખ પામે સુવિશાલ. ૧

અરિહંત, સિદ્ધ વંદો, આચારજ ઉવઝાય,
 મુનિ દરિસણુ નાણુ, ચરણુ તપ એ સમુદાય;
 એ નવપદ સુમુદિત, સિદ્ધચક્ર સુખદાય,
 એ ધ્યાને ભવિનાં, ભવ કોટિ દુઃખ બાય. ૨

આસો ચૈતરમાં, સુદિ સાતમથી સાર,
 પુનમ લગે કીજે, નવ આંખિલ નિરધાર;
 દોય સહસ ગણેવું, પદ સમ સાડાચાર,
 એકાશી આંખિલ તપ, આગમને અનુસાર. ૩

સિદ્ધચક્રનો સેવક, શ્રી વિમલેસર દેવ,
 શ્રીપાલ તણી પેરે, સુખ પુરે સ્વયમેવ;

દુઃખ દોહગ નાવે, જે કરે એહની સેવ,
શ્રી સુમતિ સુગુરુનો, રામ કહે નિત્ય મેવ.

શ્રી સિદ્ધચક્રનો સ્તુતિ.

અરિહંત નમો વલી સિદ્ધ નમો, આચારજ વાચક સાહુ નમો.
દર્શન જ્ઞાન ચરિત્ર નમો, તપ એ સિદ્ધચક્ર સદા પ્રણમો. ૧
અરિહંત અનંત થયા થાશે, વલી ભાવ નિષેષે ગુણ ગાશે;
પઠિકકમણાં દેવવંદન વિધિશું; આંખિલ તપ ગણણું ગણો વિધિશું.
છહ રી પાલી જે તપ કરશે, શ્રીપાલ તણી પરે ભવતરસે;
સિદ્ધચક્રને કુણ આવે તેલે, એહવા જિન આગમ ગુણ બોલે. ૨
સાહાચાર વરસે તપ પુરો, એ કર્મ વિદ્યારણ તપ શુરો;
સિદ્ધચક્રને મન મંદિર થાપો; નય વિમલેસર વર આપો. ૪
॥ ઇતિ. ॥

નવપદ્મની સ્તુતિ.

પ્રહ ઉઠી વંદુ, સિદ્ધચક્ર સદાય,
જપીએ નવપદ્મનો, જાપ સદાય સુખદાય;
વિધિપૂર્વક એ તપ, જે કરે થઈ ઉજમાલ,
તે સાવ સુખ પામે, જિમ મયણાં શ્રીપાળ. ૧
માલવપતિ પુત્રિ, મયણાં અતિ ગુણવંત,
તસ કર્મ સંયોગે કોઢા મિલીઓ કંત;
ગુરૂ વચણે તે હો, આરાધ્યું તપ તેહ,
સુખ સંપદ વરિયા, તરિયા ભવજલ તેહ. ૨
આંખિલ ને ઉપવાસ, છઠ્ઠ વલી અક્રમ,
દશ અઠાઈ પંદર માસ, છ માસ વિશેષ;
ઇત્યાદિક તપ બહુ, સહુ માંહિ શિરદાર.
જે ભવિયણ કરશે, તે તરસે સંસાર. ૩
તપ સાનિધ્ય કરશે; શ્રી વીમલેસર યક્ષ.

સહુ સંઘના સંકટ, ચુરે થઇ પ્રત્યક્ષ;
પુંડરિક ગણધાર, કનકવિજય બુદ્ધિ શિષ્ય,
બુધ દર્શન કવિજય કહે, પહોંચે સકલ જગીશ. ૪.

॥ ઇતિ. ॥

શ્રી ગૌતમ સ્વામીનો રાસ.

ઢાળ પહેલી.

વીર જિજ્ઞેસર ચરણકમલકમલા ક્યવાસો, પણુમવિ પભણિસુ
સામિ સાલ ગાયમગુર રાસો; માણુ તણુ વચણુ એકંત કરવિ નિસુણો
બો ભવિઆ, જિમ નિવસે તુમ દેહગેહ ગુણુગણુ ગહગહિઆ. ૧.
જંબુદીવ સિરિભરહખિત ખોણીતલમંડણુ, મગધદેશ સેનીય નરેસ
રીકિદલ બલખંડણુ; ધણુવર ગુખ્ખર નામ ગામ જહિં ગુણુગણુ સજ્જ
વિખ વસે વસુભૂષ તથ્ય તસુ પુહવી ભજ્જ. ૨. તાણુ પુત્ત સિરિઈદ-
ભૂષ ભૂવલય પ્રસિદ્ધો, ચક્રદેહ વિજ્જ વિવિહ રૂપ નારિ રસ વિદ્ધો
(લુદ્ધો); વિનય વિવેક વિચાર સાર ગુણુગણુહ મનોહર, સાત હાથ
સુપ્રમાણુ દેહરૂપે રંભાવર, ૩. નયણુ વચણુ કર ચરણુ જિણુવિ પંકજ
જળે પાડિઅ, તેજે તારાચંદ સૂર આકાશે ભમાડિઅ; રૂપે મયણુ
અનંગ કરવિ મેલિહિઓ નિરધાડિઅ, ધીરમે મેર ગંભીર સિંધુ ચંગિમ
ચચચાડિઅ. ૪. પેખવિનિરૂપમ રૂપ જસ જણુ જંપે કિંચિઅ, એકાકી
કલિભીતે ઇથિ ગુણુ મેહદયા સંચિઅ; અહવા નિશ્ચે પુવ્વજન્મે
જિણુવર ઇણે અંચિઅ, રંભા પકમા ગૌરિ ગંગ રતિ હા વિધિ
જાંચિઅ. ૫. નહિ બુધ નહિ ગુર કવિ ન કોઈ જસુ આગળ રહિઓ,
પંચસયાં ગુણુપાત્ર છાત્ર હીડે પરિવરિઓ; કરે નિરંતર યશકર્મ
મિથ્યામતિ મોહિઅ, ઇણે છલિ હોસે ચરણુનાણુ દંસણુહ વિસોહિઅ. ૬.

પહેલી ઢાળનો અર્થ.

જ્ઞાનરૂપી લક્ષ્મીઅ જ્યાં નિવાસ કરેલો છે એવા વિરજિનેશ્વરના
ચરણકમળને પ્રણામ કરીને ગૌતમ ગુરુનો રાસ કહેશું. હે ભવ્ય જીવો !
તમે તે (રાસ) મન વચન કાયાને એકાગ્ર કરીને સાંભળો કે જેથી

તમારા દેહરૂપી ધરમાં ગુણનો સમૂહ ગહગહાટ કરતો આવીને વસે. જંજૂલીપમાં ભરત નામે ક્ષેત્ર છે. તેમાં પૃથ્વીતળના આભૂષણ જેવો મગધ નામે દેશ છે. ત્યાં રિપુ જે શત્રુ તેના દળ કેં લશ્કરના બળનું ખંડન કરનાર શ્રેણિક નામે રાજા છે. તે (મગધદેશ) માં ધને કરીને શ્રેષ્ઠ (દ્રવ્યવાળું) ગુપ્તર નામે ગામ છે. ત્યાં ગુણગણની શય્યા સમાન વસુભૂતિ નામે વિપ્ર (બ્રાહ્મણ) વસે છે. તેને પૃથ્વી નામે ભાર્યા (સ્ત્રી) છે. તેનો પુત્ર ઇંદ્રભૂતિ નામે છે તે પૃથ્વીના વલયમાં (સર્વત્ર) પ્રસિદ્ધ છે; અને ચૌદવિદ્યારૂપ વિવિધ રૂપવાળી સ્ત્રીના રસથી વિંધાયેલો છે અર્થાત્ ચૌદ વિદ્યામાં પ્રવીણ છે, તેમાં લુપ્ત થયેલ છે. તે વિનય, વિવેક ને સાર વિચારાદિ ગુણના સમૂહથી મનોહર છે. તેનું શરીર સાત હાથ પ્રમાણ છે અને રૂપે કરીને રંભા-અપ્સરાના વર (સ્વામી) ઇંદ્ર જેવો છે. તેના નેત્રકમળ, વદનકમળ, કરકમળ અને પદકમળ એવાં સુંદર છે કે જેણે ખીજાં પંકજ કેં કમળને તો જળમાંજ પાડી દીધાં છે અર્થાત્ ત્યાંજ નિવાસ કરાવ્યો છે અને પોતાના તેજે કરીને તારા, ચંદ્ર અને સૂર્યને તો આકાશમાં ભમાડ્યા છે-ભમતા કરી સુખ્યા છે. રૂપે કરીને મદન કેં કામદેવને અનંગ-અંગ વિનાનો કરીને કાઢી મેલ્યો છે. ઘેર્યતામાં મેર જેવો છે, ગંભીરતામાં સિંધુ કેં સમુદ્ર જેવો છે અને મનોહરપણાના સંચયનું સ્થાન છે. તેના નિરૂપમ (ઉપમા વિનાના) રૂપને જોઈને લોકો કાંઈક એમ કહે છે કે (વિદ્યાતાએ) કળિકાળના ભયથી અથા ગુણને આમાંજ એકઠા સંચી રાખ્યા છે; અથવા આણે પૂર્વજન્મમાં જરૂર જિનેશ્વરને પૂજ્યા છે; તેથી તેણે રંભા, પદ્મા (લક્ષ્મી), ગૌરી, ગંગા, રતિ અને વિધિ તે સર્વને વંચ્યા છે (હજ્યા છે). કોઈ યુધ (પંડિત), કોઈ મુર કે કોઈ કવિ તેની આગળ રહી શક્યા નથી અર્થાત્ તે સર્વને આણે જીતી લીધા છે. (અહીં શ્લેષમાં યુધ, ગુરૂ ને શુક આ ત્રણેને જીત્યાનું સૂચવ્યું છે). તે પાંચસે ગુણવાન છાત્રો (શિષ્યો) થી પરસ્વરેલો સર્વત્ર ફરે છે; અને મિથ્યાત્વથી મોહિત મનિવાળો હોવાથી યજ્ઞ કર્મ કરે છે. પરંતુ તે જોતેજ મિષથી તેને ચરણુ (ચારિત્ર), જ્ઞાન ને

દર્શનની વિશુદ્ધિ પ્રાપ્ત થવાની છે: અર્થાત્ તે કારણ ઉલટું તેને રતનત્રયીના લાભ માટે થવાનું છે.

વસ્તુ.

જંઘુદીવહ જંઘુદીવહ, ભરહવાસંમિ, ભૂમિતળમંડળ, મગધદેસ, સેણિયનરેસર, વર ગુવ્વર ગામ તિહાં, વિપ્પ વસે વસુભૂય સુંદર- તસુ ભજ્જ પુહવી, સયલ ગુણગણ રવનિહાણ; તાણ પુત્ત વિજ્જનિસો- ગોયમ અતિહિ સુગ્ગણ. ૭.

અર્થ.

જંઘુદીપના ભરતક્ષેત્રમાં, ભૂમિતળના મંડનભૂત મગધદેશમાં શ્રેણિક નામે રાજ્ય છે. ત્યાં શ્રેષ્ઠ ગુવ્વર નામે ગામ છે. તે ગામમાં વસુભૂતિ નામે સુંદર વિપ્ર વસે છે. તેની ભાર્યા સકળ ગુણગણના નિધાનભૂત પૃથ્વી નામે છે. તેનો પુત્ર વિદ્યાવડે અલંકૃત અતિ સુગ્ગણ ગૌતમ નામે છે.

ભાષા. (ઢાળ ખીજ)

ચરમ જિણેસર કેવળ નાણી, ચઉવિહ સંઘ પછઠ્ઠા જાણી; પાવાપુર સામી સંપત્તો, ચઉવિહ દેવ નિકાયહિ જુતો. ૮. દેવે સમ- વસરણ તિહાં કીજે, જિણ દીઠે મિથ્યામતિ ખીજે; ત્રિભુવનગુરુ સિંધાસણે બેઠા, તતખિણ મોહ દિગતે પછઠ્ઠા. ૯. ક્રોધ માન માયા મદપૂરા, જાએ નાહા જિમ દિને ચારા; દેવદુંદુભિ આકાશે વાજે, ધર્મનરેસર આવ્યા જાળે. ૧૦. કુસુમ વૃષ્ટિ વિરચે તિહાં દેવા, ચઉસહ ઇન્દ્રજ માગે સેવા; ચામર છત્ર શિરોવરિ સોહે, રૂપે જિણુવર જગ સંમોહે (સહુ મોહે), ૧૧. ઉપસમ રસભરભારિ વરસંતા, ચોજનવાણિ વખાણુ કરંતા; જાણિઅ વર્ધમાન જિન પાયા, સુરનર કિંનર આવે રાયા. ૧૨. કાંતિસમૂહે ઝલઝલકંતા, ગયણ વિમાણે રણરણકંતા; પેખવિ ઇંદ્રભૂર્ધ મન ચિંતે, સુર આવે અમ્હ યસ હોવતે. ૧૩. તીર તરંડક જિમ તે વહતા, સમવસરણ પહુતા ગહગહતા; તો અભિમાને ગોયમ જંપે, તિણે અવસરે કોપે તણુ કંપે. ૧૪. મૂઠા લોક અજાણ્યો બોલે, સુર જાણંતા ધમ કાંધ ડોલે;

મૂ આગળ કે બાણ બણીને, મેર અવર કિમ ઓપમ દીને. ૧૫.
અર્થ.

છેલાતીર્થ'કર (શ્રી મહાવીર સ્વામી) કેવળજ્ઞાની થયાં. પછી
ચતુર્વિધ (સાધુ, સાધ્વી, શ્રાવક, શ્રાવિકા) સંઘની પ્રતિષ્ઠા
કરવાનો અવસર બાણી સ્વામી પાવાપુરે સંપ્રાપ્ત થયા [આબ્યા].
તેઓ ચાર પ્રકારની (ભુવનપતિ, વ્યંતર, જ્યોતિષી ને વૈમાનિક)
દેવનિકાય (દેવજાતિ) થી યુક્ત (પરવરેલા) હતા. ત્યાં [પાવાપુરીના
ઉદ્યાનમાં] દેવોએ સમવસરણ એવું કૃત્ય કે જેના દેખવાથી મિથ્યામતિ
અથવા મિથ્યામતિવાળા જીવો ખીજે અર્થાત્ ખેદ પામે (નાપુશ્ચ
ચાય). તે સમવસરણમાં ત્રિભુવનગુરુ [વીર પરમાત્મા] સિંહાસનપર
આવીને બેઠા. તત્કાળ મોહ તો દિગંતમાં [દિશાના અંતમાં] પેસી
ગયો, અને ક્રોધ માન માયા ને મદનો સમૂહ અથવા તેતે દોષવાળા
જીવો તો પ્રભુને જોઈને જેમ દિવસે ચોર નાસી જાય-સંતાઈ જાય
તેમ નાસી જવા લાગ્યા. આકાશમાં દેવદંડુભિ વાગવા લાગી તે
ધર્મનરેશ્વર પધાર્યાથી ગાજતી ન હોય અથવા સાને ખમર આપતી
ન હોય તેમ જણાવા લાગ્યું. દેવતાઓએ ત્યાં કુસુમની(જાતુ પ્રમાણ)
વૃષ્ટિ કરી અને ચોસઠ ઇંદ્રો પ્રભુ પાસે સેવાની પ્રાર્થના કરવા લાગ્યા,
અર્થાત્ 'તમારી સેવા અમને આપો ' એમ કહેવા લાગ્યા. પ્રભુના
મસ્તક ઉપર ચામર ને છત્ર શોભવા લાગ્યા, અને પોતાના રૂપે કરીને
પ્રભુ જગતને મોહ પમાડવા લાગ્યા. પછી ઉપશમરૂપી રસનો સમૂહ
ભરી ભરીને પ્રભુ વરસવા લાગ્યા અને યોજન પર્યંત[ચારે બાજુ]
સાંભળી શકાય તેવી વાણીવડે વખાણ કરવા લાગ્યા, અર્થાત્ ધર્મોપદેશ
દેવા લાગ્યા. આ પ્રમાણે વર્ધમાન સ્વામીને પધાર્યા બાણીને દેવતાઓ,
મનુષ્યો, કિન્નરો (વ્યંતરો) અને તેના રાજાઓ આવવા લાગ્યા. તેમની
કાંતિના સમૂહે કરીને આકાશમાં ઝળઝળાટ થઈ રહ્યો અને આકાશ-
માંથી કિતરના વિમાનોવડે રણરણાટ શબ્દ થઈ રહ્યો. તે જોઈને
ઈંદ્રભૂતિ (ગૌતમ) વિષ્ણુ મનમાં ચિંતવવા લાગ્યો કે આ દેવતાઓ
અમારા યજ્ઞ નિમિત્તે આવે છે. પછી તીરના તરંગની જેમ તે દેવતા-
ઓ તો એકદમ વહેતા સતા ગહગહાટ કરતા સમવસરણમાં પહોંચી

ગયા. એટલે અભિમાનવડે ગૌતમ કહેવા લાગ્યા અને તે અવસરે .
કોપવડે તેમનું શરીર કંપવા લાગ્યું, (તેઓ શું કહેવા લાગ્યા? આમ
કહેવા લાગ્યા કે]-મૂઠ [મૂર્ખ]એવા લોકો (મનુષ્યો) તો અન્નણ્યું
બોલે અર્થાત્ મને સર્વજ્ઞને મુકીને બીજો ચાલ્યા જાય-બીજાની પ્રશંસા કરે,
પણ આ તો દેવતાઓ જાણુ કહેવાય, છતાં તે આમ કેમ ડોલાયમાન
થાય છે ! આ દુનિયામાં મારી પાસે-મારાથી અધિક બીજો જાણુ
દ્રોણ છે ? અને મેરૂં દેવરાંત બીજી ઉપમાજ ક્યાં છે કે દેવાય ?
અર્થાત્ ઉંચામાં ઉંચી મેરૂંની ઉપમા છે તેને લાયક તો હું છું, છતાં
આમ કેમ થાય છે ? વસ્તુ.

વીર જિણુવર વીર જિણુવર. નાણુસંપત્ત, પાવાપુરિ સુરમહિચ્ચ
પત્તનાહ સંસાર તારણુ, તિહિં દેવે નિમ્મવિચ્ચ સમોસરણુ બહુ સુખ-
કારણુ, જિણુવર જગ ઉજ્જનેચ્ચકર, તેજે કરી દિણુકાર; સિંહાસણુ
સામી ઠવ્યો, હુઓ સુજયજયકાર ૧૬.

અર્થ.

વીરપ્રભુ કેવળજ્ઞાનથી યુક્ત થયા પછી દેવપૂજિત સંસારથી
તારનાર એવા તે નાથ પાવાપુરીએ પ્રાપ્ત થયા, અર્થાત્ પાવાપુરી
આવ્યા, ત્યાં બહુ સુખનું કારણુ એવું સમગ્રસરણુ દેવોએ નિર્મિત
કયું (રચ્યું). જગતમાં ઉદ્યોતના કરવાવાળા, તેજે કરીને દિનકર
(સૂર્ય) જેવા જિનેશ્વર સ્વામી સિંહાસનપર બિરાજમાન થયા અને
સર્વત્ર જયજયકાર થયો,

ભ.પા (ઢાળ ત્રીજી.)

તવ ચડિઓ ઘણુમાણુગજે, ઇંદ્રભૂષ ભૂદેવ તો, હું કારો કરિ
સંચરિચ્ચ, કવણુસુ જિણુવર દેવ તો. ૧૭. યોજન ભૂમિ સમોસરણુ
પેમે પ્રથમારંભતો દહદિસિ દેમે વિવિધ વધુ, આવંતી સુર
રંભ તો ૧૮ મણિમય તોરણુ દંડ ધજ, કોસીસે નવ ઘાટ તો;
વચર વિવર્જિત જંતુ ગણુ, પ્રાતિહારજ આઠ તો. ૧૯ સુરનર કિંનર
અસુર વર, ઇંદ્ર ઇંદ્રાણી રાય તો; ચિત્તો ચમક્રિય ચિંતવે એ, સેવ-
તા પ્રણુપાય તો. ૨૦. સહસદિરણુ સમ વીર જિણુ, પેખવે રૂપ વિશાલ

તો; એહ અસંભવ (વ) સંભવે એ, સાચો એ ઇંદ્રજીવ તો ૨૧. તવ બોલાવે ત્રિજગ ગુરુ, ઇંદ્રજીવ નામેણુ તો; શ્રીમુખે સંસય સામિ સવે, ફેડે વેદ પચેણુ તો. ૨૨. માન મેલ્લી મદ ઠેલી કરી ભક્તિએ નામે શીસ તો; પંચ સયાંશું વ્રત લીઓ એ, ગોયમ પહેલો શીસ તો. ૨૩. બંધવ સંજમ સુણવિ કરી, અગનિભૂષ આવેય તો; નામ લેધ અભ્યાસ કરે, તે પણ પ્રતિબોધેય તો, ૨૪. ઇણે અનુક્રમે ગણ- હર રચણ, થાપ્યા વીરે અચાર તો; તવ ઉપદેસે ભુવન ગુરુ, સંયમ શું વ્રત બાર તો. ૨૫. બિહુ ઉપવાસે પારણું એ, આપણુપે વિહરંત તો; ગોયમ સંયમ જગ સયલ જયજયકાર કરંત તો. ૨૬.^૧

અર્થ.

તે વખતે ઇંદ્રજીવિ ભૂદેવ (બ્રાહ્મણ) નિવડ માનરૂપી ગજ ઉપર ચડ્યો અર્થાત અભિમાને ભરાણો. તેથી હું કારો કરતો સતો ચાલ્યો કે તે જિનવર દેવ કોણુ છે ? આગળ ચાલતાં એક યોજન ભૂમિમાં સમવસરણુનો પ્રારંભ કરેલો દીઠો, અને દશે દિશામાં વિવિધ સ્ત્રીઓ અને સુરરંભા (દેવાંગના-અપ્સરાઓ) ને આવતી જોઈ. વળી તે સમવસરણુનાં મણિમય તોરણુ, હજાર યોજનના દંડવાળા ધર્મધ્વજ અને ગદના કોસીસા (કાંગરા) ઉપર નવા નવા ઘાટ (વિચિત્ર રચનાના દેખાવ) દીઠા. તેમજ જાતિવૈરથી પણ રહિત એવોપ્રાણીઓનો સમૂહ જોયો. આઠ પ્રતિહાર્ય દીઠા. વળી દેવો, મનુષ્યો વ્યંતરો, ભુવનપતિ દેવતાઓ, ઇંદ્રો, ઇંદ્રાણીઓ અને રાજાઓને પ્રભુના ચરણકમળની સેવા કરતા દેખી ચિત્તમાં ચમત્કાર પામી ચિંતવવા લાગ્યો અને સહસ કિરણ (સૂર્ય) સમાન તેજસ્વી તેમજ વિશાળ રૂપવંત વીર જિનને જોઈને વિચારવા લાગ્યો કે આ બધી અસંભવિત વાત સંભવે છે-દેખાય છે, તેથી જરૂર આ સાચેસાચી ઇંદ્રજીવ છે. (આમ વિચારે છે) તે અવસરે ત્રિજગગુરુ વીર પરમાત્માએ

૧. આ ઢાળની દશ ગાથાને બદલે કેટલીક વ્રતમાં આઠ આઠ પદની એકેક ગાથા કરી પાંચ ગાથા ગણેલ છે.

તેમને ઇંદ્રભૂતિ એવા નામથી બોલાવ્યા, અને સ્વામીએ શ્રીમુખે-વેદના પદોવડે કરીનેજ તેમના સર્વ સંશય ફેડી નાંખ્યા. પછી માનને મેલી (તજ દષ) મદને ઠેલી (દૂર કરી) ભક્તિવડે મસ્તક નમાવ્યું અને પાંચસે છાત્રો સહિત પ્રભુ પાસે વ્રત (ચારિત્ર) અંગીકાર કર્યું. ગૌતમ (સર્વમાં) પહેલા શિષ્ય થયા. પોતાના મોટા અંધવ ઇંદ્રભૂતિએ સંયમ લીધાની વાત સાંભળી અગ્નિભૂતિ પ્રભુ પાસે આવ્યા. પ્રભુએ નામ લઈને બોલાવ્યા. તેના મનમાં સંશય હતો તેનો અભ્યાસ કરાવ્યો, અર્થાત્ વેદપદનો ખરો અર્થ સમજાવી સંશય દાખ્યો એટલે તે પણ પ્રતિબોધ પામ્યા. એ પ્રમાણે અનુક્રમે અગ્યાર ગણધર રત્નોની પ્રભુએ સ્થાપના કરી અને તે પ્રસંગે ભુવનગુરૂ (પ્રભુ)એ સંયમે [પાંચ મહાવ્રતરૂપ] સહિત શ્રાવકનાં બાર વ્રતનો પણ ઉપદેશ આપ્યો. પછી ગૌતમસ્વામી નિરંતર પોતાના વિચારથીજ બે બે ઉપવાસે પારણું કરતા સતા વિચારવા લાગ્યા. ગૌતમ સ્વામીના સંયમે સકળ જગતમાં જયજયકાર કર્યો-વર્તાવ્યો.

વસ્તુ.

ઇંદ્રભૂમિ, ઇંદ્રભૂધન, ચંદ્રિય બહુ માને, હુંકારોં કરિ કંપતો, સમોસરણે પહોતો તુરત, અહ સંસા સામિ સવે, ચરમનાહ ફેડે કુરંત, બોધિ બીજ સંજાય મને, ગોયમ ભવહ વિરત, દિખ્ય લહ સિખ્યા સહિય, ગણહર પય સંપત્ત. ૨૭

અર્થ.

ઇંદ્રભૂતિ બહુમાને ચડી હુંકારો કરતો ને કંપતો તરત સમોસરણે પહોંચ્યો. [અથ] પછી ચરમનાથ [વીરપ્રભુ] સ્વામીએ તેના સર્વ સંસા (સંશય) એકદમ ફેડી નાખ્યા, એટલે તેમના મનને વિષે બોધિબીજ (સમક્તિ) સંજન થયું (પ્રાપ્ત થયું). પછી ગૌતમ ભવ જે સંસાર તેથી વિરક્ત થયા, (પ્રભુ પાસે) દીક્ષા લીધી, શિક્ષા સહન કરી (અંગીકાર કરી) અને ગણધરપદ પામ્યા.

ભાષા (ઢાળ ચોથી)

આજ હુઓ સુવિહાણુ. આજ પચેલિમાં પુણ્ય ભરો; દીઠાં
 ગોયમ સામિ, જો નિચ નયણે અમિય સરો. ૨૮. (સિરિ ગોયમ
 ગણુધર; પંચસયાં મુનિ પરવરિય; ભૂમિય કરય વિહાર, ભવિયણુ
 જન પડિઓહ ફરે.) સમવસરણુ મઝારિ, જે જે સંસય ઉપજેએ:
 તે તે પરઉપકાર, કારણે પુછે મુનિપવરો. ૨૯. જિહાં જિહાં દીજે
 દીખ, તિહાં તિહાં કેવળ ઉપજે એ; આપ કન્હે અણહુંત, ગોયમ
 દીજે દાન ઈમ ૩૦ ગુરૂ ઉપરિ ગુરૂ ભત્તિ, સામી ગોયમ ઉપનીય;
 એણિ છળ કેવળનાણુ, ર ગજ રાખે રંગ ભરે. ૩૧. જા અષ્ટાપદ
 સેલ, વંદે ચાંડિ ચંડીસ જિણુ; આતમલખધિ વસેણુ, ચરમસરીરી
 સોય મુનિ. ૩૨. ઇય દેસણુ નિસુણેવિ, ગોયમ ગણુધર સંચલિય;
 તાપસ પત્રસએણુ, તો મુનિ દીઠો આવતો એ. ૩૩. તપસોસિય
 નિયઅંગ, અમહ સગતિ નવિ ઉપજે એ; કિમ ચડસે દહ કાય, ગજ
 જિમ દીસે ગાજતો એ. ૩૪. ગિરૂએ એણે અભિમાન તાપસ જાં
 મને ચિંતવે એ; તો મુનિ ચડિઓ વેગ, આલં વિ દિનકર કિરણુ.
 ૩૫. કંચણુમણિ નિપ્પત્ર, દંડ કલસ ધજ વડ સહિઅ; પેખવિ
 પરમાનદ, જિણુધર ભરતેસર વિહિઅ. ૩૬. નિય નિય કાય પ્રમાણુ,
 ચંડિદિસિ સંહિઅ જિણુહ બિંબ; પણુમવિ મન ઉલ્હાસ, ગોયમ
 ગણુધર તિહાં વસિઅ. ૩૭. વધરિ સામિતો જીવ, તિય કુળંભક દેવ
 તિહાં; પ્રતિઓધે પુંડરીક, કુંડરીક અધ્યયન બણી. ૩૮. વળતા
 ગોયમ સામિ, સવિ તાપસ પ્રતિઓધ કરે; લેઈ આપણે સાથે ચાલે
 જિમ જીથાધિપતિ. ૩૯. ખીર ખાંડ ધૃત આણુ, અનિઅવૂઠ અંગુઠ
 ઠવિ, ગોયમ એકણુ પાત્ર, કરાવે પારણો સવિ. ૪૦. પંચસયાં શુભ
 ભાવિ, ઉચ્છળ ભરિયો ખીરમસિ; સાચા ગુરૂ સંપોગે, કેવળ તે
 કેવળ રૂપ હુઆ ૪૧. પંચસયાં જિણુ નાહ, સમવસરણે પ્રાકારત્રય;
 પેખવિ કેવળ નાણુ. ઉપનંદ ઉચ્છળેયકરે. ૪૨. જણે જિણુવિ પીયૂષ,

૧ આથા જૈન પ્રબોધમાં છપાયેલ છે પણ અંક ચડાવેલ નથી. લખેલ પ્રતોમાં નથી,

ગાજાં તી ધણુ મેઘ જિમ; જિણવાણી નિસુણેવ, નાણી હુઆ પાંચસથે. ૪૩. ૧

વસ્તુ.

ધણે અનુક્રમે, ધણે અનુક્રમે, નાણુ સંપન્ન, પન્નરહસયપરિવરિય; હરિઅ હરિઅ, જિણનાહ વંદધ; જાણેવિ જગગુર વયણ, તીહનાણુ અપાણુ નિંદધ. ચરમ જિણેસર તવ ભણે, ગોયમ કરિસ મ ખેઉ; છોહિ જઈ આપણે સહી, હોસ્યું તુહા ખેઉ. ૪૪,

અર્થ.

આજ ભલું પ્રભાત થયું, આજ પસલી (ખોખા)-માં પુણ્ય ભરો, શ્રી ગૌતમ સ્વામીને દીઠા એટલે પોતાના નેત્રમાં અમૃતનો શ્રાવ થયો અથવા પોતાના નેત્રમાં અમૃતના સરોવર જેવા ગૌતમ સ્વામીને દીઠા. હવે તે મુનિ. પ્રવર(મુનિમાં શ્રેષ્ઠ) ગૌતમ સ્વામી પાંચસે મુનિની સાથે પરવર્ગા સના ભૂમિપર વિહાર કરે છે અને અનેક ભવ્ય જીવોને પ્રતિબોધ આપે છે સમવસરણમાં જે જે સંશય ઉત્પન્ન થાય છે તે ચરઉપકારને માટે ભગવંતને પુછે છે, અને જ્યાં જ્યાં(જેને)જેને દીક્ષા આપે છે ત્યાં ત્યાં (તેને તેને) કેવળજ્ઞાન ઉત્પન્ન થાય છે. પોતાની પાસે (કેવળજ્ઞાન) નહીં છતાં પણ ગૌતમ સ્વામી એ પ્રમાણે (કેવળજ્ઞાનનું) દાન આપે છે. ગુરૂ (વર્ધમાન સ્વામી) ઉપર ગૌતમ સ્વામીને અત્યંત ભક્તિ ઉત્પન્ન થઈ છે અને એ મિષે કેવળજ્ઞાન પામવાના છે, પણ હાલ તો પ્રભુ ઉપરનો રાગ રોષી રાખે છે; અથવા રંગના ભર (સમૂહ) થી પ્રભુ ઉપર રાગ રાખી રહ્યા છે હવે અન્યદા, અષ્ટાપદ શેલ (પર્વત) ઉપર પોતાની લબ્ધિવડે ચડીને જે ચોવીશ તીર્થ કરેને વાંદે તે મુનિ ચરમશરીરી હોય અર્થાત્ તે ભવમાંજ મોક્ષે જનારા હોય. આ પ્રમાણેની ભગવંતની દેશના સાંભળીને ગૌતમ ગણધર અષ્ટાપદ તરફ ચાલ્યા. (નજીક પહોચ્યા એટલે) પંનરસે તાપસે તેમને આવતા દીઠા. (તાપસો વિચારે છે કે) ‘ તપથી અમારું શરીર શોષિત થઈ ગયું છે. તથાપિ અમને આ પર્વત ઉપર પહોચવાની(ચઢવાની) શક્તિ પ્રાપ્ત થઈ નથી, તો આ તો દૃઢ કાયા-વાળા છે, હાથીની જેવા ગાજતા દેખાય છે તે કેમ ચડી શકશે ? આવા મોટા અભિમાનથી તાપસો પોતાના મનમાં ચિંતવે છે તેવામાં

૧ આ ઢાળની ૧૬ ગાથાને કેટલીક પ્રતમાં ૮ ગાથા ગણેલ છે.

તો ગૌતમ મુનિ સૂર્યનાં કિરણોનું આલંબન કરીને વેગે (ઉતાવળે) ચડી ગયા. ત્યાં કંચનમણિના નિષ્પન્ન થયેલા (ખનાવેલા) દંડ કળશ દ્વજા વિગેરે મોટા પ્રમાણવાળા જેની ઉપર છે. એવા ભરતેશ્વરે ખનાવેલા જિનધરને જોઈ પરમ આનંદ પામ્યા. તે જિનધરમાં ચોવીશે પ્રભુના પોતપોતાની કાયા પ્રમાણે ચારે દિશાએ સ્થાપન કરેલા(ચોવીશ) જિનખિંબને જોઈ મનના ઉલ્લાસથી પ્રમાણ કરીને ગૌતમસ્વામી ત્યાં [રાત્રિ] રહ્યા. તે સ્થાનકે (ભાવી)વજ્રસ્વામીના જીવ તિર્યકજૂંલક જાતિનો દેવતા આવ્યો. તેને ગૌતમસ્વામીએ પુંડરીક કંડરીકનું અધ્યયન સંભળાવીને પ્રતિબોધ પમાડ્યો, ત્યાંથી પોછા વળતાં ગૌતમસ્વામીએ બધા (૧૫૦૦) તાપસોને પ્રતિબોધ કર્યો, અને (તેમને દીક્ષા આપીને) પોતાની સાથે લઘ્યુથાધિપતિની જેમ ચાલ્યા. પછી ખીર ખાંડને ધીમે એક પાત્રમાંજ વહોરી લાવી તેમાં અમૃતની વૃષ્ટિવાળો (અમૃતને વરસનારો) પોતાનો અંગુઠો રાખીને એક પાત્રમાં લાવેલ તે ક્ષીરાન્નથી સર્વ તાપસોને ગૌતમસ્વામીએ પારણું કરાવ્યાં. તે વખતે પાંચસે તાપસોને તોડિજવળ એવી ક્ષીરને મિષ્ટે શુભ ભાવ થવાથી સાચા ગુરૂના સંયોગે કવળ (ખીરનો કેળીઓ) તેજ કેવળજ્ઞાન રૂપ થયા, અર્થાત્ પાંચસે તાપાસ મુનિ તો પારણું કરતાંજ કેવળજ્ઞાન પામ્યા. પછી ખીજ પાંચસેને આગળ ચાલતાં જિનનાથનું સમવસરણ, તેના ત્રણ ગઢ વિગેરે જોવાર્થીજ લોકાલોકમાં ઉદ્યોત કરનાર કેવળજ્ઞાન થયું. પછી જિનેશ્વરની વાણી અમૃતની જેવી અને ધન મેધની જેવી ગાજતી સાંભળીને ત્રીજ પાંચસે કેવળજ્ઞાની થયા.

એ અનુક્રમે પત્રરસે કેવળજ્ઞાની મુનિથી પરવરેલા ગૌતમ ગણધરે પ્રભુ પાસે જઈ, દ્વરિતનું હરણ કરી, જિન નાથને વાંધા. ત્યાં જગ-ગુરૂના વચનથી તેમને કેવળજ્ઞાન થયાનું જાણ્યું, એટલે કેવળજ્ઞાન રહિત એવા પોતાના આત્માની ગૌતમસ્વામી નિંદા કરવા લાગ્યા. તે વખતે ચરમ જિનેશ્વરે કહ્યું કે હો ગૌતમ ! તું ખેડ કરીશ નહીં; છોડે જતાં નક્કી આપણે બંને તુલ્ય થઈશું, અર્થાત્ બંને મોક્ષપદને પામશું,

ભાષા (ઢાળ પાંચમી.)

સામીઓએ વીર જિણુંદ, પુનિમચંદ જિમ ઉલ્લસિય; વિહરિ-ઓએ ભરહવાસંમિ, વરસ બહોત્તર સંવસીય; ઈવતો એ કણુય પક-મેસુ, પાયકમળ સંધહિ સહિય; આવિઓએ નયણાનંદ, નયર પાવાપુરિ

સુરમહિય. ૪૫, પેપીઓએ ગાયમસામિ, દેવસમા પ્રતિબોધ કએ; આપણો એ ત્રિશલાદેવીનંદન પહોતો પરમપએ; વળતાં એ દેવ આકાસિ, પેખવિ જાણ્યો જિણ સમે એ, તો મુનિએ મને વિષવાદ, નાદભેદ જિમ ઉપનોએ. ૪૬. કુણ સમેએ સામિય દેખ, આપ કન્હે હું ટાળિ-ઓએ; જાણતો એ તિહુઅણનાહ, લોક વિવહાર ન પાલિઓએ; અતિ ભલું એ કીધલું સામિ, જાણ્યું કેવલ માગશે. એ; ચિંતવ્યું એ બાળક જેમ, અહવા કેડે લાગશે એ. ૪૭. હું કિમ એ વીરજિ-ણુંદ. ભગતે ભોળો ભોળવ્યો એ; આપણોએ અવિહડ નેહ, નાહ ન સંપે સાચવ્યો એ; સાચો છે. એહ વીતરાગ, નેહ ન જેહને લાલિઓએ તિણસમે એ ગાયમ ચિત્ત; રાગ વિરાગે વાળિઓએ. ૪૮. આવતું એ જે ઉલટ, રહેતું રાગે સહિયું એ; કેવળુંએ નાણ ઉપત્ત, ગાયમ સહેજે ઉમાહિયું એ; ત્રિભુવને એ જ્યજ્યકાર, કેવળિમહિમા સુર કરે એ; ગણધર એ કરે વખાણ, ભવિયણ ભવ જિમ નિસ્તરે એ. ૪૯.

વસ્તુ.

પદમ ગણહર પદમ ગણહર, વરિસ પચાસ ગિહવાસે સંવસિઅ; તીસ વરિસ સંજમ વિભૂસિય, સિરિ કેવળ નાણ, પુણ બાર વરસ તિહુઅણ નમંસિઅ; રાજગહી નગરી ઠવ્યો, બાણવય વરસાઉ; સામી ગાયમ ગુણનિલો, હોસ્થે સીવપુર ઠાવ. ૫૦.

અર્થ.

શ્રી વીરજિનેંદ્ર સ્વામી પૂર્ણિમાના ચંદ્રની જેમ ઉલસાયમાનપણે ભરતક્ષેત્રમાં બહોંતેર વરસ સુધી વસ્યા ને વિચર્યા. (પ્રાંતે) કનકના કમળ ઉપર પગ સ્થાપન કરતા કરતા સંધે સહિત અને દેવોએ પૂજિત એવા નયણાંદ (નેત્રને આનંદ ઉત્પન્ન કરનાર) સ્વામી પાવા-પુરીએ આવ્યા. પછી ગૌતમ સ્વામીને દેવશર્મા બ્રાહ્મણને પ્રતિબોધ કરવા માટે મોકલ્યા. અને આપણા ત્રિશલા રાણીના પુત્ર પ્રભુ પરમપદે (મોક્ષે) પહોંચ્યા. ગૌતમ સ્વામીએ દેવશર્માને પ્રતિબોધીને પાછા વળતાં દેવતાઓને આકાશમાં જોઈને જે વખતે એ વાત જાણી તે વખતે તે મુનિના મનમાં જેમ નાદ ભેદથી (રંગનો ભંગ થવાથી) વિષવાદ થાય તેમ અત્યંત વિષવાદ ઉત્પન્ન થયો. (ગૌતમસ્વામી વિચરેછે કે)- જાણી બુજીને કયા સમયે (કેવે વખતે) મને પોતાની પાસેથી ટાળ્યો નહીં કર્યો એ ત્રિભુવનનાયે લોકવ્યવહાર જાણતાં છતાં પણ પાળ્યો નહીં.

પણ પાણ્યો નહીં. પણ હે સ્વામી ! બહુ સાફ કર્યું ! તમે જાણ્યું કે (જે અંતસમયે તેને મારી પાસે રાખીશ તો) એ કેવળજ્ઞાન મારી પાસે માગશે, અથવા એમ ચિંતવ્યું જણાય છે કે બાલકની જેમ કેડે લાગશે (કે મને સાથે લઈ જાઓ). પણ હું ભોળો, એ વીર જિનેન્દ્રની ભક્તિમાં ભોળવાઈ કેમ ગયો ? આપણો અવિહડ (નિવિહડ સ્નેહ તે હે નાથ ! તમે સંપે કરીને સાચવ્યો નહીં. પણ સાચું ! સાચું ! એ તો વીતરાગ ! જેને એક લાળ માત્ર પણ સ્નેહ (રાગ) છેજ નહીં (હતોજ નહીં) માટે મેં ભૂલ ખાધી ! આ પ્રમાણે વિચારીને તે સમયે ગૌતમસ્વામીએ પોતાનું ચિત્ત જે રાગવાળું હતું તે તે વિરોગમાં વાળી દાધું- તેથી ઉલટભર આવતાં છતાં જે રાગે કરીને પકડાયેલું (દૂર ને દૂર) રહેતું હતું તે (રાગ દૂર થવાથી) કેવળજ્ઞાન ગૌતમસ્વામીએ સહેજે ઉપાર્જન કર્યું અર્થાત્ તેમને કેવળજ્ઞાન ઉત્પન્ન થયું. તે વખતે ત્રણ ભુવનમાં જયજયકાર થયો, દેવતાઓએ કેવળીનો મહિમા કર્યો અને ગૌતમ ગણધરે વ્યાખ્યાન કર્યું (દેશના દીધી) કે જેથી ભવ્યજીવો ભવ (સંસાર)થી નિસ્તરે-સંસારનો પાર પામે.

પ્રથમ ગણધર પચાસ વરસ ગૃહવાસે વસ્યા, ત્રીશ વરસ સંયમથી વિભૂષિત રહ્યા; શ્રી કેવળ જ્ઞાન બાર વરસ રહ્યું, ત્રણ ભુવને નમસ્કાર કર્યો, પ્રાંતે બાણ વરસતું આયુષ્ય પૂર્ણ કરીને રાજગ્રહીમાં નગરીમાં સ્થાપિત થયા. અર્થાત્ ગુણવાન ગૌતમસ્વામી રાજગ્રહીમાં શિવપુર સ્થાનને પામ્યા (મોક્ષે ગયા).

ભાષા (હાળ છઠ્ઠી.)

જિમ સહકારે કોયલ ટહુકે, જિમ કુસુમહવને પરિમળ બહેકે, જિમ ચંદન સોગંધનિધિ; જિમ ગંગાજળ લહેરે લહેકે, જિમ કણ્યાચળ તેજે ઝળકે, તિમ ગોયમ સોભાગનિધિ. ૫૧. જિમ માનસસર નિવસે હંસા, જિમ સુવરશિરે કણ્યવતંસા, જિમ મહુચર રાજવ વને; જિમ રચણાયર રચણે વિલસે, જિમ અંબર તારાગણ વિકસે, તિમ ગોયમ ગુણ કેલિરવનિ. ૫૨. પુનિમ દિન(નિશિ) જિમ સસિહર સોહે, સુરતર જિમ જગ મોહે, પૂરવ દિસિ જિમ સહસકરે; પંચાનને જિમગિરિવર રાજે, નરવધ ધરે જિમ મયગલ ગાજે, તિમ જિમસન મુનિપવરો, ૫૩. જિમ સુરતરવર સોહે સાખા, જિમ ઉત્તમ મુખે મધુરી ભાષા, જિમ વન કેતકી મહમહે એ; જિમ ભૂમિપતિ ભૂય બળ ચમકે, જિમ જિણમંદિર ઘટા રણકે, ગોયમ લખ્ધે ગહગહે

એ. ૫૪. ચિંતામણિ કરે ચટિયું આજ, સુરતર સારે વંછિત કાજ,
કામકુલ સો વસિ હુઓ એ; કામગવી પૂરે મન કામી, અષ્ટ મહા
સિધિ આવે ધામી સામી ગોયમ અણસર એ. ૫૫. પ્રણવાક્ષર પહેલો
પભણીજે, માયા બીજ શ્રવણ નિસુણીજે; શ્રીમુખે (શ્રીમતિ) શોભા
સંભવે એ; દેવહ ધુરિ અરિહંત નમીજે, વિનય પહુ ઉવઝાય શુણીજે,
છણે મંત્રે ગોયમ નમો એ. ૫૬. પર પરપરવસતા કાંઈ કરીજે, દેશ
દેશાન્તર કાંઈ ભમીજે, કવણ કાજે આયાસ કરો; પ્રહ ઉડી ગોયમ
સમરી જે, કાજ સવ તતખિણ તે સીઝે, નવનિધિ વિલસે તાસ ધરે
પણ ચઉદહસે (ચઉદસય) આરોત્તર વરશે, ગોયમ ગણધર કેવળ દી-
વસં?) ખંભ નયર પ્રભુ પાસ પસાયે, કીયો કવિત ઉપગાર પરા;
આદિહી મંગળ એહ ભણીજે, પરવ મહોત્સવ પહિલો દીજે, રિદ્ધિ
વૃદ્ધિ કલ્યાણ કરો. ૫૮.

ધન માતા જેણે ઉચ્ચરે ધરીયા, ધન પિતા જિણે કુળે અવ-
તરિયા, ધન સહગુર જિણે દીખિયા એ; વિનયવંત વિદ્યાભંડાર,
જસુ ગુણ પુહવી ન લભે પાર, રિદ્ધિ વૃદ્ધિ કલ્યાણ કરો (વડ
જિમ શાખા વિસ્તરો એ. ૨) ૫૯.

અર્થ.

જેમ આંખા ઉપર કોયલ ટહુકારા કરે, જેમ પુષ્પના વનમાં
સુગંધ બહેક્યા કરે, જેમ ચંદન સુગંધનું નિધાન છે, જેમ ગંગાનું
જળ લહેરો વડે લહકી રહ્યું છે, જેમ કનકાયળ (મેર) તેજવડે
ઝળકી રહ્યો છે, તેમ ગોતમ સ્વામી સૌભાગ્યના ભંડાર છે. જેમ
માનસ સરોવર ઉપર હંસો રહે છે, જેમ ધંદ્રના મસ્તક પર કનકના
અવતંસો (મુગટો) હોય છે, જેમ વનમાં મધુકર (ભમરા) ની
શ્રેણીઓ હોય છે, જેમ રતનાકર રતનોથી વિલસાયમાન (અલંકૃત)
છે, જેમ આકાશમાં તારાઓનો સમૂહ વિકસાયમાન હોય છે, તેમ
ગોતમ સ્વામી ગુણોની કીડા કરવાની ભૂમિ (કેળિવન) સમાન
છે. પૂર્ણિમાની રાત્રિએ જેમ ચંદ્રમા શોભે છે, કલ્પવૃક્ષના મહિમાથી
જેમ જગત બધું મોહ પામે છે, પૂર્વદિશાએ જેમ સૂર્ય પ્રકાશે છે,
પંચાનન (સિંહ) વડે જેમ મોટો પર્વત શોભે છે, નરપતિ (રાજ)

૧ આ ગાથામાં બીજા પદને બદલે આ પદ છપાયેલ છે.

૨ છેલ્લા પદને બદલે આ પદ છપાયેલ છે, ને આ ગાથા એક
પ્રતમાં નથી.

ના ધૂરે જેમ હાથી ગાજ્યા કરે કરે છે, તેમ આ મુનિ પ્રવર (મુનિ શ્રેષ્ઠ-ગૌતમસ્વામી) થી જિનશાસન શોભી રહ્યું છે. જેમ કદપવૃક્ષની શાખાઓ શોભાયમાન હોય છે, જેમ ઉત્તમ પુરૂષના મુખમાં અંધુર ભાષા હોય છે, જેમ વનમાં કેતકી પુષ્પ મહમહાટ કરે છે, જેમ રાજા પોતાની ભુજાના બળથી ચમક્યા કરે છે, જેમ જિનમંદીરમાં ઘંટ રણકારા કર્યા કરે છે, તેમ ગૌતમ સ્વામી અનેક લબ્ધિઓ વડે ગહગહા કરે છે. આજે (ગૌતમ સ્વામીને દીક્રા એટલે એમ સમજવું કે) ચિંતામણિ રત્ન હાથમાં આવ્યું, સુરતર (કદપવૃક્ષ) સર્વ વાંછિત પૂરવા લાગ્યું, કામકુંભ પણ વશ થયો, કામધેનુ મનકામના પૂર્ણ કરવા તૈયાર થઈ, આદ્ય મહા સિદ્ધિઓ (અણિમા લક્ષ્મિમાદિક) ઘરે ચાલી આવી, માટે હવે હે ભવ્યો ! તમે ગૌતમ સ્વામીને અનુસરો. (તેમણે ખતાવેલા માર્ગે ચાલો.)

(ગૌતમ સ્વામીને નમસ્કાર કરતાં) પ્રથમ પ્રણવ અક્ષર (ઓંકાર) બોલવો, પછી માયા બીજ (હિંદાર) સાંભળવું (બોલવું), ત્યાર પછી શ્રીવડે શોભા કરવી, પ્રારંભમાં દેવ જે અરિહંત તેને નમવું, પછી વિનય પૂર્વક ઉપાધ્યાયને સ્તવવા, આતમંત્ર વડે ગૌતમ સ્વામીને નમસ્કાર કરવો. (ઐં હ્રિં શ્રી અરિહંત ઉપાધ્યાય ગૌતમાય નમઃ)

હવે કહે છે કે તમે પર એવું પરવશપણું શા માટે અંગીકાર કરો છો ? દેશદેશાન્તર શા માટે ભ્રમો છો ? શા માટે બીજને પ્રયાસ કરો છો ? માત્રે પ્રભાતમાં ઉઠીને ગૌતમ સ્વામીને સમરો, જેથી સર્વ કાર્ય તત્કાળ સિદ્ધ થાય અને તેના (તમારા) ઘરમાં નવનિધાન વિલાસ કરે. (આવીને વસે). ચૈદશે' આરના વર્ષે (ગૌતમ સ્વામી કેવળજ્ઞાન પામ્યા તે દિવસે-આસો વદિ ૦)) સે) ખંભાત નગરમાં પાર્શ્વપ્રભુને પસાયે આ ઉપકાર કરવાવાળું કવિત બનાવ્યું છે. (વર્ષ, માસ, દિવસાદિકની) આદ્યમાં માંગળિક તરિકે આ કવિતજ બોલવું, પર્વના મહોત્સવમાં પણ આ કવિતને અગ્રસ્થાન આપવું; કારણ કે આ રાસ ઋદ્ધિ વૃદ્ધિ ને કસ્યાણુ કરવાવાળો છે,

જે માતાએ આ (ગૌતમ સ્વામી) ને ઉદરમાં ધારણ કર્યા તેને ધન્ય છે, જેના કુળમાં એ અવતર્યા તે પિતાને ધન્ય છે, જે

સદ્ગુરુએ તેને દીક્ષા આપી તેને પણ ધન્ય છે, વિનયવંત, વિદ્યાના ભંડાર અને જેના ગુણોનો પૃથ્વીમાં પાર ન આવ એવા ગૌતમ સ્વામી તમને ઋદ્ધિવૃદ્ધિને કલ્યાણના કરનાર થઓ. અથવા તેમની શાખા (શિષ્ય પરંપરા) વડની શાખાઓની જેમ વિસ્તાર પામા.

જૈન પ્રબોધમાં વધારે ગાથાઓ છપાયેલ છે તે નીચે પ્રમાણે—

ગૌતમસ્વામીનો રાસ ભણીને, ચઉવિહ સંઘ રલિયાયત કીને, સમળ સંઘ આણુંદ કરો; કુંકુમ ચંદન છડો દેવરાવો, માણેક મોતી ના ચોક પુરાવો, રચણ સિંહાસણ બેસણું એ. ૬૦. તિહાં બેસી ગુરુ દેશના દેશે, ભવિક જીવનાં કાજ સરેસે, ઉદયવંત (વિજય ભદ્ર) મુનિ એમ ભણે એ; ગૌતમ સ્વામી તણો એ રાસ, ભણતાં સુણતાં લોલવિલાસ, સાસય સુખ નિધિ સંપન્ને એ. ૬૧. એહ રાસ જે ભણે ભણાવે, વર મયગળ લક્ષ્મી ધર આવે, મન વંછિત આશા શ્ણે એ- ૬૨. ? અર્થ. ધતિ.

આ ગૌતમ સ્વામીનો રાસ ભણીએ (ગણીએ) ચતુર્વિધ સંઘને આનંદ ઉત્પન્ન કરાવીએ, સકળ સંઘ આણુંદ પામો. (ભો ભવ્ય જીવો !) તમે કેશર ને ચંદનનો જમીન ઉપર છંટકાવ કરાવો (શ્રેષ્ઠ કરાવો) અને માણેકને મોતીના ચોક (સ્વસ્તિક વિગેરે) પુરાવો. તેનાપર રત્નજડિત સિંહાસન મંડાવો; તે સિંહાસનપર બેસીને ગૌતમ સ્વામી (ગુરુ) દેશના દેશે, તે સાંભળવાથી અનેક ભવ્ય જીવોનાં કાર્ય સરશે. ઉદયવંત મુનિ^૨ (આરાસના કર્તા) એમ કહે છે કે આ ગૌતમસ્વામીનો રાસ ભણતાં સાંભળતાં પ્રાણી આ ભવમાં ભોગવિલાસ પામે અને પરભવે તેને શાશ્વત સુખનિધાન (મોક્ષ) સંપ્રાપ્ત થાય. આ રાસ જે ભણે ને ભણાવે તેના ધરમાં ત્રોષ હાથીઓની લક્ષ્મી પ્રાપ્ત થાય અને તેના મનવાંછિત આશા સર્વ શજિભૂત થાય.

શ્રી ગૌતમસ્વામીનો રાસ અર્થ સહિત સંપૂર્ણ.

૧ છેલ્લી ગાથામાં ત્રણજ પદ છે, એટલે અરધી ગાથા છે. ત્રીજી ચોથી ઢાળની ગાથાઓની સંખ્યામાં ભદ્ર હોવાને લીધે જનપ્રબોધમાં કુલ ૪૯ ગાથાઓનો અંક છે.

૨ કોઇ પ્રતિમાં વિજયભદ્ર એવું નામ છે, પરંતુ તે નામ પણ એમનુંજ છે.

જાહેર ખખર.

અમારી આ સભા તરફથી - સ
પુસ્તકો બહાર પાડવાનો પ્રખંધ રથા
મામે આ પુસ્તક બહાર પડેલું છે બી
પ્રેમ કોપીઓ તૈયાર છે. અને થાય છે આ સદસ્યકરથી - થા
મહાશયે.ને વિનંતી કરવામાં આવે છે કે આપ આ સભા
તરફથી કંઈ પણ કામ કરવા ઇચ્છતા હોતો પત્ર બહાર
સેક્રટરીના નામે કરવો.

જાહેર ખખર.

અમોએ હમણાંજ ચંદુલાલ સુબશાલ એન્ડ કુંપનીના
નામથી તમામ જાતના પુસ્તકો છાપવાના કાગળોની મોટી
દુકાન ખોલી છે સાથે તમામ જાતના જૈન પુસ્તકો પણ
અમારે ત્યાંથી મલશે.

ચાગવાનું ઠંકાણું.

ભારત ઉમેદવાર

હા. પાંજરાપાલ - અનંતરા